

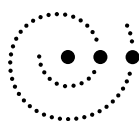
Ympäristöministeriön
tiliviraston
toimintakertomus ja
tilinpäätöslaskelmat
vuodelta 2007

Ympäristöministeriön
tiliviraston
toimintakertomus ja
tilinpäätöslaskelmat
vuodelta 2007

Helsinki 2008

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 14 | 2008

Ympäristöministeriö
Hallintoyksikkö

Taitto: Leila Haavasoja

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö
> Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja

Edita Prima Oy, Helsinki 2008

ISBN 978-952-11-3076-2 (nid.)
ISBN 978-952-11-3077-9 (PDF)
ISSN 1796-1637 (pain.)
ISSN 1796-170X (verkkokoj.)

SISÄLLYS

I Toimintakertomus	5
1.1 Johdon katsaus toimintaan	5
1.2 Ympäristöhallinnon organisaatio	7
1.2.1 Suomen ympäristöhallinto	7
1.2.2 Ympäristöministeriön tiliviraston organisaatiot 2007	7
1.3 Tuloksellisuuden kuvaus	10
1.3.1 Tiliviraston toimintakertomuksen laadintaperiaatteet	10
1.3.2 Yleistä	11
1.3.3 Ympäristönsuojelu	12
1.3.4 Alueidenkäyttö	27
1.3.5 Luonnonsuojelu	33
1.3.6 Vesivarojen käyttö ja hoito	38
1.3.7 Asuminen	40
1.3.8 Rakentaminen	45
1.3.9 Tehtäväalueittaiset kustannukset ja maksullinen toiminta	49
1.4 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	54
1.4.1 Ympäristöministeriö	54
1.4.2 Ympäristökeskukset	57
1.4.3 Ympäristölupavirastot	60
1.5 Tilinpäätösanalyysi	62
1.5.1 Rahoituksen rakenne ja talousarvion toteutuminen	62
1.5.2 Tuotto- ja kululaskelma ja tase	63
1.6 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	65
1.7 Arviointien tulokset	66
1.8 Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä	67
1.8.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	67
1.8.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	67
2 Talousarvion toteutumalaskelma	69
3 Tuotto ja kululaskelma	80
4 Tase	81
5 Liitetiedot	83
5.1 Tilinpäätösliitteet	83
5.2 Muut liitteet	104
6 Allekirjoitukset	117

1 Toimintakertomus

1.1

Johdon katsaus toimintaan

Ilmastopolitiikka tiedostettiin väistämättömäksi

Yleisen toimintaympäristön kehityksen voi tiivistää kolmeen: yhteiskunnan arvot muuttuvat, teknologia avaa uusia näkymiä ja resurssirajoitteet kasvavat. Olemme ikääntyvässä Suomessa muuttuvassa ilmastossa menossa kohti vähähiilistä yhteiskuntaa. Tämä tiedostettiin ja tästä keskusteltiin vuonna 2007 Suomessa laajasti, vaikkakin näiden asioiden vaikutus käytännön elämään on useimmille vielä jäänyt etäiseksi. Olemme kuitenkin suuren kehitysharppauksen kynnyksellä, mikä lisää innovaatioita, kehittämispanoksia ja ympäristöosaamisen kysyntää kautta maailman.

Kansainvälisissä neuvotteluissa ilmastokysymykset ovat olleet voimakkaasti esillä. Loppuvuoden Balin ilmastokokousta voitiin pitää onnistuneena, koska jatkoneuvotteluihin tulevat nyt kaikki maat osallistumaan. Samalla virisi toivo siitä, että vuoden 2009 maailmanlaajuisessa ilmastokokouksessa on mahdollisuus sopia vuoden 2012 jälkeisistä kasvihuonekaasujen päästövähennyksistä. Tarvitaan kuitenkin paljon työtä tähän tavoitteeseen pääsemiseksi.

EU on jatkanut aktiivista rooliaan kansainvälisten ilmastoneuvottelujen moottorina ja esimerkillisenä ilmastopolitiikan toteuttajana. EU:ssa valmistellut päästövähennystavoitteet ja niiden toteuttamisen välineet teettivät paljon työtä myös Suomelle, joka on tuonut esiin erityisolosuhteitaan ja vaikuttanut osaltaan valmisteluun. Riskinä valmistelussa on ollut Suomen taakan kasvaminen kohtuuttomaksi muihin maihin verrattuna ja Suomen teollisuusrakenteen huono ymmärtäminen.

Ilmastopolitiikan kotimaan valmistelussa rakentamisen ja yhdyskuntarakenteen rooli päästökehityksessä on selkiytynyt ja tiedostettu. Kaupunkiseutujen yhteistyössä maankäytön ja liikenteen vuorovaikutusta on korostettu myös tästä näkökulmasta. Ilmastomuutokseen sopeutumisiksi, erityisesti tulvariskeihin ja säätilan ääri-ilmiöihin varautumiseksi on kehitetty ratkaisuja. Ongelmana kuitenkin edelleen on toimenpiteisiin ryhtymisen ja varautumisen henkinen kitka. Tulevaisuuden näkökulmasta epäedullista yhdyskuntarakenteen kehitystä kunnissa ei ole saatu pysäytettyä.

Asuntopoliittinen toimenpideohjelma kuluvalle hallituskaudelle valmistui. Sen rinnalla oli merkittävä saavutus Helsingin seudun 14 kunnan ja valtion välinen aiesopimus asuntotuotannosta. Molemmat viitoittavat lähitulevaisuuden tehtäviä ja toteutuessaan parantavat tontti- ja asuntotarjontaa.

Itämeren suojelun kulmakiviä oli uuden Itämeren toimintaohjelman hyväksymisen suojelukomissio HELCOMissa. Lisääntyvä öljy- ja kemikaalikuljetusten määrä huolestuttaa edelleen. Yleinen onnettomuuksien torjuntavalmius ei ole pysynyt kehityksen vauhdissa. Onneksi uuden vahinkojen torjuntaan soveltuvan monitoimialuk-

sen hankinta saatiin varmistetuksi. Ympäristövaikutuksiltaan haastavana kansainvälisenä hankkeena selvittelyn kohteena on ollut kaavaillun Itämeren kaasuputken reitti. Maatalouden vesiensuojelun tehostamiseksi on alkanut kahden ministeriön yhteinen kolmevuotinen pilottihanke, joka toivottavasti kannustaa liikkeelle muitakin vastaavankaltaisia hankkeita myöhemmin.

Luonnonsuojelussa keskeinen hanke oli päättynyt Etelä-Suomen metsiensuojelun koevaiheen jatkaminen uudella ohjelmalla. Koevaiheen arviointi osoitti aiemmin kehitetyn METSO-konseptin toimineen hyvin, ja samalla asenteiden metsien suojeluun muuttuneen ratkaisevasti myönteisempään suuntaan aiemmasta. Valmistunut uusi metsien monimuotoisuuden vaalimisohjelma (METSO II) kattaa vuodet 2008-2016.

Ympäristöhallinnon tuottavuushankkeet ovat edenneet suunnitellusti lukuun ottamatta ympäristölupauudistuksen hallintoratkaisua. Aluehallinnon uudistushanke kattaa myös lupahallinnon laajasti, mistä syystä ei ollut järkevää miettiä ympäristölupahallintoa siitä erillään. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen siirtymistä Lahteen on valmisteltu aikataulun mukaisesti. Ympäristöhallinnossa on meneillään useita hallinnon kehittämishankkeita. Myös ympäristöministeriön strategiaa arviointiin uuden hallitusohjelman valossa ja tehtiin strategiaan hankkeisiin tarvittavat muutokset.

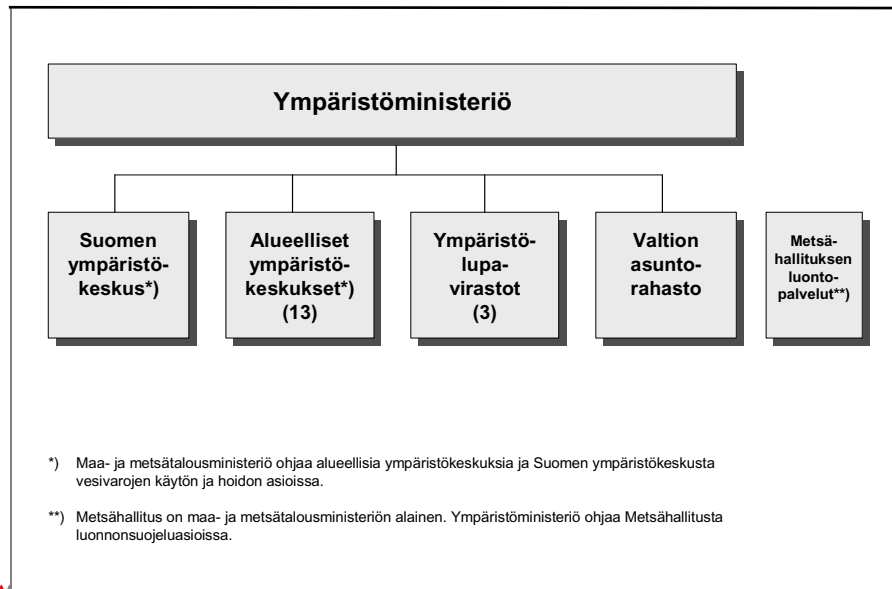

I.2

Ympäristöhallinnon organisaatio

I.2.1

Suomen ympäristöhallinto

I.2.2

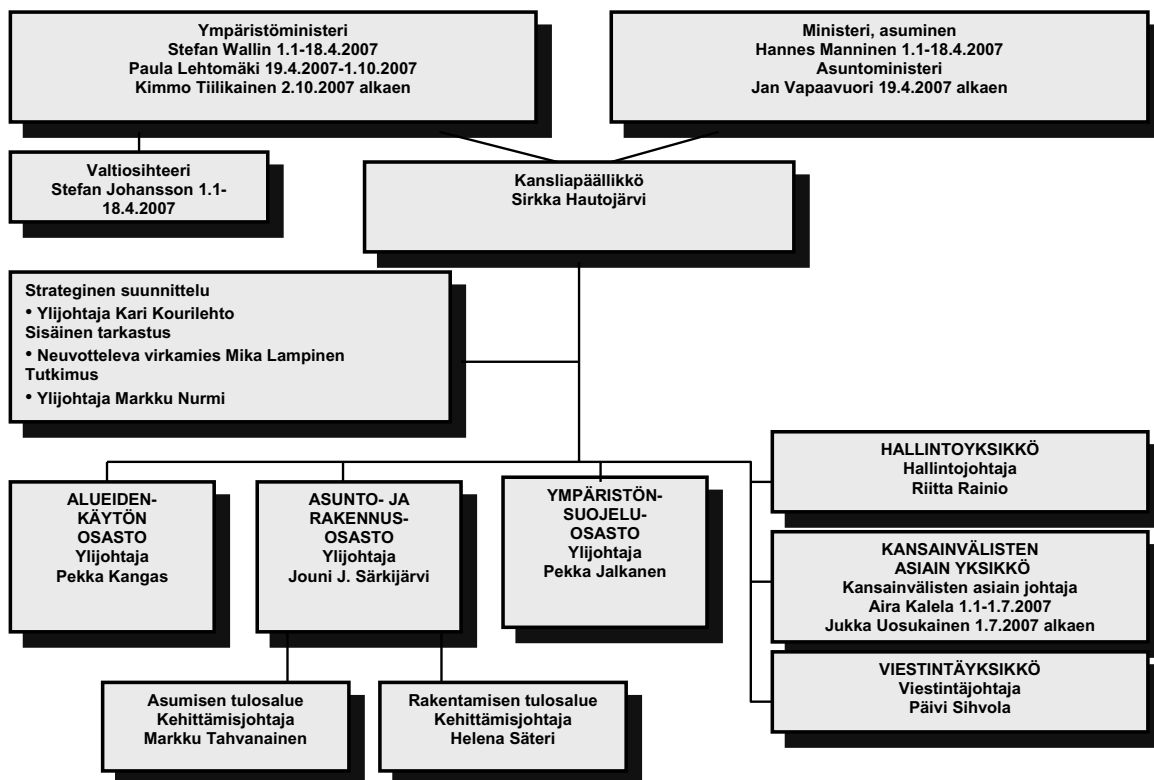
Ympäristöministeriön tiliviraston organisaatiot 2007

Ympäristöministeriön tilivirastoon kuuluvat edellä kuvatuista ympäristöhallinnon organisaatioista ministeriö, 13 alueellista ympäristökeskuksesta ja kolme ympäristölupavirastoa.

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriön visio on ekotehokas yhteiskunta ja hyvinvointia edistävä elinympäristö.

Ympäristöministeriö edistää kestävästä kehityksestä ja kansalaisten hyvinvointia. Ympäristöministeriö toimii hyvän elinympäristön aikaansaamiseksi, luonnon toimintakyvyn turvaamiseksi ja asunto-olojen parantamiseksi.

Alueelliset ympäristökeskukset

Alueelliset ympäristökeskukset huolehtivat toimialueellaan ympäristönsuojelua, alueiden käyttöä, luonnonsuojelua, kulttuuriympäristön hoitoa, rakentamisen ohjausta sekä vesivarojen käyttöä ja hoitoa koskevista tehtävistä. Ne myöntävät ympäristölupia ja valvovat lupaehtojen noudattamista. Ympäristökeskukset ohjaavat alueiden käyttöä ja rakentamista. Ne vastaavat luonnon monimuotoisuuden säilymisestä, toteuttavat luonnonsuojeluohjelmia sekä edistävät luonnon virkistyskäyttöä. Myös rakennus-suojelu ja kulttuuriympäristön hoito kuuluvat niiden tehtäviin. Ympäristökeskukset tuottavat tietoa alueensa ympäristön tilasta sekä edistävät ympäristötietoisuutta. Ympäristökeskukset hoitavat myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä.

ALUEELLISET YMPÄRISTÖKESKUKSET

**UUDENMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Leena Saviranta

**LOUNAIS-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Risto Timonen

**HÄMEEN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Harri Kallio

**PIRKANMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Ulla Koivusaari

**KAAKKOIS-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Leena Gunnar

**ETELÄ-SAVON
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Heikki Teräsvirta

**POHJOIS-KARJALAN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Marketta Ahtiainen

**POHJOIS-SAVON
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Markku Henttonen

**KESKI-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Risto Palokangas

**LÄNSI-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Pertti Sevola

**KAINUUN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Kari Pehkonen 1.1-31.10.2007
Kari Pääkkönen 1.11.2007 alkaen

**POHJOIS-POHJANMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Heikki Aronpää

**LAPIN
YMPÄRISTÖKESKUS**
johtaja
Matti Hepola

Ympäristölupavirastot

Ympäristölupavirastot ovat vesilain ja ympäristösuojelulain mukaisia alueellisia lupaviranomaisia. Niiden käsiteltäviksi tulevat ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmät ympäristöluvut, vesilain mukaiset luvat sekä ne luvat, joissa alueellinen ympäristökeskus on luvan hakijana tai on merkittävästi edistänyt hankkeen toteuttamista. Ympäristölupavirastoille kuuluvat myös hallintopakkoasiat ja pääosa vesien pilaantumisesta aiheutuvista korvausasioista.

Länsi-Suomen ympäristölupavirasto

Johtaja

Aino Turpeinen

Itä-Suomen ympäristölupavirasto

Johtaja

Marjo-Riitta Kaikkonen

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto

Johtaja

Jukka Sihvoma 1.1.-28.2.2007

Kristiina Toivila 1.3.2007

1.3

Tuloksellisuuden kuvaus

1.3.1

Tiliviraston toimintakertomuksen laadintaperiaatteet

Ympäristöministeriön tiliviraston vuoden 2007 toimintakertomus on laadittu talousarvioasetuksen (TaA1243/1992, muut. 254/2004) sekä Valtiokonttorin 1.12.2006 antama laadintaohjeen mukaisesti.

Kertomuksessa tiliviraston toimintaa tarkastellaan pääasiassa tehtävälohkoittain. Tehtäväalueittaiset kustannukset ja maksullinen toiminta sekä henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen on käsitelty virastoryhmittäin. Tätä tarkastelua tukee se, että ympäristöministeriö tilivirastona käsittää sekä ympäristöministeriön että alueelliset ympäristökeskukset ja ympäristölupavirastot.

Talousarvionasetuksen 65a§:n mukaan toimintakertomus laaditaan tilivirastojen lisäksi myös niistä virastoista, joille ministeriö on vahvistanut tulostavoitteet. Ympäristökeskukset ja ympäristölupavirastot ovat tehneet omat toimintakertomuksensa vuodelta 2007.

Toimintakertomuksen laadinnassa on tarkasteltu toiminnan tavoitteiden ja tulosten välistä suhdetta sekä analysoitu tulosten vaikutuksia tuloksellisuuden peruskriteeristöä noudattaen. Useilla ympäristöhallinnon osa-alueilla jatketaan toimintaa kuvaa-

vien mittareiden ja indikaattoreiden kehittämistä. Koko hallinnonalalla on kehitetty raportointia ja toiminnan seurantaan jo usean vuoden ajan.

1.3.2

Yleistä

Tuottavuusohjelma ja muut kehittämishankkeet etenivät – hallinnolliset järjestelyt odottavat aluehallintoa koskevia ratkaisuja

Ympäristöministeriö jatkoi hallinnonalansa tuottavuusohjelman ja sen hankkeiden toimeenpanoa. Kertomusvuoden aikana valmistuivat ehdotukset ympäristölupamenettelyn keventämisestä ja sähköisen käsittelyn tehokkaasta hyödyntämisestä sekä valtion ympäristölupahallinnon uudistamisesta. Luonnonsuojelun alueellisesta työnjaosta valmistuneessa raportissa ehdotetaan luonnonsuojelun operatiivisten tehtävien siirtämistä Metsähallitukselle ja viranomaistehtävien hoitamista alueellisissa ympäristökeskuksissa. Ympäristöhallinnon kehittämistä koskevien hankkeiden jatkovalmistelu odottaa aluehallinnon kehittämistä ja uudistamista selvittävän AL-KU-hankkeen ehdotuksia.

Suomen ympäristökeskuksen alueellisten tutkimusyksiköiden toiminta Oulussa, Jyväskylässä, Joensuussa ja Kuopiossa käynnistyi alkuvuodesta. Talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelujen keskittäminen Mikkeliin perustettuun palveluyksikköön saatettiin päätökseen.

Ympäristön seurannan ja raportoinnin kehittämistä koskevat ehdotukset valmistuivat loppuvuodesta. Selvitysmies esittää valtakunnallisen seurantaohjelman ja alueellisen ympäristön seurannan yhdistämistä yhdeksi yhteiseksi seurantaohjelmaksi.

Alueellisten ympäristökeskusten ympäristörakennuttamistehtävät ehdotetaan keskitettäväksi eteläisellä alueella ja itäisellä alueella Pirkanmaan ympäristökeskukselle ja Etelä-Savon ympäristökeskukselle. Muut alueen ympäristökeskukset siirtyvät tilaajiksi viimeistään vuosina 2010-2013. Alueellisten ympäristökeskusten laboratoriotoiminnan taloudellisuus on parantunut kehittämistoimenpiteiden johdosta. Toimintaa on edelleen keskitetty.

Ympäristöhallinnon virastojen laatutyön jatkuvuuden turvaamiseksi asetettiin alueiden käyttöä, investointihankkeita, luonnonsuojelua, ympäristönsuojelua ja vesivaratehtäviä valmistelevat ylläpitoryhmät ja uusia kehittämisryhmiä.

Yhteishankintayksikön kautta tehdyt hankinnat ovat lisääntyneet hallinnonalan virastoissa. Virastojen hankintayhteistyötä on tehostettu ohjeistamalla pienhankintoja sekä antamalla keskitettyjä hankintoja koskeva menettelytapaohje.

Ympäristöhallinnon tietoaineistojen julkisuudesta, luovuttamisesta ja hinnoittelusta annettiin ohje, jonka tarkoituksena on lisätä ja helpottaa ympäristön tilaa koskevien tietojen hyödyntämistä ja luoda yhtenäiset menettelytavat erilaisten tietopyyntöjen käsittelyyn ja tietoaineistojen luovuttamiseen.

Valtion asuntorahastossa, joka vuoden 2008 alussa on muuttunut Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseksi, valmistauduttiin viraston tehtäväkuvan laajentumiseen asumisen tukijärjestelmien toimeenpanosta asunto-olojen, asuntomarkkinoiden ja asuntorakentamisen kehittäjäksi ja asiantuntijaksi. Viraston Lahteen siirtymisen valmistelut etenivät sovitun mukaisesti.

Ministeriön strategia päivitettiin uuden hallitusohjelman mukaiseksi sekä sovittiin uusien strategisten hankkeiden toimeenpanosta. Ministeriön henkilöstöstrategia 2007 – 2015 valmistui. Sen tavoitteena on edistää toimintastrategian tavoitteiden toteutumista ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Ministeriön ympäristöjärjestelmän valmistelu käynnistyi tavoitteena järjestelmän käyttöönotto 1.5.2008.

Tuottavuusohjelmaan sisältyvien henkilöstövähennysten (250 htv) saavuttamiseksi ministeriö ja hallinnonalan virastot ovat laatineet henkilöstösuunnitelmat, joita toteu-

tetaan ja niistä raportoidaan säännöllisesti. Joulukuussa valtiovarainministeriö antoi toimeksiannon valmistella uusia ehdotuksia tuottavuustoimenpiteiksi.

1.3.3

Ympäristönsuojelu

Vaikuttavuuden kuvaus

YK:n ilmastokokouksessa joulukuussa Balilla Suomen ja EU:n tavoitteet saavutettiin keskeisiltä osin. Kokouksessa tehtiin päätös aloittaa neuvottelut Kioton sopimuksen jälkeisistä päästövähennyksistä sekä sovittiin neuvottelujen keskeisistä elementeistä eli ns. tiekartasta. Neuvotteluihin tulevat osallistumaan kaikki maat ja niissä käsitellään myös kehitysmaiden ja Yhdysvaltojen panosta.

Suomi osallistui aktiivisesti uuden ilmastopimuksen valmistelutyöhön. Vuonna 2007 Suomi edusti läntisiä teollisuusmaita osapuolokokouksen johtoryhmässä. Balilla Suomi toimi varapuheenjohtajana Kioton pöytäkirjan työryhmässä, joka käsittelee teollisuusmaiden tulevia velvoitteita. Ilmastomuutoksen seuranta ja muutoksiin varautuminen on ollut keskeisesti esillä myös Arktisen neuvoston ja Barentsin euroarktisen neuvoston työssä.

Euroopan komission valmisteleman ilmasto- ja energiapaketin tavoitteet hyväksyttiin keväällä 2007 Euroopan neuvoston kokouksessa. Paketin toimeenpano vähentää viidenneksellä (20%) EU:n kasvihuonekaasujen päästöjä vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 päästöjen määrästä. Paketti nostaa myös uusiutuvan energian osuuden 20 prosenttiin kaikesta EU:n energiankulutuksesta vuoteen 2020 mennessä. EU:n komissio on tehnyt ehdotuksensa direktiiviksi, joilla nämä tavoitteet saavutetaan. Suomi on aloittanut tähän tavoitteeseen tähtäävän toimintasuunnitelman laadinnan.

Balin tulosten ja EU:n omien päätösten perusteella voidaan odottaa optimismilla, että vuonna 2009 saavutetaan laaja kansanvälinen sitoumus kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisestä. Tällä olisi merkittävä vaikutus ilmaston lämpenemisen hillinnässä.

Itämeren rantavaltioiden ympäristöministerit hyväksyivät 15.11.2007 Krakovassa Itämeren suojelukomission (Helcom) uuden Itämeren suojelun toimintaohjelman. Tavoitteena on palauttaa Itämeri hyvään ekologiseen tilaan vuoteen 2021 mennessä. Ohjelma käsittelee rehevöitymisen ehkäisyä, meriliikenteen riskien vähentämistä, haitallisten aineiden haittojen vähentämistä ja merellisen luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

Itämeren ja Suomenlahden suojelemiseksi tiivistettiin myös kahdenvälistä yhteistyötä Venäjän kanssa sekä kolmikantaista Suomen, Venäjän ja Viron Suomenlahti-yhteistyötä. Itämeren suojeluohjelman mukaisesti Suomi toimi aktiivisesti ravinnekuorituksen vähentämiseksi lähialueilla. Pietarin jätevesien puhdistaminen tehostui, kun syksyllä 2007 otettiin käyttöön kemiallinen fosforinpoisto Pietarin suurimmalla Keskisellä puhdistamolla, joka käsittelee lähes puolet kaupungin jätevesistä. Suomenlahteen tuleva fosforikuormitus voidaan vähentää näillä toimilla oleellisesti. Nord Stream -kaasuputkihankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista käytiin useita neuvotteluita. Lisäksi pohjoismaisella yhteistyöllä on tuettu Baltian maiden ja Venäjän osallistumista Itämeri-yhteistyöhän.

Vakavan öljyvahingon mahdollisuus Suomenlahdella on jatkuvasti kasvanut huomattavasti lisääntyneiden öljykuljetusten ja muun vilkkaan merenkulun takia. Suomen öljyntorjuntavalmiuden parantamiseksi merialueilla valmistui työryhmän esitys uusien torjunta-alusten hankinnasta ja nykyisten peruskorjauksesta. Työryhmä esitti, että Suomenlahdelle on lähivuosina saatava lisää avomereltä öljyä kerääviä öljyntorjunta-aluksia, jotka voivat liikkua myös vaikeissa jääoloissa. Työryhmän ehdotukset

maksaisivat uusien alusten koosta ja rakenteesta sekä vanhojen alusten peruskorjausten tasosta riippuen vuosina 2008 – 2015 yhteensä 110 – 140 miljoonaa euroa.

Merivoimien hallintaan tulevan öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan soveltuvan monitoimialuksen hankintasopimus allekirjoitettiin Suomen ympäristökeskuksen ja Uudenkaupungin Työvene Oy:n välillä lokakuussa. Monitoimialus parantaa Suomen torjuntavalmiutta merellä erityisesti jääoloissa ja muissa huonoissa sääoloissa. Alus on käytettävissä alkuvuodesta 2011.

Otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan Montrealin pöytäkirjan 19. osapuolikokous teki syyskuussa 2007 päätöksen tarkistuksista, joilla luovutaan osittain halogenoitujen kloorifluorihilivetyjen (HCFC-yhdisteiden) käytöstä noin kymmenen vuotta nopeammassa aikataulussa kuin aikaisemmin on sovittu. Päätöksen noudattaminen nopeuttaa otsonikerroksen jo alkanutta toipumista.

Suomi toimi aktiivisesti kansainvälisen luonnonvarapaneelin perustamiseksi. Paneeli perustettiin UNEP:in ja EU:n tukemana marraskuussa. Suomen edustaja on mukana paneelin tieteellisessä työssä, ja Suomi tukee paneelia taloudellisesti. Kotimaassa aloitettiin energiansäästön palvelukeskus Motivaan sijoitettavan materiaalitehokkuuden palvelukeskuksen toiminta KTM:n ja YM:n rahoittamalla kaksivuotisella pilottivaiheella. Näillä toimilla tuettiin konkreettisesti kansallisesti ja maailmanlaajuisesti yhä tärkeämmäksi tulevaa materiaalitehokkuuden parantamistyötä.

Pilaantuneen maaperän riskinarvioinnin perusteista annettiin 1.3.2007 valtioneuvoston asetus, jossa määriteltiin muun muassa kynnys- ja ohjearvot maaperää pilaaville haitallisille aineille. Se luo täsmällisen perustan maaperän saastumisesta aiheutuvien haittojen kustannustehokkaalle poistamiselle. Valtakunnallinen maaperän tilan tietojärjestelmä otettiin käyttöön.

Ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon tehostamista ja lupakäytäntöjen yhdenmukaistamista selvittänyt hanke sai valmiiksi ehdotuksensa toimenpiteiksi. Ympäristölupamenettelyn keventämiseksi ehdotettiin muun muassa normiohjauksen nykyistä laajempaa käyttöä tietyillä toimialoilla ja hahmoteltiin lupamenettelyä yksinkertaisemman hyväksymismenettelyn käyttöönottoa ja nykyisen rekisteröintimenettelyn käytön tehostamista. Tavoitteena on tehostaa viranomaisten työtä ympäristölupien käsittelyssä ja samalla säilyttää ympäristönsuojelun taso.

Toiminnallinen tehokkuus, tulokset ja laadunhallinta

Kestävä kehitys

Vuonna 2006 valtioneuvostossa hyväksytyn Suomen kansallisen kestävä kehityksen ensimmäinen edistymisraportti laadittiin Euroopan komission esityksen mukaisesti vuonna 2007 - eli runsas vuosi strategian hyväksymisestä. Myös kansallisen strategian avainindikaattorit on päivitetty ja osa niistä on julkaistu edistymisraportissa. Kansallinen kestävä kehityksen indikaattoriverkko julkaisi myös oman indikaattoriraporttinsa sekä havainnollisen tiivistelmän siitä.

Kestävä kehityksen toimikunta julkaisi lokakuussa kaikille hallinnonaloille ja kunnille toimeenpano-ohjeiston hallitusohjelman kestävä kehityksen linjauksesta. Ohjeisto kattaa neljä tavoitekokonaisuutta:

1. Ministeriöiden ja niiden alaishallinnon johto sitoutuu kestävä kehityksen edistämiseen omilla hallinnonaloillaan. Kestävä kehityksen linjaukset sisällytetään sektori- ja alaishallinnon strategioihin ja ohjelmiin.

2. Kuntia kannustetaan laatimaan kestävä kehityksen ohjelmat ja sisällyttämään kestävä kehityksen linjaukset kuntastrategioihin sekä verkostoitumaan paikallisesti ja alueellisesti.

3. Julkisen hallinnon organisaatiot toteuttavat kestävää kehitystä omissa arkitoiminnoissaan sekä työ- ja toimintaympäristöissään.

4. Hallitusohjelman linjauksen toimeenpanon arviointi ja seuranta järjestetään, samoin toimeenpanon vaikutusten sekä kustannusten ja säästöjen arviointi ja seuranta pitemmällä tähtäimellä.

Toimikunta perusti myös jaoston edistämään kestävään kehitystä alue- ja paikallishallinnossa sekä niiden yhteistyössä keskushallinnon kanssa. Jaosto keskittyy energia- ja ilmastopolitiikan käytännön ratkaisuihin.

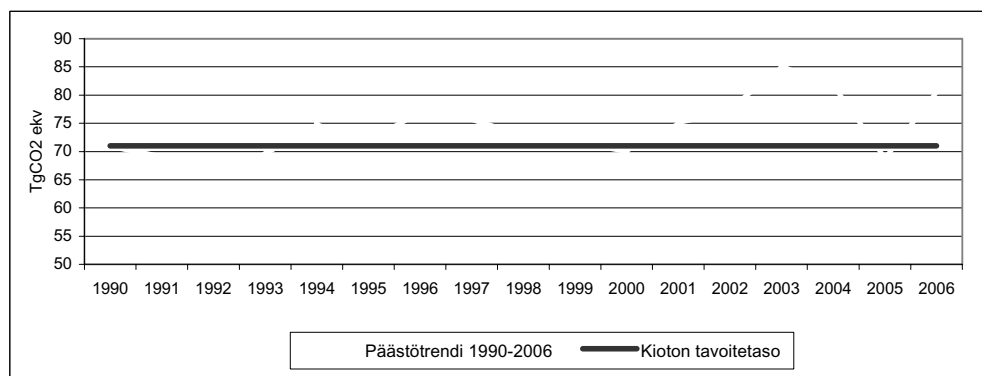
Ilmaston muutoksen hillintä

Kiotoon pöytäkirjan ensimmäinen velvoitekausi alkoi 1.1.2008

Kiotoon pöytäkirjan ensimmäinen velvoitekausi alkoi 1.1.2008, ja tätä varten on luotu kansallinen arviointijärjestelmä, jolla tuotetaan kasvihuonekaasupäästöjen päästöinventaarit. Kansainvälisen asiantuntijaryhmä tarkasti arviointijärjestelmän toimintavuonna ja samalla vahvistettiin Suomen niin sanottu perusvuoden 1990 päästömäärä. Suomen kokonaispäästöyksiköiden määrä Kiotoon kaudella 2008-2012 on noin 355 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalentteina.

Kauppa- ja teollisuusministeriön johdolla laadittu Kiotoon mekanismien käyttöä koskeva laki tuli voimaan helmikuussa ja lain toimeenpanon edellyttämä ympäristöministeriön asetus yhteistoteutushankkeista syyskuussa. Suomen valtio sijoitti Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) hiilirahastoon (MCCF) 10 miljoonaa euroa kasvihuonekaasujen päästöyksiköiden ostamiseksi rahaston avulla siirtymätalousmaista ja EU:n uusista jäsenmaista.

Kasvihuonekaasujen päästökehitys vuosina 1990-2006 suhteessa Kiotoon pöytäkirjan tavoitetasoon

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuoden 2006 kasvihuonekaasupäästöt olivat noin 80 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalentteina (CO₂-ekv.), mikä on 13 prosenttia enemmän kuin perusvuoden 1990 päästöt 71 milj. t CO₂-ekv. Kiotoon pöytäkirja velvoittaa Suomen pitämään päästöt perusvuoden tasolla kaudella 2008-2012. Energiasektori tuottaa suurimman osan Suomen päästöistä, keskimäärin 80 prosenttia kokonaispäästöistä. Sektorin päästöt ovat vaihdelleet merkittävästi vuosittain, muun muassa vesivoiman saatavuuden ja sähkön nettotuonnin vaihtelujen mukaan.

Päästöjen kehityssuunta on ollut kasvava. Viiden viimeisimmän vuoden päästöt ovat olleet keskimäärin 10 prosenttia yli Kiotoon veloitteen. Kasvu aiheutuu pääasi-

assa energiateollisuuden ja liikenteen päästöistä. Myös teollisuuden prosessipäästöt ja F-kaasujen päästöt ovat kasvaneet. Sen sijaan teollisuuden ja rakentamisen oman energiantuotannon, muun energiasektorin sekä maatalouden ja jätehuollon päästöt ovat vähentyneet merkittävästi perusvuoden päästöistä. Viimeisten vuosien aikana näiden päästölähteiden päästöissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia.

Hallitusten välisen ilmastopaneelin neljäs arviointiraportti valmistui vuonna 2007. Raportin mukaan ilmaston lämpeneminen on kiistaton tosiasia. Myös merenpinnan on mitattu nousseen, ja jää- ja lumipeitteet ovat kaventuneet. Lämpeneminen johtuu hyvin todennäköisesti pääosin maapallon kasvihuoneilmiön voimistumisesta. Uusimpien ilmastoskenaarioiden mukaan maapallon keskilämpötila nousee vuoteen 2100 mennessä 1,1 - 6,4 astetta verrattuna vuosien 1980-1999 keskilämpötilaan. Myös sadanta muuttuu; se kasvaa napojen lähetyvillä ja pienenee monilla alueilla, joilla kuivuus on jo nyt ongelma. Ilmastomuutoksen täydellinen pysäyttäminen on mahdotonta, mutta sitä voidaan kuitenkin periaatteessa hidastaa niin paljon, etteivät ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat vahingot ole ylitsepääsemättömiä.

EU:n ilmasto- ja energiapaketti hyväksyttiin

Euroopan komission valmisteleman ilmasto- ja energiapaketin tavoitteet hyväksyttiin keväällä Eurooppa neuvostossa. Tavoitteena on vuoteen 2020 mennessä vähentää viidenneksellä EU:n kasvihuonekaasujen päästöjä vuoden 1990 päästöjen tasosta. Tavoitteena on myös nostaa uusiutuvan energian osuus 20 prosenttiin kaikesta EU:n energiankulutuksesta vuoteen 2020 mennessä.

Ilmasto- ja energiapaketti on laaja jäsenmaita koskeva lainsäädäntökokonaisuus. Ilmasto- ja energiapaketti kattaa uudistetun päästökauppadirektiivin, päästövähennysten jakamisen jäsenmaiden välillä päästökauppasektorin ulkopuolella (ns. taakanjako), uusiutuvan energian puitedirektiivin (RES-direktiivi), joukon liikennettä koskevia määräyksiä sekä hiilen talteenottoa ja varastointia koskevan direktiiviehdotuksen (CCS).

Ilmasto- ja energiapakettiin sisältyy useita liikenteeseen päästöihin ja energiatehokkuuteen liittyviä ehdotuksia. Ehdotukset koskevat muun muassa polttoaineiden laatua, henkilöautojen hiilidioksidipäästöjen normeja, määräyksiä autojen energiatehokkuudesta sekä biopolttoaineiden osuuden kasvattamista 10 prosenttiin vuonna 2020. Ilmasto- ja energiapakettiin kuuluu myös kasvihuonekaasujen päästövähennysten jako jäsenmaiden välillä eli ns. taakanjako. Taakanjako koskee niitä päästöjä, jotka eivät ole suoraan EU:n päästökaupan piirissä. Suomen kantojen valmistelemiseksi ko. taakanjakoa koskevaan EU:n päätösehdotukseen teetettiin selvityksiä ja taustalaskelmia Suomen lähtökohdista ja päästöjen vähennysmahdollisuuksista. Velvoitteiden täyttämiseksi tarvittavat politiikat valmistellaan osana kansallista ilmasto- ja energiastrategiaa. Ympäristönsuojelun osalta toimet koskevat lähinnä jätehuoltoa, F-kaasuja, työkoneita ja osin liikennettä sekä Kioton mekanismien toimeenpanoa.

Pienhiukkaspitoisuuksien vähentäminen ja muu ilmansuojelu

Valtioneuvoston asetus ilmassa olevasta arseenista, kadmiumista, elohopeasta, nikkelistä ja polysyklisistä aromaattisista hiilivedyistä annettiin helmikuussa. LCP-asetuksen muutoksella vahvistettiin suurten polttolaitosten päästöjen vähentämissuunnitelmaan sisältyvät joustot.

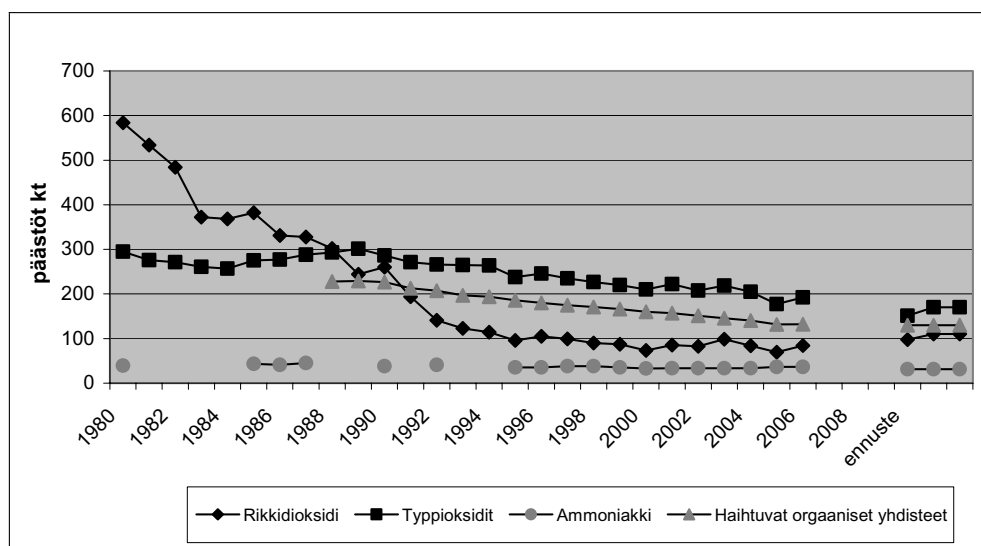
Suomen ympäristökeskus (SYKE) on parantanut pienhiukkasia koskevaa tietopohjaa yhteistyössä muiden tutkimustahojen ja Tekesin kanssa. Ajantasaiset tiedot

pienhiukkaspitoisuuksista ja muusta ilmanlaadusta saa keskitetysti ilmatieteen laitoksen ja ympäristöministeriön verkkoportaalista www.ilmanlaatu.fi.

Uusia päästökattoja valmistellaan

Uusia NEC-direktiivin (ilman epäpuhtauksia koskeva direktiivi) mukaisia päästökattoja vuodelle 2020 on valmisteltu. Kansallisten enimmäispäästöjen asettamiseen liittyviä pohjatietoja on tarkistettu ja eri maiden velvoitteita suunniteltu useita vuosia komission työryhmässä, jonka työ päättyi kesällä 2007. Uudet päästökattot tulevat koskemaan aiempien yhdisteiden lisäksi myös pienhiukkasia. Komissio antaa direktiiviehdotuksen sen jälkeen kun on analysoitu, minkälaisia vaikutuksia yhteisön ilmasto- ja energiapaketin toimeenpanolla on happamoitumista, rehevöitymistä, otsonimuodostusta ja pienhiukkaskuormitusta aiheuttaviin päästöihin eri jäsenmaissa. Päästöjen kehitys kohti nykyisessä direktiivissä annettuja vuoden 2010 päästökattoja on esitetty kuvassa. Ammoniakkipäästöjen kasvu vuonna 2005 johtuu siitä, että liikenteen ammoniakkipäästöt on otettu mukaan arvioon.

Eräiden ilmapäästöjen kehitys vuosina 1980 - 2006 suhteessa vuoden 2010 tavoitetasoon.

Otsonikerroksen suojelua tehostettiin

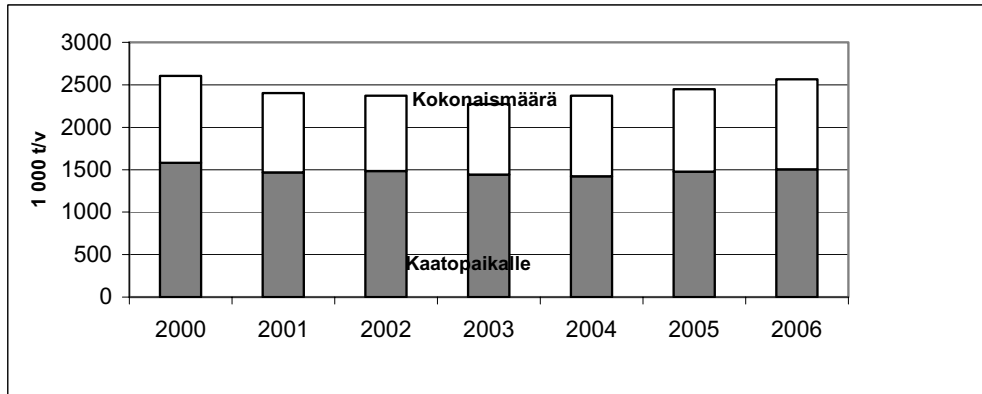
Otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan Montrealin pöytäkirjan 19. osapuolikokous teki syyskuussa päätöksen tarkistuksista, joilla luovutaan osittain halogenoitujen kloorifluorihilivetyjen (jäljempänä HCFC-yhdisteiden) käytöstä nopeammassa aikataulussa kuin aikaisemmin on sovittu. Kaikki pöytäkirjan osapuolet vähentävät asteittain HCFC-yhdisteiden käyttöään; teollisuusmaat luopuvat yhdisteiden käytöstä kokonaan vuonna 2020 ja kehitysmaat vuonna 2030, mikä on 10 vuotta aiemmin sovittua aikaisemmin. Lisäksi uudet rajoitukset koskevat myös yhdisteiden tuotantoa, jota ei aikaisemmin ollut rajoitettu. Tarkistukset tulevat kansainvälisesti voimaan 14.5.2008. Tarkistuksella ehkäistään HCFC-yhdisteiden käytön ja tuotannon lisääntyminen erityisesti kehitysmaissa.

Jätteet ja materiaalitehokkuus

Yhdyskuntajätteiden määrä kasvoi edelleen

Yhdyskuntajätteen määrä kasvoi vuonna 2006 kolmella prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna. Jätteistä hyödynnettiin hieman yli 40 prosenttia ja lähes 60 prosenttia sijoitettiin kaatopaikoille aikaisempien vuosien tapaan. Jätteiden poltto rinnakkais-polttolaitoksissa väheni edelleen hieman edellisvuotisesta.

Yhdyskuntajätteen kokonaismäärä ja kaatopaikkasijoitus 2000-2006

Jätelainsäädäntöä kehitettiin

Yhdyskuntajätehuollon vastuunjako selvennettiin 4.6.2007 voimaan tulleella jätelain 10§ ja 13§:n muutoksella. Muutoksen jälkeen kunta vastaa vain asumisessa syntyvästä jätteestä sekä sellaisesta julkisen hallinnon ja palvelutoiminnan jätteestä, joka rinnastetaan ominaisuuksiltaan, koostumukseltaan ja määrältään asumisessa syntyvään jätteeseen. Asumisessa syntyvään jätteeseen rinnastettavan teollisuuden, kaupan ja yksityisen palvelutoiminnan jätehuollon hoitavat jätealan yritykset tai sopimuksen mukaan kuntien jätelaitokset. Ympäristöministeriön, Suomen Kuntaliiton ja Ympäristöyritysten Liitto ry:n yhteinen ohje jätelain muutoksesta ja yhdyskuntajätehuollon pelisäännöistä annettiin joulukuussa.

Euroopan parlamentti hyväksyi 13.2.2007 ensimmäisessä käsittelyssä lähes 150 muutosta komission vuoden 2005 lopussa antamaan ehdotukseen uudeksi jätepuitedirektiiviksi. Direktiiviehdotus korostaa jätteen synnyn ehkäisyä ja kierrätystä. Direktiiviehdotuksen toinen käsittely jatkuu vuonna 2008.

Valtakunnallinen jätesuunnitelma uudistumassa

Uutta valtakunnallista jätesuunnitelmaa valmistellut työryhmä jätti ehdotuksensa tammikuussa. Suunnitelmassa korostetaan jätealan yhtymäkohtia muihin ympäristöpolitiikan osa-alueisiin. Ehdotukseen sisältyy myös jätteen synnyn ehkäisy-suunnitelma.

Jättesuunnitelman keskeiset tavoitteet ovat:

- ehkäistä jätteen syntymistä
- lisätä jätteiden kierrätystä
- lisätä kierrätykseen soveltumattoman jätteen energiahyödyntämistä
- vähentää kaatopaikoille joutuvan jätteen määrää
- vähentää jätehuollosta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.

Tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotetaan lainsäädännön muutoksia, taloudellisen ohjauksen selventämistä, ohjeistusta, vapaaehtoista yhteistyötä ja informaation lisäämistä. Esimerkiksi jätteen synnyn ehkäisyn edistämiseksi esitetään otettavaksi käyttöön uusia tuotteiden, tuotannon, rakentamisen ja kulutuksen materiaalitehokkuutta parantavia ohjauskeinoja. Esitys uudeksi valtakunnalliseksi jättesuunnitelmaksi viedään valtioneuvoston päätettäväksi alkuvuonna 2008.

Kaikissa alueellisissa ympäristökeskuksissa on käynnistetty alueellisten jättesuunnitelmien tarkistustyö. Alueellisia jättesuunnitelmia tehdään tällä uudella suunnittelukierroksella vain viisi kappaletta, sillä useat ympäristökeskukset tekevät yhteisen, laajempaa aluetta käsittelevän jättesuunnitelman. Esimerkiksi Eteläisen ja Läntisen Suomen alueelliset jättesuunnitelmat kattavat kuuden aluekeskuksen alueen.

Materiaalitehokkuuden palvelukeskusta valmisteltiin

Ympäristöministeriö ja kauppa- ja teollisuusministeriö käynnistivät keväällä 2007 yhteistyössä Motiva Oy:n kanssa materiaalitehokkuushankkeen, johon eduskunta myönsi vuoden neljännessä lisätalousarviossa 500 000 euroa. Tavoitteena on perustaa Motivaan uusi yksikkö, joka edistää materiaalitehokkuutta Suomessa ja toimii puolueettomana valtakunnallisena tiedon ja palveluiden välittäjänä. Kohderyhmänä ovat yritykset, julkinen hallinto ja kotitaloudet. Yksikkö aloittaa toimintansa keväällä 2008.

Itämeren ja sisävesien suojelu

Itämeren suojelulle yhteiset tavoitteet ja toimintaohjelma

Itämeren rantavaltioiden ympäristöministerit hyväksyivät 15.11.2007 Krakovassa uuden Itämeren suojelun toimintaohjelman. Ohjelman tavoitteena on palauttaa Itämeri hyvään ekologiseen tilaan vuoteen 2021 mennessä. Ohjelma käsittelee rehevöitymisen ehkäisyä, meriliikenteen riskien vähentämistä, haitallisten aineiden haittojen vähentämistä ja merellisen luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Itämeren eri osa-alueille ja maille hyväksyttiin ravinnekuormituksen vähennystavoitteet yhteisen taakanjakomallin mukaisesti. Muodollisen vahvistuksen toimintaohjelma saa maaliskuussa 2008 pidettävässä Helcomin vuosikokouksessa.

Euroopan meriympäristön tilaa parantavasta meristrategiadirektiivistä saavutettiin komission ja parlamentin yhteisymmärrys joulukuussa. Direktiivin valmistelussa ympäristöministeriö vaikutti aktiivisesti Suomen puheenjohtajuuskaudella saavutetun yhteisen kannan mukaiseen lopputulokseen. Direktiivi tulee voimaan keväällä 2008.

Pietarin jätevedenpuhdistus tehostui

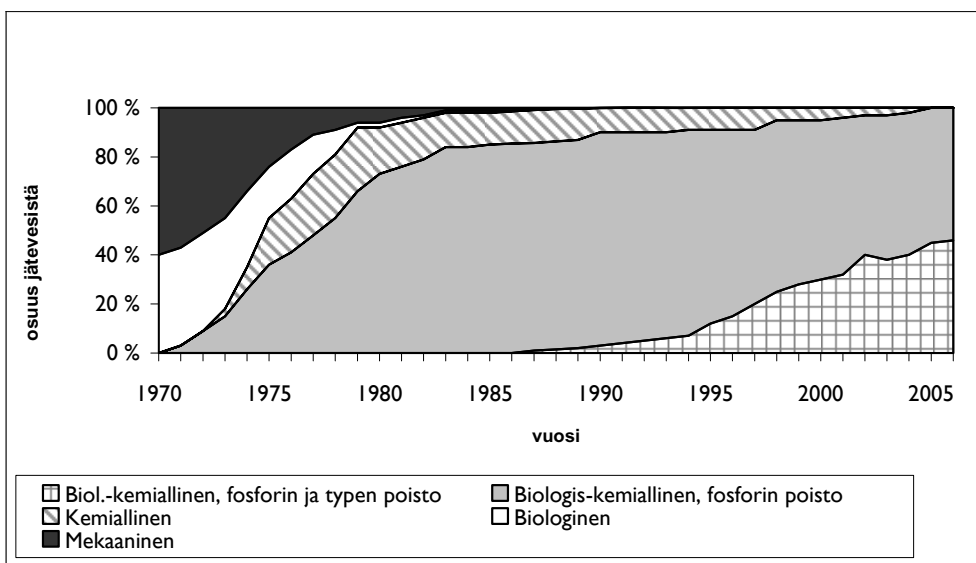
Itämeren suojeluohjelman mukaisesti Suomi on toiminut aktiivisesti myös lähialueilla tapahtuvan ravinnekuormituksen vähentämiseksi. Pietarin jätevesien puhdistaminen tehostui, kun syksyllä 2007 otettiin käyttöön kemiallinen fosforinpoisto Pietarin suurimmalla Keskisellä puhdistamolla, joka käsittelee lähes puolet kaupungin jätevesistä. Pietarin pohjoisella jätevedenpuhdistamolla valmistui esikäsittelyn saneeraus ja lietteenpolttolaitos. Hankkeet ovat osa ympäristöministeriön ja Pietarin vesihuoltolaitoksen pitkäaikaista yhteistyötä, jolla vähennetään Suomenlahden rehevöitymistä. Osapuolten kesken solmittiin myös vuosiksi 2008-2011 uusi aiesopimus, jonka pää tavoite on vähentää edelleen Pietarin kaupungin jätevesikuormitusta.

Yhdyskuntien ja teollisuuden ravinnekuormitus väheni edelleen

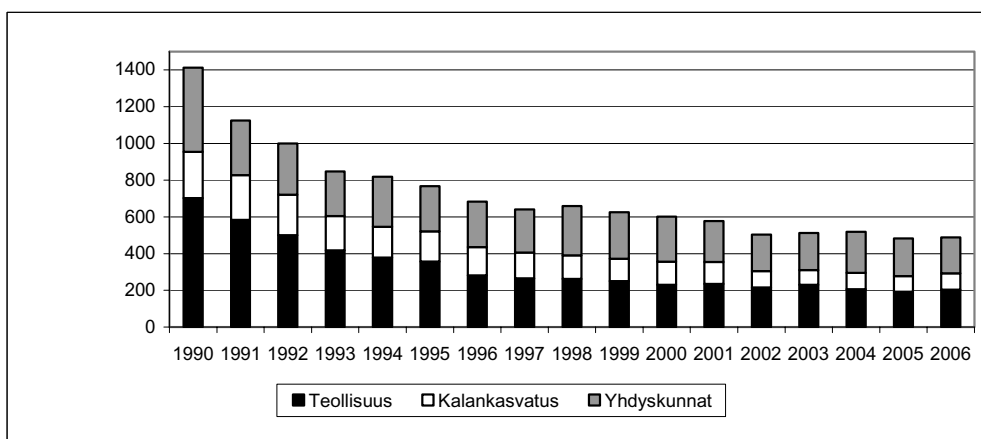
Yhdyskuntajätevesien puhdistamoilla on 1990-luvun puolivälistä lähtien tehostettu määrätietoisesti typenpoistoa. Tehokas typenpoisto kattaa nykyisin jo lähes puolet yhdyskuntajätevesien kokonaismäärästä. Tehokas fosforin poisto on käytössä kaikissa jätevedenpuhdistamoissa.

Vesien suojelutoimien ansiosta myös ravinnepäästöt vesistöihin ovat jatkuvasti vähentyneet. Esimerkiksi yhdyskuntien, teollisuuden ja kalankasvatuksen vuosittain aiheuttama fosforikuormitus on pienentynyt vuosituhaten vaihteesta lähtien noin 600 tonnin tasolta noin 500 tonniin. Typpikuormitus on vastaavasti vähentynyt runsaalla 10 prosentilla.

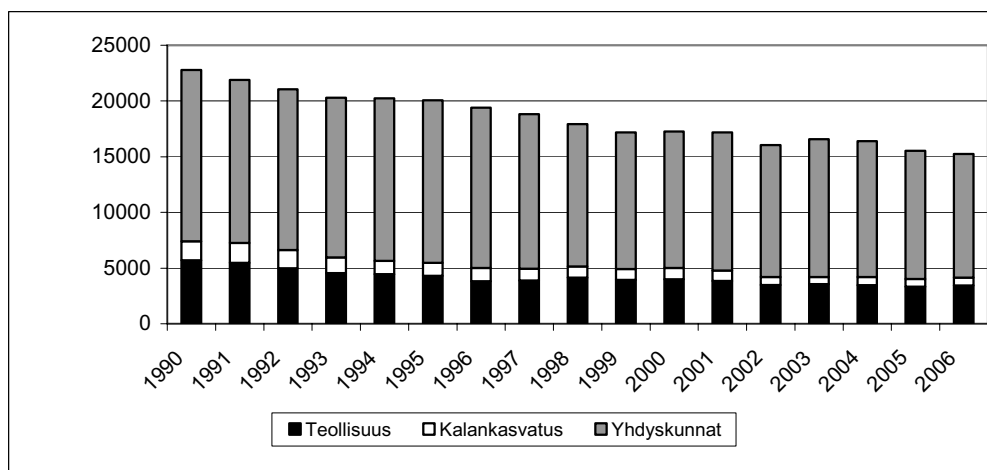
Yhdyskuntajätevesien käsittelyn kehittyminen Suomessa

Yhdyskuntien, teollisuuden ja kalankasvatuksen fosforikuormitus vesistöön

Yhdyskuntien, teollisuuden ja kalankasvatuksen typpekuormitus vesistöön

Vesienhoidon suunnittelu etenee

Alueelliset ympäristökeskukset jatkoivat vesienhoidon toimenpideohjelmien ja vesienhoitosuunnitelmien valmistelua vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa. Lopullisten vesienhoitosuunnitelmien on määrä valmistua valtioneuvoston hyväksyttäväksi vuoden 2009 loppuun mennessä. Vuonna 2007 toteutetussa toisessa kuulemisessa kuultiin mielipiteitä vesienhoitoon liittyvistä tärkeistä kysymyksistä ja suojelutoimista.

Vesienhoidon suunnittelun keskeisenä tavoitteena on pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä. Tilan arviointia varten valmistuivat vuonna 2007 ekologisen luokittelun ohjeet ja otettiin käyttöön vesienhoidon tietojärjestelmä.

Haja-asutuksen jätevesien käsittely vaatii tehostamista

Valtioneuvoston asetuksen talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla on arvioitu edellyttävän jätevesijärjestelmien tehostamistoimia noin 200 000 kohteessa vuoteen 2014 mennessä. Alueellisissa ympä-

ristökeskuksissa valmistui vuonna 2007 useita haja-asutuksen viemärointiä koskevia selvityksiä. Toimeenpanon edistämiseksi ympäristökeskukset ovat kohdentaneet yhdyskuntien vesiensuojeluavustuksia erityisesti hankkeisiin, jotka edistävät jätevesiyhteistyötä vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden ulkopuolella. Vieläkin runsaammin haja-asutuksen viemärintihankkeita on voitu tukea maa- ja metsätalousministeriö vesihuoltoavustuksilla. Tukitoimenpiteiden avulla on vuonna 2007 saatettu tuhansia uusia talouksia tehokkaamman jätevesien käsittelyn piiriin. Haja-asutuksen jätevesijärjestelmien tehostamistöihin on nykyisin saatavissa myös asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustusta, jonka ehtona olevia tulorajoja on tarkoitus korottaa hankkeiden käyntiinsaamisen nopeuttamiseksi.

Siirtoviemäreitä rakennettiin ja pohjavesien suojelusuunnitelmia laadittiin

Yhdyskuntien vesiensuojelua edistäviä siirtoviemärihankkeita valmistui ympäristökeskuksissa kertomusvuonna yhteensä 16, ja ne tekivät mahdolliseksi noin 65 000 asukkaan jätevesien saattamisen entistä tehokkaamman ja taloudellisemman käsittelyn piiriin. Valmistuneista hankkeista merkittävimpiä olivat Askolan - Porvoon ja Karjaan - Pohjan siirtoviemärit Uudellamaalla.

Vuonna 2007 valmistui 13 pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaa. Vuoden lopussa suunnitelmia oli valmiina yhteensä 314 ja ne kattavat yhteensä noin 1 000 pohjavesialuetta. Vedenhankintaa varten tärkeistä I luokan pohjavesialueista oli valmiiden tai tekeillä olevien suojelusuunnitelmien piirissä vuoden lopussa noin 30 prosenttia.

Maatalouden vesiensuojelussa ollaan vielä jäljessä tavoitteista

Maatalouden osuus on Suomessa edelleen lähes kaksi kolmasosaa ihmisen aiheuttamasta fosforikuormituksesta ja typpikuormituksestakin noin puolet. Maataloudesta peräisin olevan kuormituksen vaikutus näkyy selvimmin Saaristomerellä ja Suomenlahdella sekä Etelä-Suomen jokivesistöissä. Maataloudesta tuleva kuormitus on Saaristomerellä 75 prosenttia ihmisen toiminnan aiheuttamasta fosforikuormasta ja 70 prosenttia vastaavasta typpikuormasta. Maatalouden vesiensuojelutoimet ovat toistaiseksi olleet tavoitteisiin nähden riittämättömiä, joskin niillä on luotu edellytyksiä kuormituksen alenemiselle. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan maatalouden ravinnepäästöjä pyritään vähentämään kolmanneksella vuoteen 2015 mennessä vuosien 2001 - 2005 keskimääräisestä tasosta.

Ohjelmakauden 2007-2013 maatalouden ympäristötuen ehtoja on tiukennettu ja ohjelman toimenpiteitä on kohdennettu vesiensuojelullisesti tärkeille alueille. Peltokasvien enimmäislannoitusmäärät ovat aiempaa alemmat. Muun muassa fosforilannoitus on kytketty pellon fosforitilaan ja sallittuja fosforimääriä on pienennetty noin 20 prosenttia. Vuonna 2007 maatalouden ympäristötukeen käytettiin noin 310 miljoonaa euroa.

Alueelliset ympäristökeskukset antoivat toimintavuonna maatalouden vesien-suojeluun liittyvistä erityistukihakemuksista 595 lausuntoa, joista Lounais-Suomen ympäristökeskuksen osuus oli lähes 40 prosenttia. Maksetut erityistukisopimukset kattoivat noin 370 000 hehtaaria. Pinta-alaltaan suurin erityistukimuoto on luonnonmukainen tuotanto, josta oli sopimuksia 135 000 hehtaarin alalta.

Suojavyöhykesopimusten pinta-alat (ha) ja lukumäärä (kpl) vuosilta 2002 – 2007

Vuosi	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Suojavyöhykkeet (ha)	1640	2606	3686	4308	5893	8200
Suojavyöhykkeet (kpl)	613	1066	1475	1688	2003	2780

Maatalouden vesiensuojelun kehittämiseksi alettiin valmistella myös uudentyyppistä ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteishanketta, jossa pyritään löytämään ja ottamaan käyttöön uusia, täsmäkohdennettavia vesiensuojelutoimia sekä myös hyödyntämään nykyistä maatalouden ympäristötukijärjestelmää entistä paremmin. Kokeilualueena on Lounais-Suomi Saaristomeren kuormituksen vähentämiseksi.

Öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiutta parannettiin

Työryhmän esitys riittävän öljyntorjuntavalmiuden edellyttämästä uusien öljyntorjunta-alusten hankinnasta ja vanhojen peruskorjauksesta valmistui. Työryhmä esitti, että Suomenlahdelle on lähivuosina saatava lisää avomereltä öljyä kerääviä öljyntorjunta-aluksia, jotka voivat liikkua myös vaikeissa jääoloissa. Vakavan öljyvahingon mahdollisuus Suomenlahdella on jatkuvasti kasvanut huomattavasti lisääntyneiden öljykuljetusten ja muun vilkkaan merenkulun takia. Työryhmän ehdotukset maksaisivat uusien alusten koosta ja rakenteesta sekä vanhojen alusten peruskorjausten tasosta riippuen vuosina 2008 – 2015 yhteensä 110 – 140 miljoonaa euroa.

Merivoimien hallintaan tulevan öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan soveltuvan monitoimialuksen hankinta varmistui syksyn lisätalousarviossa tilausvaltuuden ja määrärahojen lisäyksellä. Monitoimialus parantaa Suomen torjuntavalmiutta merellä erityisesti jääoloissa ja muissa huonoissa sääoloissa. Alus on käytettävissä alkuvuodesta 2011 ja sen hankintahinta on 47 miljoonaa euroa.

Öljyntorjunnan osaamiskeskuksen perustamismahdollisuuksien selvittämisestä sovittiin Vanhasen I hallituksen ohjelmassa vuonna 2003. Keskuksen organisaatiomalliksi esitettiin kahta vaihtoehtoa vuonna 2005: viranomaisten johtamaa keskusta Suomen ympäristökeskuksen yhteydessä tai osakeyhtiömuotoista keskusta.

Osakeyhtiömuotoisen keskuksen liiketoimintasuunnitelmasta valmistui erillinen selvitys vuonna 2006. Selvitysmies Kari Lampelan jatkoselvitys keskuksen toimintaedellytyksistä päättyi tammikuussa ehdotukseen, että öljyntorjunnan osaamiskeskus tulisi perustaa viranomaisjohtoisesti Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) alaisuuteen. Keskuksen perustaminen osakeyhtiönä ei ole mahdollista, koska kunnat eivät ole halukkaita osakkeenomistajiksi.

Maaperänsuojelu ja pilaantuneiden maiden kunnostus

Uusi valtakunnallinen maaperän tilan tietojärjestelmä eteni viimeistelyvaiheeseen. Järjestelmään alustavasti merkittyjen noin 20 000 kiinteistön omistajille tiedotettiin kirjeitse järjestelmästä tietosisällön varmistamiseksi ja parantamiseksi. Maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annettiin 1.3.2007 valtioneuvoston asetus, jossa määriteltiin muun muassa kynnys- ja ohjearvot maaperää pilaaville haitallisille aineille. Asetus tuli voimaan 1.6.2007.

Ympäristökeskukset tekivät vuonna 2007 pilaantuneen maaperän puhdistamista koskevista lupahakemuksista ja ympäristönsuojelulain mukaisista ilmoituksista 290 päätöstä. Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostushankkeita, joihin käytettiin myös valtion ympäristötyömäärärahoja, valmistui 17 kpl. Vuoden lopussa oli käynnissä lisäksi kahdeksan hanketta.

Huoltoasemien maaperän kunnostamista jatkettiin SOILI-ohjelman puitteissa. Vuonna 2007 kunnostustyöt aloitettiin 37 kohteessa ja 43 kohdetta valmistui Ympäristötekniisiä tutkimuksia tehtiin 171 kohteessa, joista 82 edellytti kunnostustöitä.

Kemikaalit

REACH-asetuksen kansallinen toimeenpano

Joulukuussa 2006 hyväksytyn EU:n kemikaali- eli REACH-asetuksen tavoitteena on parantaa terveyden ja ympäristön suojelua sekä ylläpitää EU:n kemianteollisuuden kilpailukykyä. Asetuksen kansallista toimeenpanoa varten on perustettu useiden hallinnonalojen edustajista koostuva viranomaisryhmä, joka on valmistellut kansalliset REACH-asetuksen edellyttämät säädösmuutokset. Suomen ympäristökeskus ja Sosiaali- ja terveysalan tuotevalvontakeskus nimettiin 1.6.2007 voimaan tulleella kemikaalilain muutoksella REACH-asetuksen mukaisiksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi. Samalla lakimuutoksella perustettiin kansallinen neuvontapalvelu, jonka vastuullisiksi viranomaisiksi asetettiin myös Suomen ympäristökeskus ja Sosiaali- ja terveysalan tuotevalvontakeskus sekä määriteltiin tietyt rikkeet REACH-asetusta vastaan kemikaalirikkomuksiksi ja annettiin valtuutus säätää maanpuolustusta koskevia poikkeuksia.

Euroopan kemikaalivirasto aloitti toimintansa

Euroopan kemikaalivirasto aloitti toimintansa Helsingissä REACH-asetuksen tullessa voimaan 1.6.2007. Kemikaaliviraston tehtävänä on antaa teknistä ja tieteellistä tukea REACH-asetuksen toimeenpanossa. Virastossa oli vuoden 2007 lopussa noin 120 työntekijää. Kemikaalivirasto pitää yllä omaa neuvontapalvelua sekä verkkosivustoa, jossa sijaitsee muun muassa REACH-asetuksen mukaisia menettelyjä koskevat toimintaohjeet.

Kemikaalien ja vaarallisten jätteiden maapallonlaajuiseksi hallitsemiseksi ympäristöministeriö osallistui lisäksi useisiin globaalien ympäristösopimusten valmisteluun sekä kansainvälisten toimielinten valmistelutyön tuloksina syntyneiden toimintojen kehittämiseen.

Meluntorjunta

Valtioneuvoston vuonna 2006 meluntorjunnasta antaman periaatepäätöksen toimeenpanosuunnitelmasta valmistui ehdotus, jossa on täsmennetty niitä keinoja, joilla periaatepäätöksen tavoitteet voidaan saavuttaa. Melua vähennetään tehokkaimmin vaimentamalla päästölähteitä. Tärkeitä keinoja ovat lisäksi alueiden käytön ja liikenteen suunnittelu. Hyvällä kaavoituksella voidaan eri toiminnot sijoittaa niin, että meluhaittoja on mahdollisimman vähän. Merkitystä on myös sillä, miten asunnot rakennetaan ja peruskorjataan. Suunnitelmaa täydennetään sidosryhmäkeskustelujen perusteella. Periaatepäätöksen toimeenpanoon liittyvä liikenne- ja viestintäministeriön, vuosille 2008-2012 tarkoitettu tie- ja rautatieliikenteen teemapaketti valmistui.

Ensimmäiset EU:n ympäristömeludirektiivin mukaiset meluselvitykset valmistuivat kesällä. Suomessa meluselvitykset tehtiin Helsingin kaupungista, vilkkaimmin liikennöidyistä maanteistä (750 km) ja rautateistä (96 km) sekä Helsinki-Vantaan lentoasemasta. Merkittävin meluhaittojen aiheuttaja Helsingissä on tieliikenne, jonka meluvyöhykkeillä (vuorokausimelutaso yli 55 dB) asuu 237 500 henkilöä. Helsingin raideliikenteen meluvyöhykkeillä asukkaita on 69 800. Suomen vilkkaimpien maan-

teiden melualueilla asuu noin 142 400 asukasta ja rataosilla, joiden vuorokausimelutaso on yli 55 dB, noin 40 300 henkilöä. Meluselvitysten valmistumisen jälkeen laaditaan vuoden kuluessa meluntorjunnan toimintasuunnitelmat melutilanteen parantamiseksi. Meluselvitykset ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmat tarkistetaan viiden vuoden välein.

Ympäristölupien käsittely ja valvonta

Luparuuhkaa purettiin, mutta lupien keskimääräiset käsittelyajat pitenevät

Ympäristökeskukset ratkaisivat vuonna 2007 yhteensä 673 ympäristölupaa. Ympäristölupavirastot ratkaisivat yhteensä 850 asiaa, näistä ympäristönsuojelulain mukaisia lupia oli noin 350 ja vesitalousasioita noin 500. Molemmissa lupaviranomaisissa ratkaisumäärätavoitteet ylittyivät ja vireillä olevien asioiden määrää on saatu selvästi pienemmäksi.

Käsittelyaikatavoitteita sen sijaan ei täysin saavutettu, ympäristölupien käsittelyajat ovatkin pidentyneet. Tähän vaikuttaa edelleen ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanovaihe, kun vuonna 2007 on ratkaistu vuonna 2004 käsittelyyn tulleita lupahakemuksia.

Uutta toimintaa ja toiminnan muutoksia koskevat lupahakemukset on asetettu käsittelyssä etusijalle sekä ympäristökeskuksissa että ympäristölupavirastoissa, jotta aloitettava toiminta ei lupakäsittelyn takia viivästyisi eikä toiminnanharjoittajille aiheutuisi taloudellisia menetyksiä. Tavoite käsitellä uutta toimintaa koskevat luvat kahdeksassa kuukaudessa toteutui ympäristökeskuksissa vaihtelevasti. Parhaimmillaan kaikki ja heikoimmillaan 43 prosenttia uutta toimintaa koskevista hakemuksista saatiin ratkaistuksi kahdeksassa kuukaudessa. Ympäristölupavirastoissa uutta toimintaa koskevien lupahakemusten käsittelyaikatavoite 10 kuukautta toteutui, kun tulos oli keskimäärin 8,6 kuukautta. Lupavirastojen välillä oli kuitenkin käsittelyajoissa vaihtelua 7,3 kuukaudesta 13,7 kuukauteen.

Ratkaisujen määrä henkilötyövuotta kohti on edelleen kasvanut, vaikka käsittelyssä on ollut vaativia lupahakemuksia. Lupakäsittelyn tuottavuus ja taloudellisuus ovat parantuneet sekä ympäristökeskuksissa että ympäristölupavirastoissa.

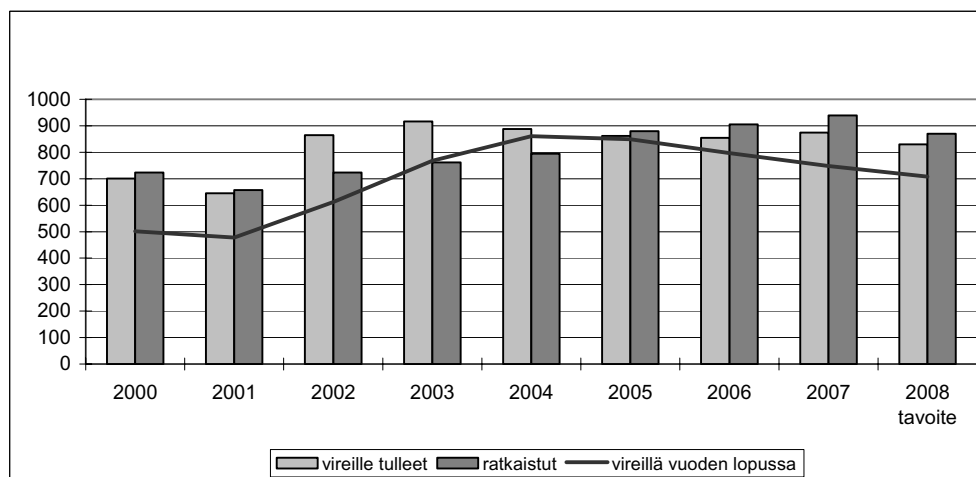
Asiamäärät, käsittelyajat, tuottavuus ja taloudellisuus ympäristökeskuksissa 2005 - 2007

Ympäristökeskukset Ympäristöluvat	Toteutuma 2005	Toteutuma 2006	Tavoite 2007	Toteutuma 2007
Vireille tulleet, kpl	653	601	539	609
Ratkaistut, kpl	717	718	639	673
Vireillä 31.12, kpl	896	778	697	704
Käsittelyaika keskimäärin, kk	11,0	12,5	11,3	13,4
Uuden toiminnan ja toiminnan muutosten lupia käsitelty 8 kk:ssa, %	67 %	72 %	84 %	71 %
Henkilötyöpanos htv	65	62		56
Tuottavuus, ratkaisua/htv	11,0	11,6	10,6	12,1
Taloudellisuus, euroa/ratkaisu	7469	7124	7400	6854
Kustannusvastaavuus (tulot/kustannukset)	44 %	49 %	50 %	50 %

Asiamäärät, käsittelyajat, tuottavuus ja taloudellisuus ympäristölupavirastoissa 2005– 2007

Ympäristölupavirastot	Toteutuma 2005	Toteutuma 2006	Tavoite 2007	Toteutuma 2007
Vireille tulleet, kpl	862	854	757	874
Ratkaistut, kpl	880	905	880	939
Vireillä 31.12, kpl	849	797	678	748
Käsittelyaika keskeisissä asiaryhmissä keskimäärin kk				
Ympäristöluvat	15,7	17,2	14,4	17,8
Vesitalousasiat	7,3	7,7	7,7	7,3
Uutta toimintaa koskevat luvat keskimäärin, kk	11,0	12,1	10	8,6
Henkilötyöpanos htv	93	90	92,5	90
Tuottavuus, ratkaisua/htv	9,5	10,0	9,5	10,4
Taloudellisuus, euroa/ratkaisu	6859	6670	7500	6625
Kustannusvastaavuus (tulot/kustannukset)	28 %	36 %		36 %

Asiamäärien kehitys ympäristölupavirastoissa

Ympäristölupajärjestelmää kehitettiin

Selvitys ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon tehostamisesta sekä lupakäytäntöjen yhdenmukaistamisesta valmistui. Ympäristölupamenettelyn keventämiseksi ehdotetaan muun muassa normiohjauksen nykyistä laajempaa käyttöä tietyillä toimialoilla ja hahmotellaan lupamenettelyä yksinkertaisemman hyväksymismenettelyn käyttöönottoa ja nykyisen rekisteröintimenettelyn käytön tehostamista. Toimialakohtaiset normit, jotka edustaisivat hyvää ympäristönsuojelun tasoa, antaisivat mahdollisuuden käyttää lupamenettelyjä yksinkertaisempia menettelyjä. Normiohjausta ehdotetaan sovellettavaksi pieniin energiantuotantoyksiköihin, nestemäisten polttoaineiden jakeluasemiin sekä murskausasemiin, kivenlouhimoihin ja asfalttiasemiin.

Myös suunnitelma ympäristö- ja vesilupien keskittämisestä yhteen valtion lupaviranomaiseen ja kunnille valmistui. Hanketta ei tältä osin voitu valmistella loppuun

vuoden aikana käynnistyneen aluehallinnon uudistamishankkeen (ALKU) kesken­eräisyyden vuoksi.

Lupakäsittelyn tehostamiseksi valmisteltiin ehdotus ympäristölupahakemusten valmistelussa ja käsittelyssä sovellettavien uusien menettelyjen ja niitä tukevan sähköisen tietojärjestelmän kehittämisestä. Ehdotus sisältää mm. menettelyt joiden avulla hallitaan lupavalmisteluun käytettäviä resursseja sekä asetetaan ja valvotaan ympäristölupien tasoa ns. ratkaisupankin kautta. Ratkaisupankki olisi avoin myös yleisölle, joka voisi sen kautta tutustua eri toimialojen ympäristönsuojeluvaatimuksiin.

Lupien valvontaa häyttasi voimavarojen riittämättömyys

Valvontatoimintaa pyrittiin tehostamaan ja sen suunnitelmallisuutta lisäämään ympäristöministeriön vuonna 2005 antaman valvontaohjeen mukaisesti. Ympäristökes­kukset noudattavat antamiensa ympäristölupien ja myös ympäristölupavirastojen antamien lupapäätösten valvonnassa valvontaohjeeseen perustuvaa vuosisuunni­telmaa.

Jokaisesta valvontakäynnistä tehdään raportti valvonnan tietojärjestelmään. Vuon­na 2007 tietojärjestelmään vietiin yhteensä 2 750 valvontaraporttia. Valvontatoimin­nan ongelmana oli edelleen resurssien puute, koska voimavaroja on jouduttu keskit­ämään luparuuhkien purkamiseen. Ympäristönsuojelulain mukaisen lupavalvonnan lisäksi ympäristökeskuksilla on runsaasti myös vesilain ja jätelain mukaisia

valvontatehtäviä. Ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisista lupa-asioista ym­päristökeskukset antoivat yhteensä yli 1 500 lausuntoa muille lupaviranviraanomai­sille.

Ympäristöklusterin tutkimusohjelman neljäs ohjelmakausi käynnissä

Ympäristöklusterin neljäs ohjelmakausi 'Ekotehokas yhteiskunta' (2006-2009) sisältää viisi teemaa: Luonto ja luonnonvarat, Yhdyskuntarakenne ja elinympäristö, Tuotanto ja kulutus, Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen sekä Uusioma­teriaalit rakentamisessa ja pilaantuneet maa-alueet. Neljännellä ohjelmakaudella on käynnissä 47 hanketta, joita ympäristöministeriö rahoittaa yhteensä noin 5,6 miljoo­nalla eurolla. Hankkeiden kokonaiskustannukset ovat lähes 10 miljoonaa euroa.

Alueidenkäyttö

Vaikuttavuuden kuvaus

Käynnissä on useita hallitusohjelmassakin mainittuja toisiinsa liittyviä prosesseja tontti- ja asuntotarjonnan vauhdittamiseksi. Keskeiset koko maata koskevat asuntopoliittiset toimenpiteet on määritelty asuntopoliittisessa toimenpideohjelmassa, jossa on käsitelty myös tonttitarjontaan liittyviä toimenpiteitä. Metropolipolitiikan ensimmäisinä kärkihankkeina hyväksyttiin Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen aiesopimus tontti- ja asuntotarjonnan tehostamisesta sekä asunnottomuusohjelma. Näiden toimien vaikutukset ovat nähtävissä vasta lähivuosina. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen on keskeisesti esillä asuntopoliittisessa toimenpideohjelmassa. Myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelussa yhdyskuntarakenteen eheyttäminen on vahvasti mukana erityisesti ilmastomuutoksen hillinnän näkökulmasta.

Maankäyttö- ja rakennuslain on arvioitu toimineen pääosin sitä säädettyä asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja antavan aikaisempaa paremmat edellytykset ympäristön laadun paranemiselle. Viime vuosina esille tulleet lain muutostarpeet ovat pääosin liittyneet kaavoituksen sujuvuuden edistämiseen etenkin kasvavilla kaupunkiseuduilla. Tätä koskeva lain muutos tuli voimaan 1.3.2007. Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen tavoitteita kaupunkiseutujen kuntayhteistyön ja maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisen kehittämiseksi on voitu tukea kaavaohjauksen keinoin. Yhdyskuntarakennetta voidaan ohjata eheyttävämpään suuntaan kaupunkiseutujen kuntayhteistyötä kehittämällä.

Rantarakentamisen suunnitelmallisuus on lisääntynyt rantojen yleiskaavoituksen edistyessä. Yleiskaavoituksen piirissä on noin 75000 km rantaviivaa eli neljäsosa Suomen rantaviivasta. Määrän voidaan arvioida kaksinkertaistuneen vuoden 2000 jälkeen. Lomarakennuspaikkoja on kaavoitettu yhteensä noin 220 000 kpl. Ympäristökeskusten ohjauksella voidaan arvioida olleen merkittävä vaikutus rantojen yleiskaavoituksen kehitykseen.

Toiminnallinen tehokkuus, tulokset ja laadunhallinta

Yhdyskuntarakenteen kehittämiseen panostettiin osana ilmastomuutoksen hillintää

Yhdyskuntarakenteen hajautumiskehitys on merkittävä pitkän ajan kehitysongelma erityisesti kaupunkiseuduilla ja taantuvilla taajama-alueilla. Pääkaupunkiseudun kunnissa ja pääradan taajamissa yhdyskuntarakenne eheytyy täydennysrakentamisen myötä, mutta ympäröivällä kehysalueella yhdyskuntarakenteen hajautuminen jatkuu edelleen. Esimerkiksi ns. alhaisen tehokkuuden pientaloalueet ovat kehyskunnissa kasvaneet 25 vuoden aikana kaksinkertaisiksi, ja niiden asukastiheys on laskenut lähes puoleen. Sen lisäksi monissa kehyskunnissa suuri osa asunnoista rakennetaan haja-asutusalueille.

Yhdyskuntarakenteen ohjauksen kehittämistyöryhmän ehdottaman ohjelman pohjalta laadittiin tavoite- ja toimenpideraportti. Tärkeimmät tavoitteet ja toimenpiteet asetetaan osaksi pitkän ajan ilmastostrategiaa ja tarkistettavana olevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Jatkotyönä selvitetään yksityiskohtaisesti, miten yhdyskuntarakenteen ohjauksella pystytään vähentämään kasvihuonekaasujen päästöjä suhteessa Suomen kansainvälisiin sitoumuksiin sekä eheyttämään yhdyskuntarakennetta.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistus eteni

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistusta koskeva luonnos valmistui loppuvuodesta ja se lähetettiin lausuntokierrokselle. Tarkistusta on valmisteltu yhteistyössä eri sidosryhmien asiantuntijoiden kanssa. Tarkistuksen keskeisin haaste on ilmastonmuutos, jonka hillintä ja johon sopeutuminen edellyttävät tavoitteisiin uusia painotuksia. Hillintä muun muassa edellyttää kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja autoliikenteen vähentämiseksi. Helsingin seudun alueidenkäytön linjaaminen on tavoitteiden toinen merkittävä teema. Keskeistä on muun muassa turvata riittävä yhdyskuntarakenteeseen hyvin sijoittuva tonttituotanto asuntorakentamiseen. Lausuntojen pohjalta laadittavasta tarkistusesityksestä käydään keväällä 2008 eduskuntakeskustelu, minkä jälkeen valtioneuvosto päättää tarkistuksesta.

Maakuntakaavoitus edistyi ripeästi

Maakuntakaavoitus on edennyt voimakkaasti. Voimassa on 17 maakuntakaavaa, joista vuoden aikana vahvistettiin valtioneuvoston päätöksellä Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Lapin maakuntakaavat sekä Keski-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaava. Vahvistusaikatauluun on vaikuttanut se, että maa- ja metsätalousministeriö on oleellisilta osin vastustanut kyseisten kaavojen vahvistamista. Tämän takia asia on jouduttu siirtämään ympäristöministeriöltä valtioneuvoston yleisistunnon käsiteltäväksi. Ympäristöministeriössä on vireillä seitsemän maakuntakaavan vahvistaminen ja maakuntien liitoissa on käynnissä 14 uuden maakuntakaavan valmistelu. Vuoden 2007 aikana on käyty kahdeksan lakisääteistä maakuntakaavoituksen viranomaisneuvottelua.

Kaupunkiseutujen kehityksen edellytyksiä parannettu

Hallitusohjelman mukaisesti on valmistunut ehdotus lainmuutokseksi, jonka tavoitteena on edelleen sujuvoittaa kaavoitusta ja rakentamista sekä nopeuttaa valitusten käsittelyä. Kuntia on kannustettu maapoliittisten keinojen aktiivisempaan käyttöön.

Ympäristöministeriö on yhteistyössä Suomen Kuntaliiton kanssa selvittänyt asemakaavoituksen kestoa eri kunnissa. Selvitys on jo johtanut useissa kunnissa toimiin kaavoituksen nopeuttamiseksi. Tonttituotannon edistämiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämis-yhteistyö Suomen Kuntaliiton kanssa jatkuu. Vuonna 2007 käynnistyi kuntien sisäisen yhteistyön kehittämiseen liittyvä hanke, jonka tavoitteena on mm. erilaisin yhteistyömenettelyin edistää yhdyskuntarakenteen kannalta onnistuneesti sijoittunutta ja kysyntään vastaavaa tonttitarjontaa.

Keskeiset koko maata koskevat asuntopoliittiset toimenpiteet määriteltiin vuoden lopulla valmistuneessa asuntopoliittisessa toimenpideohjelmassa, jonka valtioneuvosto hyväksyi helmikuussa 2008. Myös tonttitarjontaan ja yhdyskuntarakenteeseen liittyvät kysymykset ovat siinä näkyvästi esillä.

Hallitusohjelmaan perustuva metropolipolitiikka käynnistyi hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän (Halke) koordinoimana. Ympäristöministeriön johdolla toimiva eri ministeriöiden edustajista koostuva sihteeristö valmisteli metropolipolitiikan painopisteet, jotka Halke hyväksyi joulukuussa. Painopisteet koostuvat asumiseen ja yhdyskuntarakenteeseen, kansainväliseen kilpailukykyyn, monikulttuurisuuteen ja kaksikielisyyteen sekä sosiaaliseen eheyteen liittyvistä linjauksista. Metropolipolitiikan ensimmäisinä kärkihankkeina hyväksyttiin Helsingin seudun

kuntien ja valtion välinen aiesopimus tontti- ja asuntotarjonnan tehostamisesta sekä asunnottomuusohjelma.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta (PARAS) annettu puitelaki velvoitti 17 kaupunkiseutua ja niiden 101 kuntaa laatimaan 31.8.2007 mennessä suunnitelmat siitä, miten maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista sekä palvelujen käyttöä kuntarajat ylittäen seudulla parannetaan. Syksyn aikana Suomen Kuntaliiton, ympäristöministeriön ja eräiden muiden ministeriöiden edustajista koostuva asiantuntijaryhmä on arvioinut suunnitelmat, ja loppuraportti on julkistettu alkuvuodesta 2008. Arvioinnissa todetaan, että kaupunkiseutusunnitelmien laatiminen on edistänyt kuntien yhteistyötä kaupunkiseuduilla. Yhdyskuntarakenteen seudulliseen hallintaan pääsemiseksi tarvitaan kuitenkin vielä yhteistyön kehittämistä ja sitoutumista.

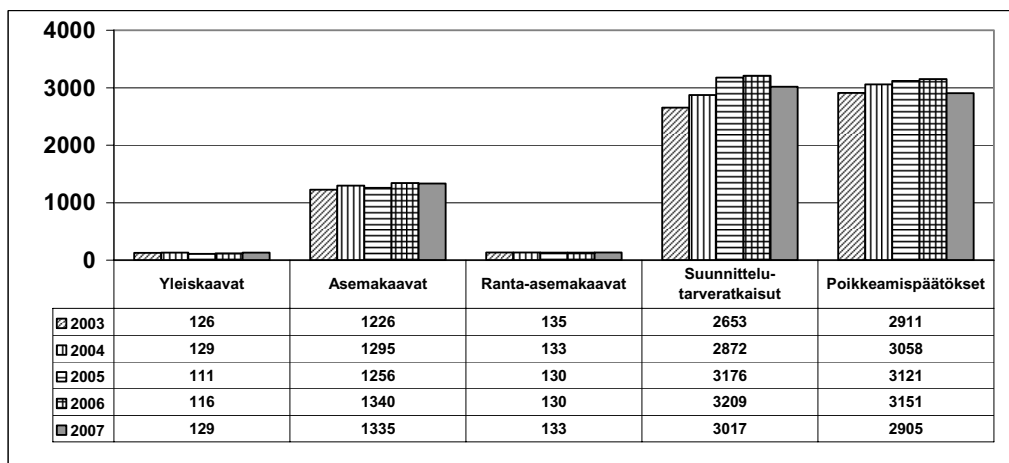
Kuntien kaavaohjauksen painopisteinä yhdyskuntarakenne, tonttutuotannon riittävyys ja kuntien yhteistyö

Alueelliset ympäristökeskukset ohjaavat kuntien kaavoitusta käymällä niiden kanssa vuosittain kehittämisseskusteluja ja merkittäviä kaavahankkeita koskevia viranomaisneuvotteluja. Kuntien kaavoituksen ohjauksessa korostettiin talousarvion tavoitteiden mukaisesti yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön merkitystä yhdyskuntien kehittämisessä, kysyntää nykyistä paremmin vastaavaa riittävää tonttutuotantoa, maapolitiikan välineiden tehokasta käyttöä erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla ja kuntien yhteistyötä.

Kaavoitusta palvelevien selvitysten ja vuorovaikutuksen riittävyys ja oikea kohdentaminen tukevat pyrkimystä asemakaavoituksen sujuvuuden parantamiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella ja siihen liittyvällä asetuksen muutoksella, jotka tulivat voimaan 1.3.2007, on kaavoituksen sujuvoittamiseksi pyritty kohdentamaan viranomaisneuvottelut entistä selkeämmin merkittäviin kaavoihin. Yleis- ja asemakaavoja koskevia viranomaisneuvotteluja oli 749. Määrä on vuodesta 2006 vähentynyt 10 prosenttia.

Seuraava taulukko osoittaa kunnista alueellisille ympäristökeskuksille tiedoksi tulleiden päätösten määrien kehitystä vuosina 2003-2007:

Kuntien hyväksymien yleis- ja asemakaavojen määrän vuotuinen vaihtelu on viime vuosina ollut melko pientä. Lähes kaikki hyväksytyt yleiskaavat olivat oikeusvaikutteisia.

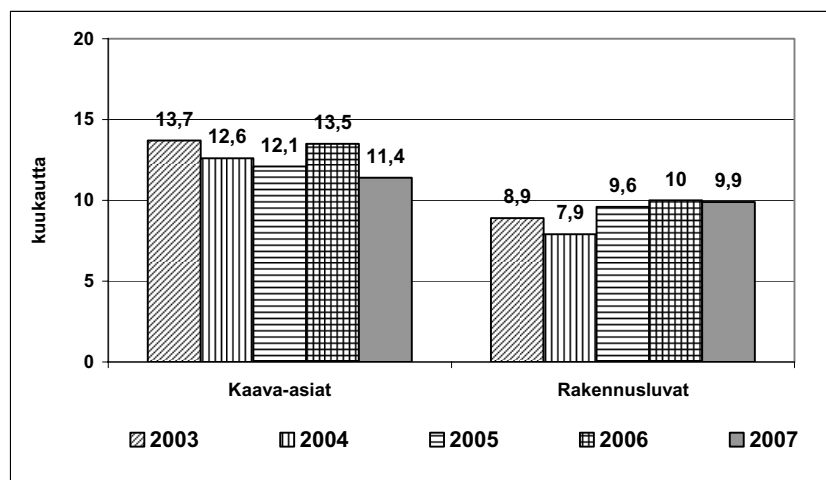
Suunnittelutarveratkaisujen ja kuntien poikkeamispäätösten määrän vuodesta 2002 jatkunut kasvu näyttää nyt taittuneen. Molempien määrät ovat laskeneet noin

200 kappaletta eli vajaa 10 prosenttia. Suunnittelutarveratkaisut vähentyivät erityisesti Uudenmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Suomen ympäristökeskusten alueilla.

Asemakaavoista valittamisessa vain vähäisiä muutoksia – valitusten käsittely nopeutunut

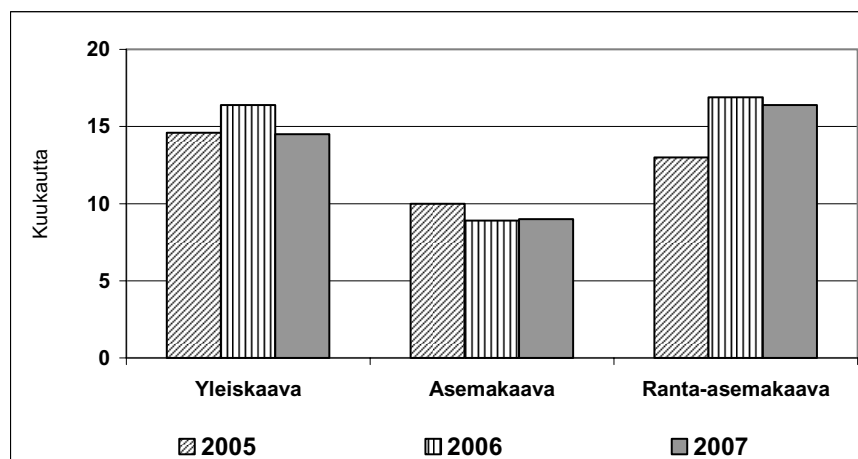
Alueelliset ympäristökeskukset ovat käyttäneet valitusoikeuttaan kaava- ja lupa-asioissa maltillisesti. Kaava-asioissa on puututtu vain 1-2 prosenttiin hyväksytyistä kaavoista. Kuntien suunnittelutarvepäätöksistä tehdyt valitukset ovat viiden viimeisen vuoden aikana lisääntyneet. Ympäristökeskusten valitukset on valtaosin hyväksytty. Valitukset ovat siten olleet päätösten lainmukaisuuden valvonnan kannalta perusteltuja.

Keskimääräiset käsittelyajat hallinto-oikeuksissa vuonna 2003-2007

Asemakaavavalitusten käsittely hallinto-oikeuksissa on nopeutunut vuodesta 2005 vuoteen 2007 noin yhdellä kuukaudella. Keskimääräinen käsittelyaika on ollut viime vuonna yhdeksän kuukautta. Yleiskaavavalitusten käsittelyajat ovat hieman lyhentyneet, keskimääräinen aika 14,5 kuukautta. Rakennuslupavalitusten käsittelyajat ovat pysyneet ennallaan.

Kaavavalitusten käsittelyajat hallinto-oikeuksissa vuonna 2003-2007

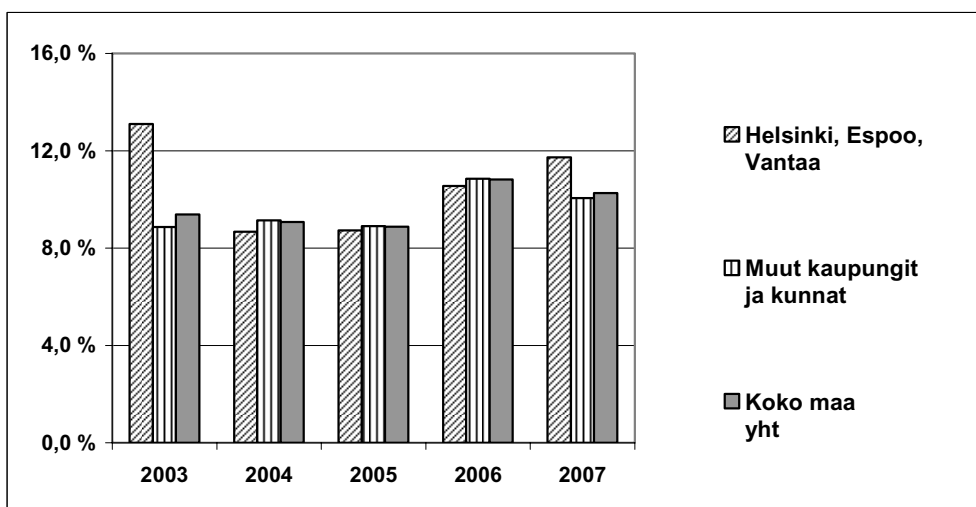

Hallinto-oikeuksiin vuosittain saapuvien kaavavalitusten kokonaismäärä on vuodesta 2006 lisääntynyt noin sadalla valituksella, joten käsittelyaikojen lyhentyminen edelleen tänä vuonna ei näytä mahdolliselta; - pikemminkin ne voivat pidentyä. Kuitenkin sekä kaavojen että lupien valitusoikeuteen 1.3.2007 lukien tehdyt muutokset voivat vaikuttaa valitusten määrään vähentävästi ja ehkäistä käsittelyaikojen pidentymistä.

Valituskaavojen osuus asemakaavoista on maankäyttö- ja rakennuslain voimassaoloaikana säilynyt vuosittain lähes samalla tasolla, noin 9-11 prosenttina. Vuonna 2007 valituskaavojen osuus asemakaavoista oli 10,3 prosenttia. Noin 90 prosenttia kuntien hyväksymistä asemakaavoista tulee siten voimaan viivytyksettä ilman valituksia.

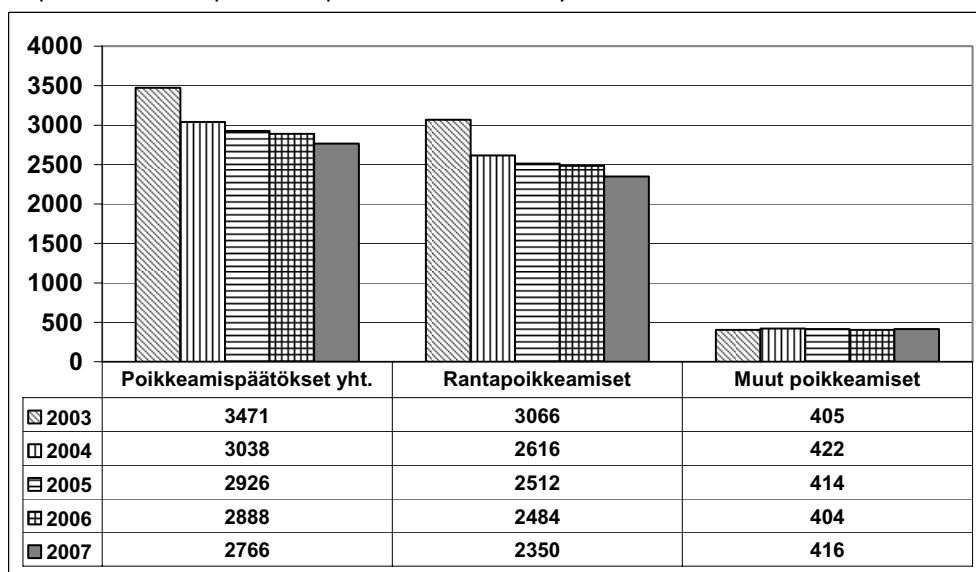
Asemakaavojen valitusherkkyys 2003-2007

Rantarakentaminen perustuu entistä suuremmalta osin kaavoitukseen

Vuoden 2007 talousarviossa oli asetettu tavoitteeksi lisätä rantarakentamisen suunnitelmallisuutta niin, että kaavoitukseen perustuvan rantarakentamisen osuus suhteessa poikkeamismenettelyihin kasvaa. Rantojen yleiskaavoituksen edistyessä entistä suurempi osa rantarakentamisesta perustuu kaavoitukseen. Vuonna 2007 hieman yli 60 prosenttia rantarakentamiseen myönnettyistä uusien rakennusten rakennusluvista perustui kaavoitukseen. Tämän kehityksen ansiosta rantarakentamista koskevat ympäristökeskusten poikkeamispäätökset ovat viime vuosina vähentyneet. Rantarakentamista koskevien poikkeamisten määrä on vuonna 2007 vähentynyt noin 130 kappaletta eli yli viisi prosenttia. Ympäristökeskusten ohjauksella voidaan arvioida olleen merkittävä vaikutus rantojen yleiskaavoituksen kehitykseen viime vuosina.

Ympäristökeskusten poikkeamispäätösten määrän kehitys 2003-2007

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia vuosina 2003-2005 hyväksytyjä rantayleiskaavoja koskeva selvitys valmistui. Selvitys on jatkoa vuosina 2000-2002 hyväksytyjä rantayleiskaavoja käsitelleille selvityksille.

Selvityksen mukaan vuosina 2003 - 2005 hyväksytyissä rantayleiskaavoissa on rantaviivaa noin 15 500 km, uusia rakennuspaikkoja noin 18 000 kpl (joista vakituiseen asumiseen noin 2000 kpl) ja vanhoja rakennuspaikkoja noin 37 000 kpl (joista vakituksessa asumisessa noin 8 000 kpl). Selvityksessä on lisäksi tietoja suojelu- ja virkistysalueiden määrästä sekä vapaan rantaviivan yhtenäisyydestä.

Selvityksen mukaan rantayleiskaavoitus on viime vuosina jatkunut edelleen vilkkaana. Rantayleiskaavoja on hyväksytty vuosina 2003-2005 yhteensä noin 180 kpl (vuosina 2000-2002 n. 150 kpl). Kaavat ovat vuosina 2003-2005 olleet keskimäärin hieman pienialaisempia kuin vuosina 2000-2002. Uusien rakennuspaikkojen osuus on kuitenkin kolmen viimeisen vuoden kaavoissa suurempi (33%) kuin kolmen edellisen vuoden kaavoissa (27 %). Tämä merkitsee, että rantojen kaavoitus on suuntautunut aiempaa enemmän sellaisille rannoille, jotka aikaisemmin ovat olleet suhteellisen vähän rakennettuja. Mitoitus on pysynyt samana eli keskimäärin 3,6 rakennuspaikkaa rantaviivakilometriä kohden.

Vakituisen ranta-asutuksen kuntataloudellisia vaikutuksia koskeva selvitys valmistui. Siinä on korostettu rantarakentamisen sijainnin merkitystä kunnan kehityksen ja yhdyskuntarakenteen kannalta. Selvitys antaa kunnille aikaisempaa parempaa pohjaa rantojen käyttöä koskevalle päätöksenteolle.

Poikkeamishakemusten käsittelyajat lyhenivät

Poikkeamishakemusten käsittelyajat ympäristökeskuksissa ovat edelleen lyhentyneet. Keskimääräinen käsittelyaika oli kolme kuukautta ja poikkeamishakemuksista 93 prosenttia ratkaistiin alle kuudessa kuukaudessa (vuonna 2006 91 % ja 2005 89 %). Vuoden 2007 talousarviossa asetettu käsittelyaikatavoite oli, että poikkeamishakemuksista käsitellään kaikissa ympäristökeskuksissa vähintään 80 prosenttia alle kuudessa kuukaudessa. Kaikki ympäristökeskukset ovat saavuttaneet tämän tavoitteen.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen työohjelman luonnos valmistui

Ympäristöministeriön asettama ilmastomuutoksen sopeutumisverkko on valmistellut luonnoksen ympäristöhallinnon toimialan ilmastomuutokseen sopeutumisen työohjelmaksi. Ohjelmaluonnoksessa kuvataan, mitä hyötyjä ja haittoja ilmastomuutoksesta ennustetaan koituvan ja mitä toimia tarvitaan muutokseen sopeutumiseksi. Työohjelmalla toteutetaan kansallista, vuonna 2005 laadittua sopeutumisstrategiaa. Työohjelman valmistelun yhteydessä järjestettiin laaja lausuntokierros. Työohjelma viimeistellään ja toteutustoimet käynnistetään vuoden 2008 alkupuoliskolla.

Kulttuuriympäristön huomioiminen vakiintunut

Maakuntakaavoituksen ohjauksessa on varmistettu valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen huomioon otto. Kulttuuriympäristöohjelmista on monilla alueilla tullut kulttuuriympäristön hoitoa ohjaava vakiintunut työkalu. Museoviraston vastuulla olevan rakennusperinnön inventointien kehittämisen ja ympäristöhallinnon vastuulla olevan kulttuuriympäristön tilan seurannan yhteensovittamiselle on luotu edellytyksiä ja kehittämishankkeita sovitettu yhteen. Euroopan rakennusperintöpäivät ja Suomen Tammi ovat vakiintuneet kulttuuriympäristökasvatuksen toimintamuotoina. Rakennusperintöportaalin kävijämäärä on noin 800 käyntiä päivässä.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa ovat painottuneet hankkeet, joilla on rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia

ECE:n YVA-yleissopimuksen mukaisia menettelyjä on ollut käynnissä aiempia vuosia runsaammin. Itämeren kaasuputki on näistä mittavin ja Suomi on osallistunut hankkeen kansainvälistä YVA -menettelyä ohjaaviin kokouksiin ja ympäristöministeriö on valmistellut tarvittavat kansalliset kannanotot ja lausunnot. Valmistelutyö on aloitettu hallituksen esityksen antamiseksi ECE:n YVA-yleissopimuksen muutosten ratifioimiseksi ja sopimuksen voimassaolevien määräysten nostamiseksi asetuksesta lain tasolle. Ympäristökeskuksia on ohjattu Espoon sopimuksen soveltamisessa. YVA-lainsäädännön toimivuuden arviointi on käynnissä.

1.3.5

Luonnonsuojelu

Vaikuttavuuden kuvaus

Luonnonsuojeluohjelmien rahoitusohjelman toteuttaminen on edennyt suhteellisen hyvin ja useiden ympäristökeskusten tulostavoitteeksi vuodelle 2008 on voitu antaa työn loppuun saattaminen. Uudenmaan, Lounais-Suomen ja Länsi-Suomen alueilla tulokset jäivät kuitenkin jälkeen asetetuista tavoitteista. Valtionmaiden suojelukiinteistöjen muodostaminen ja suojelualueiden muodostaminen lailla tai asetuksella ei ole edennyt riittävän nopeasti muun muassa suuren työmäärän ja kustannusten sekä luonnonsuojelulain asetuksenantovaltuuteen liittyvän tarkistuksen viivästymisen vuoksi. Ympäristöministeriö asetti mainittujen ongelmien voittamiseksi säädösvalmisteluprojektin.

Luonnonsuojelualueverkosto on todettu puutteelliseksi Etelä-Suomen metsien osalta. Loppuun saatettu METSO:n eli Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman kokeiluvaihe ja vuoden 2007 aikana valmisteltu työryhmän ehdotus MET-

SO- toimintaohjelmasta vuosille 2008-2016 on laajasti hyväksytty perusta metsien monimuotoisuuden lisäämistä koskevalle päätöksenteolle.

Luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kestäväää käyttöä edistetään osana myös muiden toimialojen kuin ympäristöhallinnon suunnittelua ja toimintaa. Seurantaan nimetty laajapohjainen työryhmä toimii merkittävänä vuorovaikutusfoorumina. Merkittäviä edistysaskeleita muilla hallinnonaloilla ovat olleet muun ohella ulkoministeriön valmistelemat uudet kehityspoliittiset linjaukset sekä maa- ja metsätalousministeriön Kansallista metsäohjelmaa 2015 ja METSOa koskevat valmistelutoimet.

Vuoden aikana valmisteltiin useita erittäin tärkeitä tietoaaineistoja luonnon monimuotoisuuden alalta. Näitä ovat muun ohella luontodirektiivin 17 artiklan mukainen kansallinen arviointi ja puutteellisesti tunnettujen ja uhanalaisten lajien tutkimusohjelma. Näin on saatu merkittävää tutkimukseen perustuvaa tietoa luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävään käytön kustannustehokkaalle ja sopeutuvalle toimintapolitiikalle.

Erityisesti metsäpolitiikassa ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteistyö on edelleenkin tiivistä. Vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointihanke on edellyttänyt tiivistä yhteistyötä peräti seitsemän ministeriön ja niiden alaisten laitosten kesken. Hankkeen organisoituminen ja sopiminen muun muassa laajojen tietoaaineistojen yhteiskäytöstä on onnistunut, mutta samalla se on tuonut esiin sektoroituneeseen tiedon tuottamiseen ja hallintaan liittyviä epäkohtia.

Toiminnallinen tehokkuus, tulokset ja laadunhallinta

Natura 2000 –verkoston seuranta

Ministeriön johdolla laadittiin Euroopan komissiolle luontodirektiivin toimeenpanoa kaudella 2001-2006 koskeva Suomen raportti. Raporttia varten arvioitiin yhteistyössä useiden eri asiantuntijaorganisaatioiden kanssa kaikkien direktiivin tarkoittamien luontotyyppien ja lajien suojelun taso.

Luontotyypeistä boreaalisella vyöhykkeellä 14 prosenttia on luokiteltu suojelutasoltaan suotuisiksi, 50 prosenttia riittämättömiksi ja 36 prosenttia huonoksi. Alpiinisella vyöhykkeellä puolestaan 88 prosenttia on arvioitu suotuisaksi ja vain 12 prosenttia riittämättömiksi. Lajeista boreaalisella vyöhykkeellä on luokiteltu suotuisiksi 38 prosenttia, riittämättömiksi 39 prosenttia ja huonoksi 10 prosenttia sekä tuntemattomaksi 13 prosenttia. Luvut kuvaavat osuutta tyyppien tai lajien lukumäärästä.

Kuuden vuoden välein laadittavien raporttien avulla voidaan seurata pitkän aikavälin kehityssuuntia ja arvioida niiden pohjalta koko luontodirektiivin tehokkuutta ja toimivuutta suotuisan suojelutason turvaamisessa. Lisäksi voidaan arvioida tarvittaessa myös koko luontodirektiivin järjestelmän mukauttamis- ja kehittämistarpeita. Seuraavilla raportointikierroksilla raportin sisältö laajenee kattamaan myös toteutettujen suojelu- ja hoitotoimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin.

Raportin voidaan arvioida tuottavan EU:n päätöksenteon eri tasoille välttämätöntä perustietoa mm. seuraaviin tarkoituksiin: 1) Natura 2000-alueiden hoitotoimien ja luontodirektiivin muiden säännösten tehokkuuden arviointi, 2) Luontodirektiivin merkityksen arviointi ns. 2010-tavoitteen saavuttamisessa, 3) Luonnonsuojelupolitiikan prioriteettien asettaminen, 4) Tärkeysjärjestyksen asettaminen seurannan kehittämistoimenpiteille, 5) Suunnitelmien ja hankkeiden Natura 2000-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi, 6) Poikkeuslupamenettelyjen asianmukainen soveltaminen ja 7) Luontodirektiivin liitteiden muuttamistarpeiden harkinta.

Kansallisen tason toimenpiteitä tulevat olemaan mm. seurantamenetelmien parantaminen huonosti tunnettujen eliöryhmien ja luontotyyppien osalta, hoitotoimenpiteiden vaikuttavuuden seurannan kehittäminen, hyvin harvinaisten, häviämishuon

alla olevien lajien esiintymien turvaaminen, Natura 2000-verkoston hyväksytyjen alueiden suojelutoimenpiteiden toteuttaminen sekä luontotyyppien rakenteeseen ja toimintaan laaja-alaisesti vaikuttavien ennallistamistoimien jatkaminen.

Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen

Valtioneuvosto päätti vuoden 2006 lopussa Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön strategiasta. Strategian tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2010 mennessä, vakiinnuttaa luonnon tilan suotuisa kehitys vuosien 2010-2016 kuluessa, varautua vuoteen 2016 mennessä luontoa uhkaaviin maailmanlaajuisiin ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja vahvistaa Suomen vaikuttavuutta luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä maailmanlaajuisesti kansainvälisen yhteistyön keinoin.

Yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa ympäristöministeriö on laatinut strategiaan liittyen vuosille 2006-2016 toimintaohjelman, jonka toimeenpano on aloitettu. Strategiaa ja toimintaohjelman toimeenpanoa seuraamaan on nimetty keväällä laajapohjainen työryhmä, joka keskustelee säännöllisesti hallinnonalojen, etujärjestöjen ja kansalaisjärjestöjen yhteistyöstä. Näin varmistetaan laaja yhteistyö asianomaisten ministeriöiden ja eri toimijoiden kesken luonnon monimuotoisuuden suojelussa ja kestävässä käytössä.

Venäjä- yhteistyössä merkittävin edistysaskel oli päätös pitkään yhteistyössä valmistellun Kalevalan kansallispuiston perustamisesta. Myös Laatokan saariston ja norppa-alueiden suojelun toteuttaminen fedraatiotasoisena kansallispuistona on edennyt. Fennoskandian Vihreän vyöhykkeen (The Green Belt of Fennoscandia)-hankkeessa on tapahtumassa siirtyminen konseptitasolta käytännön toimenpiteisiin. Tähän tähtäävän aiepöytäkirjan laatimisesta sovittiin alustavasti Suomen ympäristöministerin ja Venäjän federaation luonnonvarainministerin yhteisessä tapaamisessa.

Merenkurkun saaristo vihittiin syyskuussa 2007 UNESCO:n maailmanperintökohdeksi. Merenkurkku ja Ruotsin Höga kustan muodostavat kahden valtion yhteisen maailmanperintökohteen, joka on pohjoismaiden kolmas ja Suomen ensimmäinen luontoperintökohde.

Suomen metsälajisto tunnetaan nyt aiempaa paremmin (PUTTE)

Puutteellisesti tunnettujen ja uhanalaisten metsälajien tutkimusohjelma PUTTEN loppuraportti valmistui vuoden lopussa. PUTTE-ohjelma on ollut osa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa METSOa. PUTTE on tähän asti mittavin panostus lajistotutkimukseen Suomessa. Ympäristöministeriö on rahoittanut tutkimusohjelmaa 2003–2007 vuosittain yli miljoonalla eurolla. Neljässäkymmenessä hankkeessa on työskennellyt kymmeniä tutkijoita.

PUTTE-ohjelman tulokset osoittivat, että jopa aiemmin hyvin tunnettuina pidetyistä eliöryhmistä saattaa edelleen löytyä suuri määrä uusia lajeja. PUTTEN aikana on löydetty lähes 1 500 Suomelle uutta lajia, joista 185 on tieteelle aiemmin kuvamattomia. Useimmat näistä lajeista ovat eläneet Suomessa tuhansia vuosia, mutta ne on löydetty vasta nyt. PUTTEN tiedon pohjalta voidaan arvioida 3 000–4 000 sellaisen lajin uhanalaisuutta, jotka eivät olleet mukana edellisessä uhanalaisarvioinnissa. Lisäksi satojen aiemmin arvioitujen lajien uhanalaisluokituksia voidaan tarkentaa tai lajit voidaan todeta elinvoimaisiksi lisääntyneen tiedon perusteella. Seuraava uhanalaistarkastelu valmistuu vuonna 2010.

METSO-ohjelman jatkoa valmisteltiin

Ympäristöministeriö asetti vuoden 2007 keväällä työryhmän laatimaan ehdotuksensa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaksi (METSO). Laajapohjainen työryhmä sai mietintönsä valmiiksi vuoden lopussa. Mietinnön ehdotukset pohjautuivat METSON vuosina 2002-2007 toteutetusta kokeiluvaiheesta saatuihin kokemuksiin.

Laaditun ohjelman tavoitteeksi asetettiin metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantumisen pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden suotuisan kehityksen vakiinnuttaminen vuoteen 2016 mennessä. Tähän päästään sekä parantamalla nykyistä suojelualueverkkoa että kehittämällä talousmetsien luonnonhoitoa. Myös metsä- ja ympäristöorganisaatioiden yhteistoimintaa, metsänomistajien neuvontaa, metsäalan ammattilaisten koulutusta ja viestintää lisätään ja kehitetään. Nykyistä tietopohjaa metsien monimuotoisuudesta ja sen turvaamisen keinoista on tarkoitus edelleen kartuttaa tutkimuksen ja seurannan avulla.

METSO 2008-2016 -ohjelmasta on tarkoitus tehdä valtioneuvoston periaatepäätös vuoden 2008 alkupuolella samanaikaisesti Kansallinen metsäohjelma 2015:n kanssa.

Luonnonvarojen käytössä luonto- ja maisema-arvojen huomioon ottaminen vahvistui

Maa-aineslain ja kaivoslain toimeenpanossa vahvistettiin viranomaisten yhteistyötä erityisesti maa-ainesten kestävästä käytöstä toteuttamiseksi sekä luonto- ja maisema-arvojen huomioimiseksi. Maa-ainesten kestävästä käytöstä tavoitteen mukaisesti aloitettiin uuden ottamisoppaan laatiminen. Oppaan tarkoituksena on toimia yleisenä ohjeena maa-aineslain mukaisessa lupamenettelyssä, ottamisen suunnittelussa ja valvonnassa siten, että aineiden kestävä käyttö voidaan turvata. Kauppa- ja teollisuusministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä valmisteltiin opas malminetsinnästä ja kaivostöistä suojelualueilla sekä saamelaisen kotiseutualueella ja poronhoitoalueella.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti jatkettiin maisemallisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden geologisten muodostumien inventointeja. Arvokkaiden moreenimuodostumien inventoinnit saatettiin päätökseen ja aineisto julkistettiin kesäkuussa. Valtakunnallisesti arvokkaiksi moreenimuodostumiksi koko inventointiaineistosta (2 500 kohdetta) arvotettiin 607 moreenimuodostumaa. Mainitut inventoinnit ja selvitykset palvelevat valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja tuottavat aineistoa alueidenkäytön suunnitteluun sekä kuntien maa-aineslain mukaisen lupaharkinnan tueksi.

Mahdollisuudet luonnon virkistyskäyttöön paranevat eniten käytetyillä alueilla

Eduskunnan vuosina 2006 ja 2007 myöntämää niin sanottua VILMAT- rahoitusta (2,9 milj. euroa ja Nuuksio-keskukseen 6,5 milj. euroa) on kohdennettu Pallas-Ylläksen, Urho Kekkosen ja Pyhä-Luoston kansallispuistoihin sekä Merenkurkun Maailmanperintöalueelle. Lapin puistot kuuluvat kuuden maamme suosituimman puiston joukkoon, kaikissa on yli 100 000 käyntiä vuodessa. Puistojen ympäristön matkailualueilla sesongin pidentäminen kasvattaa erityisesti kansallispuistojen kesäaikaista käyttöä.

Maailmanperintöalueen matkailussa on alueen perustamisen jälkeen havaittu selvää kasvua ja potentiaali on suuri. Rahoituksella on parannettu kansallispuistojen ja maailmanperintöalueen reittejä, opastusta ja levähdyspaikkoja virkistyskäyttömahdollisuuksien parantamiseksi ja luonnonarvojen turvaamiseksi. Erityisesti reittien peruskorjaus estää luonnon kulumista ja mahdollistaa käytön kasvun kestävästi. Myös Nuksion kansallispuisto kuuluu näihin suosituimpiin kansallispuistoihin.

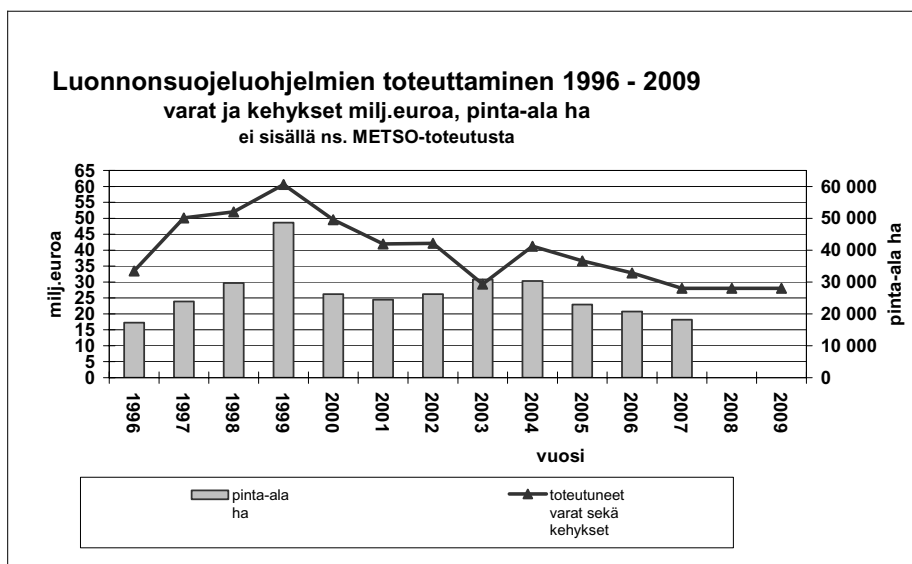
Nuuksion opetus-, virkistys- ja luontomatkailukäytön kehittämiseksi ja ohjaamiseksi on valmisteltu Nuuksio-keskuksen perustamista Espoon Solvallaan.

Luonnonsuojeluohjelmien ja Natura 2000 -verkoston toteuttamista jatketaan vuonna 2005 tarkistetun rahoitusohjelman mukaan.

Luonnonsuojeluohjelmiin ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvia yksityismaita on toteutettu vuodesta 1996 lähtien rahoitusohjelmalla, joka jatkuu vielä vuoteen 2009 saakka. Ohjelman rahoitukseen on varattu yhteensä 575 miljoonaa euroa. Tähän mennessä noin 310 000 hehtaaria yksityismaita on saatu suojelun piiriin. Toteuttamatta on vielä noin 45 000 hehtaaria ja lisäksi joitakin yhtiöiden omistamia alueita, joita on varauduttu toteuttamaan vielä vuoden 2009 jälkeen.

Luonnonsuojeluohjelmiin ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita toteutettiin vuonna 2007 koko maassa yhteensä noin 18 000 hehtaaria. Suojelutoimet painottuivat lintuvesien suojeluohjelman alueisiin ja Natura 2000 -verkostoon kuuluviiin alueisiin. Yksityisten omistukseen jääviä luonnonsuojelulain mukaisia suojelualueita perustettiin 12 665 hehtaaria ja valtion omistukseen hankittiin 5 539 hehtaaria.

Luonnonsuojeluohjelmien vuosittain käytössä olleet toteuttamisvarat ja vuosittainen toteutumapinta-ala

Vesivarojen käyttö ja hoito

Vaikuttavuuden kuvaus

Toimintaympäristön muutos

Vuoden 2007 alku oli runsassateinen ja leuto, joten vedenpinnat nousivat maan etelä- ja keskiosan vesistöissä tavanomaista korkeammalle. Lunta ja jäätä oli näillä alueilla vähän ja kevät aikaisessa. Jokien jääkannen hitaan kehittymisen vuoksi esiintyi hyydettulvia. Ounas- ja Tornionjoen alueella lunta oli paljon ja kevään lumensulamistulvat tavallista suurempia. Heinäkuun runsaat sateet nostivat vedenpintoja. Elokuussa Porissa yhden vuorokauden yli 100 mm rankkasade aiheutti poikkeuksellisen rankkasadetulvan, josta koitui useiden miljoonien eurojen suuret kiinteistövahingot. Loppuvuosi oli sateinen ja lämmin. Vuoden lopussa järvien vedenpinnat olivat jälleen korkealla ja lunta tavallista vähemmän Lappia ja Kainuuta lukuun ottamatta. Myös syksyllä jäät olivat hyvin ohuet.

Vuoden vesiolot poikkesivat selvästi pitkän havaintojakson keskimääräisistä ilmastomuutoksen ennakoitujen vaikutusten suuntaan, vaikka yhden vuoden perusteella ei johtopäätöksiä muutoksen syistä voikaan tehdä. Viime vuosina vesioiloissa yleistyneet ääri-ilmiöt ovat kuitenkin vaatineet voimavarojen kohdentamista erityistilanteisiin varautumiseen. Painopiste on yhdyskuntien tärkeiden toimintojen tulvariskien hallinnassa sekä valtion vesistörakenteiden ylläpidossa. Vesihuoltoa edistettäessä painopiste on alueellisen yhteistyön, maaseudun vesihuollon ja erityistilanteisiin varautumisen parantamisessa. Joulukuussa alkanut Nokian vesiepidemia osoitti varautumisen tärkeyden ja toi esiin kehittämistarpeita esimerkiksi viestinnässä ja tilapäisessä veden jakelussa.

Keskeiset tulokset

Vesistötulvien aiheuttamat vahingot ja haitat jäivät onnistuneiden ennusteiden ja tulvantorjuntatoimenpiteiden ansiosta vähäisiksi. Suomi vaikutti aktiivisesti 26.11.2007 voimaan tulleen EU:n tulvadirektiivin viimeistelyyn. Kansallista tulvariskien hallintatyötä pyrittiin suuntaamaan direktiivin vaatimusten mukaiseksi ottaen huomioon myös ilmastomuutokseen sopeutuminen. Vesihuollon alueellista yhteistyötä, erityistilanteisiin varautumista sekä maaseudun vesihuoltoa parannettiin tukemalla uusien vesilähteiden käyttöönottoa ja ylikunnallisia yhdysvesijohto- ja siirtoviemärihankkeita.

Toiminnallinen tehokkuus, tulokset ja laadunhallinta

Tulvariskien hallinta ja patoturvallisuus

Laadittiin tulvakarttoja ja tulvariskien hallinnan yleissuunnitelmia sekä suunniteltiin ja toteutettiin tulvasuojeluhankkeita. Tulvariskien hallintaa parannettiin myös ajantasaistamalla ja laatimalla tulvantorjunnan toimintasuunnitelmia, ohjaamalla kaavoitus- ja rakennustoimintaa tulvariskittömille alueille sekä hoitamalla valtion vastuulla olevat säännöstely- ja tulvantorjuntatoimet. Koko vesistöalueen tulvariskien hallintaa parannettiin tiivistämällä yhteistyötä ympäristökeskusten välillä. Tulvavesien pidättämisen mahdollisuuksia selvitettiin mm. Ounasjoella. Rakentamiskorkeussuosituksia annettiin 84, tulvantorjunnan toimintasuunnitelmia päivitettiin 3 ja tulvakarttoja valmistui 25.

Patoturvallisuuslain mukaisia määräaikaistarkastuksia tehtiin 116. Uljuan tekojärven maapatojen perusparannustöitä jatkettiin. Patoturvallisuuden valvontatehtävän keskittämistä jatkettiin siirtämällä Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen toimialueella sijaitsevien patojen valvonta Hämeen ympäristökeskuksen vastuulle ja Keski-Suomen ympäristökeskuksen toimialueella sijaitsevien patojen valvonta Pohjois-Savon ympäristökeskuksen vastuulle.

Vesihuollon edistäminen

Vesihuollon tukitoimenpitein saatettiin maaseudulla lähes 5 400 taloutta vesijohto- ja viemäriverkostojen piiriin (tavoite 4 000 taloutta). Vesihuollon alueellista yhteistyötä edistettiin toteuttamalla alueellisten yleissuunnitelmien mukaisina valtion vesihuoltotöinä ylikunnallisia vedenhankinta- ja viemäröintijärjestelyjä. Vesihuollon alueellisia yleissuunnitelmia valmistui 10 ja vesihuoltotöitä 20. Vesihuoltolain mukaisia lausuntoja annettiin 260. Vesihuoltolaitosten toimintavarmuus ja varautuminen erityistilanteisiin parani uusien vesilähteiden ja yhdysvesijohtojen rakentamisen myötä. Vesihuoltolaitosten varmuusluokituksessa todetuille kriittisille kohteille selvitettiin toimintavarmuuden parantamistoimenpiteitä yhdessä kuntien ja laitosten kanssa.

Vesivarojen käytettävyys ja tila

Vesistöjen säännöstelyn kehittäminen jatkui, ja niissä kiinnitettiin huomiota myös ilmastonmuutokseen sopeutumisesta aiheutuviin tarpeisiin. Säännöstelyhankkeiden kehittämisselvityksiin liittyviä kunnostusohjelmia toteutettiin ja rakennettujen vesistöjen kunnostusta jatkettiin yleensä kunnan, säännöstelijän ja valtion yhteistyöhankkeina.

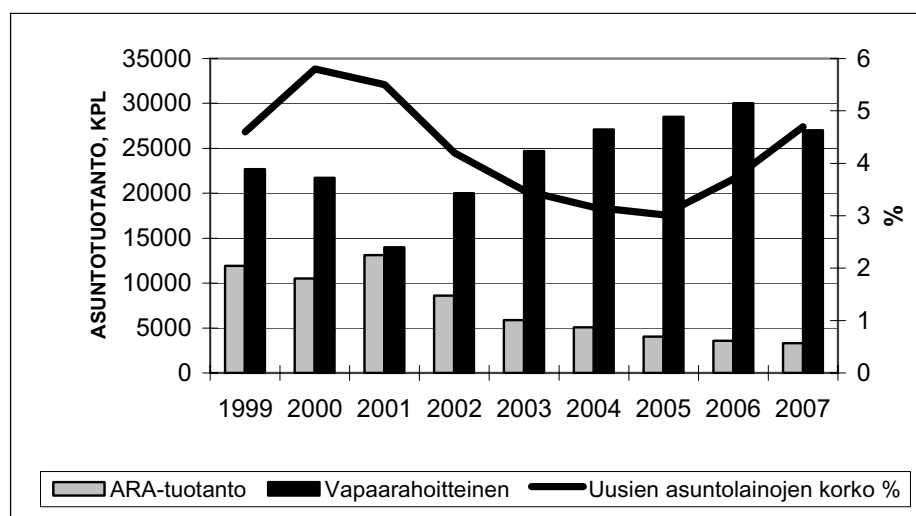
Tulvariskien hallinta ja patoturvallisuus	toteuma 2005	toteuma 2006	tavoite 2007	toteuma 2007
Valmistuneet tulvavaarakartat, kpl	10	16	22	25
Valmistuneet/päivitetyt tulvantorjunnan toimintasuunnitelmat, kpl	2	4	5	3
Valmistuneet tulvasuojelu-/vesistötyöt, kpl	8	8	2	7
Vesihuollon edistäminen				
Ylikunnallisiin vesihuoltohankkeisiin osallistuneet kunnat, kpl	111	103	91	123
Vesihuoltolaitokset, joiden varmuusluokka parantunut, kpl	30	15	24	25
Valmistuneet vesihuoltotyöt, kpl	20	31	22	20
Vesistöjen ja valuma-alueiden käytettävyys ja tila				
Valmistuneet säännöstelyn kehittämisselvitykset, kpl	9	7	6	4
Valmistuneet vesistön kunnostushankkeet, kpl	33	33	24	31

Asuminen

Vaikuttavuuden kuvaus

Hyvä talouskasvu ja työllisyys kehitys ovat ylläpitäneet voimakasta asuntokysyntää. Matalasta korkotasosta johtuen kysyntä on kohdistunut nimenomaan omistusasuntoihin ja vapaarahoitteinen asuntorakentaminen on ollut vilkasta. ARA-tuotanto on vastaavasti supistunut nopeasti. Syksyn aikana on ollut merkkejä asuntokysynnän siirtymisestä vuokra-asuntoihin.

Koronmuutoksilla keskeinen rooli asuntotuotannossa

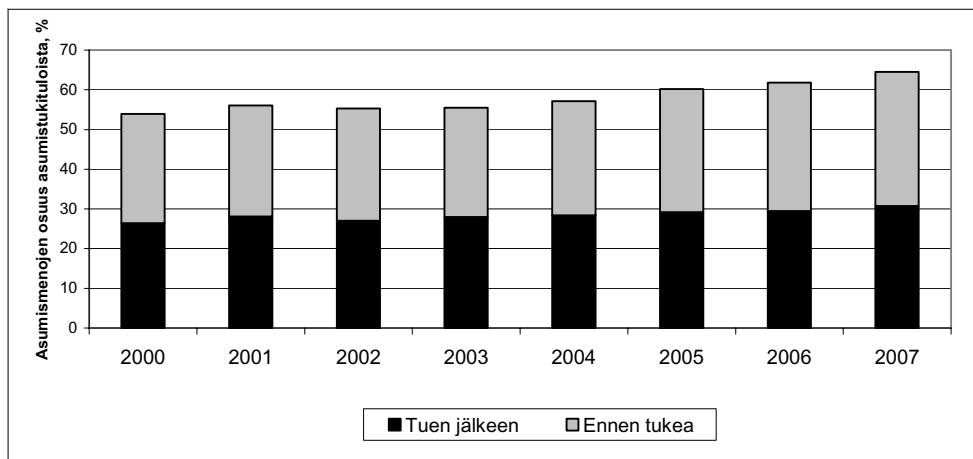
Etenkin normaali ARA-tuotanto on vähentynyt nopeasti. Omistusasuntokysynnän ohella syynä on ollut suhteellisen hyvä vuokramarkkinatilanne. Tuottajien puolelta on esille tuotu ongelmina myös valtion tuen vähäisyys ja korkeista tontti- ja rakennuskustannuksista johtuva liian korkea uustuotannon vuokrataso. Hyvä työllisyyskehitys ja vilkas muuttoliike ovat kuitenkin lisänneet etenkin kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen kysyntää. Syksyn aikana valmistellussa Valtioneuvoston asuntopoliittisessa toimenpideohjelmassa nostettiin kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon lisääminen keskeiseksi tavoitteeksi. Ohjelmaa valmistellut työryhmä esitti vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi useita eri toimenpiteitä.

Pääosa ARA-tuotannosta on ollut erityisryhmille kohdistuvaa tuotantoa. Erityisryhmien investointiavustuksen avulla on aikaan saatu merkittävässä määrin etenkin vanhuksien palveluasuntoja. Hakemuksia erityisryhmien asuntotuotantoon on ollut enemmän, kuin niitä on voitu hyväksyä. Ympäristöministeriö ja Valtion asuntorahasto ovat esittäneet määrärahojen lisäämistä, jotta etenkin heikoimmassa asemassa olevien erityisryhmien asuntotarjontaa voitaisiin lisätä.

Valtion tukema asuntotuotanto kpl	2004	2005	2006	2007
Normaalit vuokra-asunnot	1 694	1 466	881	708
Vanhustenasunnot	691	102	156	78
Vanhustenpalveluasunnot	124	505	1164	708
Muut erityisryhmät	317	813	558	854
Opiskelija-asunnot	930	478	129	303
Asumisoikeusasunnot	500	415	297	333
As.Oy asunnot (40 % korkot.)	143	0	64	57
Omakotitalot	250	137	131	218
Osaomistusasunnot	119	149	196	46
Yhteensä	4 768	4 065	3576	3301
As oy 40 % korjauslainat (asuntoa)	6 519	9 089	9 062	7649
Vuokratalojen peruskorjauslainat (asuntoa)	4 071	3 929	2 827	1504

Yleisellä asumistuella alennettiin merkittävästi pienituloisten korkeita asumismenoja. Ilman tukea asumismenot veivät keskimäärin noin 65 prosenttia vuokra-asunnoissa asuvien asumistuen saajien tuloista ja tuen jälkeen asumismenojen osuus aleni 30 prosenttiin. Tuensaajien tulotaso aleni edelleen lähinnä yksinäisillä tuensaajilla, mistä syystä asumismeno-osuudet ennen tukea ja tuen jälkeen kasvoivat hieman. Yhteensä asumistukea maksettiin vuoden aikana 431 miljoonaa euroa ja vuoden lopussa tuensaajia oli 142 200 ruokakuntaa.

Vuokra-asunnossa asuvien asumistuen saajien asumismenojen osuus bruttotuloista ;%

Toiminnallinen tehokkuus, tulokset ja laadunhallinta

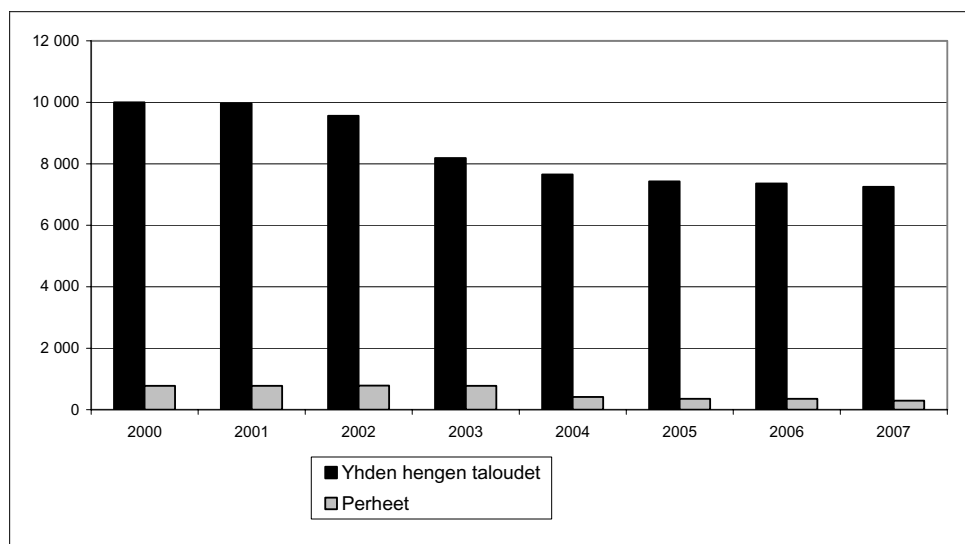
Helsingin seudun asuntotuotannon lisäämiseksi uusia toimenpiteitä

Helsingin seudun asuntotonttien tarjonnan lisäämiseksi valmisteltiin aiesopimus valtion ja Helsingin seudun kuntien välille. Sopimuksen tarkoituksena on aikaansaada 12 000 – 13 000 asunnon vuosituotanto seudulla seuraavien 10 vuoden aikana. Asuntotuotannosta 20 prosenttia on tarkoitus tuottaa kohtuuhintaisena valtion tukemana vuokra-asuntotuotantona. Aiemmasta poiketen kunnat ovat jakaneet tuotantotavoitteen kuntakohtaisesti, mikä lisää aiesopimuksen sitovuutta. Valtio osallistuu aiesopimukseen muun muassa kehittämällä kaavoitussäädöksiä, tukemalla kunnallistekniikan rakentamista ja parantamalla vuokra-asuntotuotannon edellytyksiä laaja-alaisesti. Asuntotuotanto Helsingin seudulla on viime vuosina laskenut ja aiesopimus on merkittävä panostus tuotannon lisäämiseksi. Vuokra-asuntojen tuotanto on viime vuosina alentunut ja vuokra-asuntojen saatavuus ja hintataso ovat muodostumassa esteeksi työvoiman tarjonnalle ja seudun talouskasvulle.

Asunnottomuuden vähentyminen on pysähtynyt

Vuosina 2001- 2005 toteutetut asunnottomuuden vähentämishjelmat onnistuvat alentamaan asunnottomuutta. Vuokramarkkinoiden kiristyminen on pysäyttänyt asunnottomuuden vähenemisen. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseksi asetettiin neljä viisasta pohtimaan uutta lähestymistapaa. Heidän ehdotustensa pohjalta on valmisteltu konkreettista ohjelmaa pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseksi. Ohjelmassa lähdetään siitä, että aiemmasta poiketen asunto olisi lähtökohta ja samanaikaisesti hoidettaisiin muita ongelmia. Väliaikaismajoitukseen perustuvaa asuntolähtöä puretaan ja jokaiselle pyritään tarjoamaan oma asunto. Valtio lisää tukea asuntojen tarjontaan pitkäaikaisasunnottomille ja kunnat vastaavat konkreettisista hankkeista yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

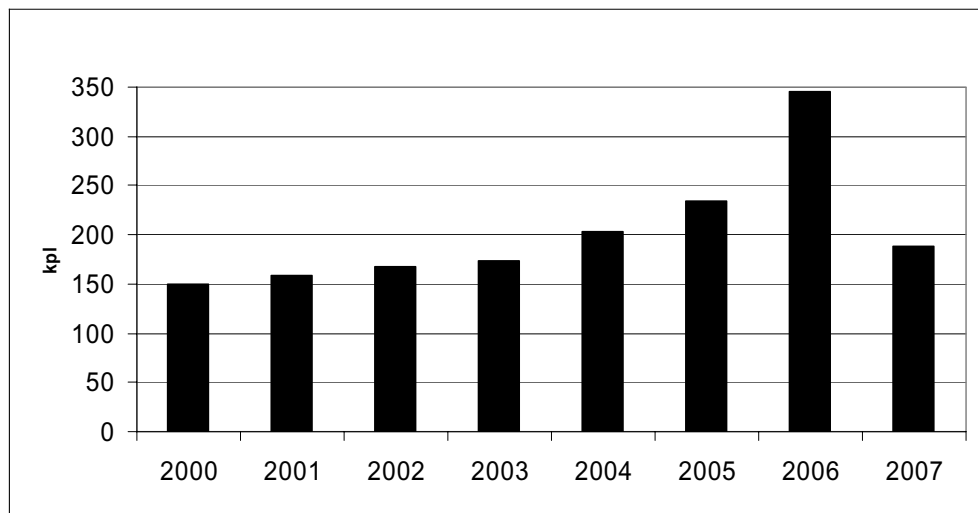
Asunnottomien määrän aleneminen on hidastunut

Vanhusten palveluasuntojen tuotanto on lisääntynyt

Ikääntyvien kotona asumisen edellytyksiä on parannettu vanhusten asuntojen korjausavustuksia myöntämällä ja tukemalla hissien rakentamista kerrostaloihin. Hissien rakentaminen on päässyt viime vuosina vauhtiin, kun valtion tuen osuus on nostettu 50 prosenttiin myös asunto-osakeyhtiöaloissa ja monet kunnat ovat antaneet lisätukea. Hissien rakentamista on lisännyt myös julkisen vallan tiedottaminen. Vanhusten asuntojen korjausavustusten käyttö on vähentynyt. Eräänä syynä kehityksessä on tulojen mataluus, joka estää monilta, etenkin viime vuosina eläkeikään tulleilta korjausavustuksen saannin. Veteraanien tulorajoja ollaan nostamassa vuonna 2008 ja muiden vanhusten vuonna 2009. Erityisryhmien investointiavustuksella on aikaansaatua merkittävässä määrin etenkin palveluasuntoja huonokuntoisille vanhuksille.

Hissien rakentaminen vanhoihin kerrostaloihin

Käyttöasteprojektilla saatu hyviä tuloksia

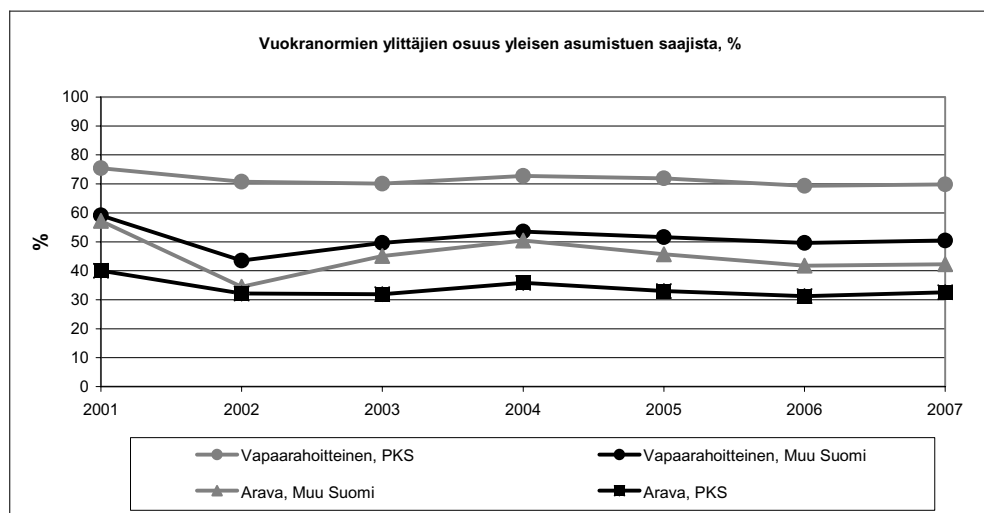
Vuokra-asuntojen vähentyneestä kysynnästä aiheutuvia sosiaalisten vuokratalojen taloudellisia ongelmia ehkäistään erilaisilla vuokratalojen talouden tukitoimilla. Valtion asuntorahaston käyttöasteprojektilla on yhteistyössä 40 vähentyneestä asuntojen kysynnästä kärsivän kunnan kanssa pyritty vähentämään tyhjien vuokra-asuntojen määrää. Erilaisia toimenpiteitä on suunniteltu noin 3 700 asunnolle ja tehty jo noin 2000 asunnolle. Pääosassa ratkaisuna on ollut asunnon myynti. Lisäksi on saatu remontoimalla ja käyttötarkoitusta muuttamalla asuntoja vanhuksille ja erityisryhmille. Asuntoja on suunniteltu purettavaksi noin 600. Käyttöasteprojektin hyväksi havaittuja toimintamalleja on tarkoitus jatkaa.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Yleinen asumistuki	413	430	436	437	440	431
Eläkkeensaajien asumistuki	259	270	283	298	317	323
Opiskelijoiden asumislisä	220	225	228	232	251	243
Korkotuki	90	73	47	32	30	42
Aravalainojen alikorkoisuus	31	0	18	104	130	58
Korjausavustukset	31	33	37	40	41	51
Energia-avustukset	-	1	6	11	11	12
Kunnallistekniikka-avustus	-	2	3	4	6	8
Erityisryhmien investointiavustus	-	-	-	14	33	59
Muut valtion asuntorahaston avustukset	10	17	13	2	2	2
RAY:n avustukset	57	56	60	52	42	36
Asuntolainan korkojen verovähennys	420	390	370	390	490 ¹	620 ¹
ASUMISEN TUET YHTEENSÄ	1532	1495	1500	1615	1791	1884

Luvut ovat maksatuslukuja (ei myönnettyjä). ¹Arvio

Asumistuen saajien määrä on vähentynyt

Yleistä asumistukea sai vuoden 2007 lopussa 142 200 ruokakuntaa ja keskimääräinen tuki oli 237 euroa kuukaudessa. Tuensaajien määrä aleni edellisestä vuodesta 7 900: lla. Pääosin tuensaajien määrän alentuminen johtui työttömyyden vähentymisestä, mutta myös lapsiperheiden määrä aleni edelleen. Asumistukea maksettiin 431 miljoonaa euroa, joka oli kahdeksan miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden alusta asumistuessa hyväksyttäviä enimmäisasumismenoja nostettiin tuensaajien vuokramehityksen mukaisesti ja asumistuen taso pidettiin ennallaan. Tuensaajien vuokramehitystä vastaava enimmäisasumismenojen korotus ei kuitenkaan riittänyt enää alentamaan vuokranormin ylitysten osuutta, vaan se hieman nousi edellisestä vuodesta. Normin ylityksiä oli kuntaryhmästä riippuen 32-42 prosentilla arava-asunnoissa asuvista ja vapaarahoitteisissa asunnoissa asuvilla 50-60 prosentilla, Helsingissä vapaarahoitteisissa asunnoissa asuvilla jopa 70 prosentilla. Asumistuen hallinnointi siirrettiin vuoden 2008 alusta lukien ympäristöministeriöstä sosiaali- ja terveysministeriöön.

Asuntopolitiikan kokonaisuuden kehittämiseksi ja asuntopolitiikan pitkäjänteisyyden turvaamiseksi valmisteltiin ehdotus valtioneuvoston asuntopoliittiseksi toimenpideohjelmaksi. Ohjelman valmistelutyö tapahtui laajapohjaisessa työryhmässä, joka antoi mahdollisuuden keskustella laajasti sektorin haasteista ja vaihtoehtoisista toimenpiteistä asuntopolitiikan kehittämiseksi. Työryhmän ehdotus valtioneuvoston asuntopoliittiseksi toimenpideohjelmaksi koskee vuosia 2008-2011 ja valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen toimenpideohjelmasta 14.2.2008.

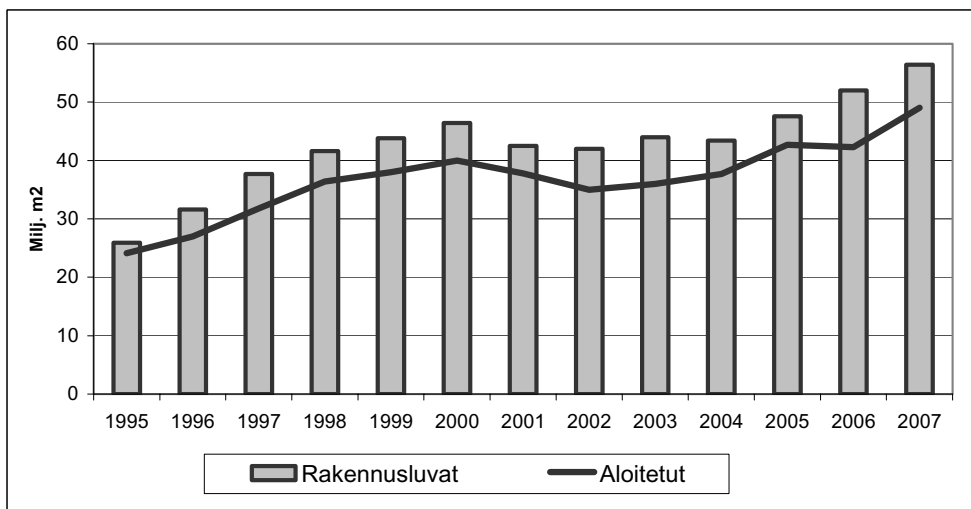
1.3.8

Rakentaminen

Vaikuttavuuden kuvaus

Vuonna 2007 rakennuslupien määrä on ollut asuntoja lukuunottaamatta edelleen kasvussa. Asuntolupien määrä sekä asuntojen aloitukset vähenivätkin selvästi vuoden kolmannella vuosineljänneksellä. Rakentamisen suhdannehuippu on sivuutettu ja asuntorakentaminen näyttää heikkenevältä, jollei oteta huomioon pääkaupunkiseudun kuntien päätöstä nostaa asuntotuotantoa 13 000 asuntoon vuodessa. Rakentamisen määrä kasvoi Suomessa vuoden kolmannella neljänneksellä (+ 10%) edelleen nopeammin kuin Euroopan Unionin jäsenmaissa keskimäärin (+2,6%). Alalla on raportoitu olevan pulaa osaavasta työvoimasta. Rakentamisen ja lainsäädännön muutokset ovat jatkuvasti lisänneet kuntien rakennusvalvonnan tehtävien vaativuutta ja laajuutta. Rakentamisen nopeutuminen ja sen eri osa-alueiden pirstaloituminen sekä osaavan työvoiman kasvava vaje lisäävät edelleen riskiä rakentamisen laadun heikkenemiselle kehitetyistä ohjaustoimista huolimatta. Myös rakennus- ja kiinteistöalan koulutuksessa on kehitystarvetta. Alan perustutkimuksen tilaa pidetään edelleen heikkona.

Myönnetty rakennusluvut ja aloitetut kohteet

Rakennetun omaisuuden tila (ROTI 2006) on arvion mukaan kokonaisuutena tyydyttävä. Omaisuuden korjausvelka on kuitenkin kasvussa johtuen kunnossapito- ja korjaustoiminnan puutteista. Esimerkiksi julkisella sektorilla sosiaali- ja terveystoimen sekä opetustoimen rakennusten korjausvelka on noin 750 miljoonaa euroa. Ympäristöministeriön rakentamisen ohjauksessa korjausrakentaminen on ollut erityisenä painopisteenä. Tavoitteena on kehittää vanhenevan rakennuskannan ylläpitoa ja korjausta sekä energiataloutta ja elinkaariajattelua.

Rakennusten energiatehokkuuteen on Euroopan tasolla kiinnitetty erityistä huomiota. Suomessa rakennusten käytönaikainen energiankulutus on lähes 40 prosenttia kokonaisenergiankulutuksesta. Rakennusten energia-tehokkuuden parantamiseksi annettiin kertomusvuonna laki rakennuksen energiatodistuksesta, laki rakennuksen ilmastointijärjestelmien kylmlaitteiden energiatehokkuuden tarkastamisesta sekä laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta.

Myönnetyt rakennusluvut joulukuussa ja tammi-joulukuussa 2007.

	Joulukuu 1 000 m ³	Muutos, % 12/2006 - 12/2007	Tammi- joulukuu 1 000 m ³	Muutos, % 1-12/2006 - 1.12.2007
Kaikki rakennukset	2799	0	56493	10
-asuinrakennukset	588	-11	14539	-8
-vapaa-ajan asuinrakennukset	48	-20	1509	1
-liike- ja toimistorakennukset	464	-47	12393	22
-julkiset palvelurakennukset	141	471	2543	15
-teollisuus- ja varastorakennukset	1208	36	16349	29
-maatalousrakennukset	231	31	5396	2
-muut rakennukset	118	-3	3764	2
Asunnot	1468	-12	32711	-8

Toiminnallinen tehokkuus, tulokset ja laadunhallinta

Uudisrakentamisen ja rakennuskannan energiatehokkuus

Osana ilmasto- ja energiastrategian mukaista valmistelutyötä aloitettiin valmistella uudisrakentamista koskevien energiatehokkuusvaatimusten seuraavaa tiukennusta. Tavoitteena on ensimmäisessä vaiheessa tiukentaa uudisrakentamista koskevia vaatimuksia noin 30 – 40 prosenttia vuoden 2007 tasosta. Tarkoituksena on saattaa uudet vaatimukset voimaan vuoden 2010 alusta. Samassa yhteydessä selvitetään myös rakennuksen lämmitysmuodon mahdollista huomioimista energiatehokkuusvaatimuksia määritettäessä. Jotta päästäisiin Euroopan unionin edellyttämiin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteisiin suunnitellun aikataulun mukaisesti, selvitetään myös olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden parantamisen ohjauskeinoja. Tarkastelussa on mukana myös korjausrakentamista koskevien määräysten ja ohjeiden kehittäminen siten, että perusparannusten yhteydessä osana rakennuksen suunnitelmallista korjaamista koskisi myös jonkinlainen energiatehokkuuden parantamisvelvoite.

Vuonna 2007 annettiin asetus rakennuksen energiatodistuksesta kiinnittämään huomiota ja kannustamaan energiankäytön tehostamiseen. Uudisrakentamisen energiatehokkuutta koskevat uudet rakentamismääräykset annettiin osana energiatehokkuusdirektiivin kansallista toimeenpanoa.

Uusiutuvan energian käyttöä on edistetty muun muassa pientalojen energia-avustuksilla. Avustuksia myönnetään yhteensä 14 miljoonaa euroa vuosien 2006–2008 aikana. Summalla arvioidaan voitavan avustaa kaikkiaan yli 14 000 pientalon lämmitystapamuutostöitä. Avustusjärjestelmä on otettu hyvin vastaan ja avustuksen tavoite kannustaa pientalojen omistajia siirtymään kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviin lämmitystapoihin on alustavien selvitysten mukaan onnistunut.

Vapaaehtoinen energiansäästösopimus ympäristöministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja Asuntokiinteistö- ja rakennuttajaliitto ASRA ry:n kanssa solmittiin vuoden 2002 marraskuussa. Tavoitteena on vähentää uusien ja olemassa olevien asuinrakennusten energiankulutusta 15 prosenttia lähes 300 000 asunnossa vuoteen 2012 mennessä. Sopimukseen on tähän mennessä liitetty noin 60 prosenttia ASRA:n jäsenyhteisöjen omistamasta asuinkiinteistökannasta. Vuoden 2008 alussa julkaistavan toisen vuosiraportin mukaan sopimukseen liitetyn asuinrakennuskannan ominaiskulutus on hieman laskenut.

Korjausrakentamisen strategia valmistui

Vuonna 2005 käynnistynyt korjausrakentamisen strategiatyö valmistui kesällä. Strategian pää tavoitteena on maan vanhenevan rakennuskannan ylläpidon ja korjaamisen kehittäminen vastaamaan väestön nykyisiä ja tulevia tarpeita. Strategiaan sisältyy 13 toimenpidettä, jotka kohdentuivat neljään toimintalinjaan: rakennusten kunnossapito- ja korjauskulttuurin kehittäminen, korjausrakentamisen prosessien ja ohjauksen kehittäminen, osaamisen lisääminen ja resurssien turvaaminen sekä korjaamiseen liittyvän tiedon kehittäminen.

Strategian ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta käynnistettiin sen toimeenpanon suunnittelu ja korjausrakentamista koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelu. Toimeenpanosuunnitelman laatiminen kanavoitiin seitsemään teemaryhmään ja näitä ohjaavaan koordinaatioryhmään, joiden on määrä saattaa työnsä valmiiksi keväällä 2008. Esitys valtioneuvoston periaatepäätökseksi, jossa linjataan valtiovallan toimet lisääntyvän korjaustarpeen hallitsemiseksi, valmistuu keväällä 2008.

Rakentamisen ohjausta kehitetään

Tavoitteena on kehittää kuntien rakennusvalvonta koko maassa asiantuntevaksi ja osaavaksi sekä palvelukykyiseksi ja tehokkaaksi järjestelmäksi, joka osaltaan parantaa rakentamisen laatua. Riittävien voimavarojen varmistamiseksi pyritään kuntien yhteistoimintaa kehittämään muun muassa kahden tai useamman kunnan yhteisen rakennusvalvonnan aikaansaamiseksi ja tarkoituksena on tukeutua myös Parashankkeesta saataviin myönteisiin kokemuksiin. Rakennusvalvontaa pyritään sisällöltään kehittämään muun muassa käyttämällä nykyistä enemmän hyväksi kolmannen osapuolen valvontaa. Asiaa koskeva hanke käynnistyy vuonna 2008.

Rakennusvalvonnan sähköisestä asioinnista ja arkistoinnista valmistui esiselvitys yhteistyönä Suomen Kuntaliiton ja eräiden kuntien kanssa. Esiselvityksen pohjalta ryhdyttiin valmistelevaan hanketta.

Alueelliset ympäristökeskukset järjestivät vuonna 2007 useita rakennusvalvonnan koulutus- ja neuvottelutilaisuuksia. Tilaisuuksissa kiinnitettiin huomiota muun muassa yhteistyön vahvistamiseen rakennusvalvonnan ja pelastusviranomaisen välillä.

Eurooppalaiset suunnittelustandardit käyttöön rakennusten suunnittelussa

Ympäristöministeriön asetuksella vahvistettiin yhteiseurooppalaisten Eurocode –suunnittelustandardien (eurokoodien) käyttö kantavien rakenteiden suunnittelussa. Eurokoodit on kehitetty Euroopan unionin sisä-markkinoiden edistämiseksi ja eurooppalaisen rakennusteollisuuden kilpailukyvyn parantamiseksi. Sovellettaessa eurokoodeja käytetään ympäristöministeriön asetuksella annettavia kansallisia parametrejä. Eurokoodien käyttöönotto koko laajuudessaan ajoittuu vuosille 2007-2010.

Asumisen paloturvallisuuden kiinnitettiin huomiota

Ympäristöministeriö osallistui valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden ohjelmaan liittyvään asuinrakentamisen paloturvallisuuden edistämisen toimenpideohjelman valmisteluun. Toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyen valmistui ehdotus asetusmuutoksesta, joka koskee palovaroittimien asentamista uudisrakennuksiin.

Ympäristöministeriön asetuksena annettu Suomen rakentamismääräyskokoelman osan RakMK E3 uudistus valmisteltiin ja se tuli voimaan 1.12.2007. Uudistus koskee pienten savupiippujen suunnittelua ja rakentamista. Asetuksessa on otettu huomioon CE-merkinnän käyttö piipputuotteiden kelpoisuuden osoittamiseen.

Esiselvitys ja pilottihanke sähköisen asiantuntijajärjestelmän käytöstä Suomen rakentamismääräyskokoelman rakennusten paloturvallisuutta käsittelevän osan soveltamiseen valmistui. Asiantuntijajärjestelmän avulla voidaan helpottaa määräysten ja ohjeiden soveltamista ja vähentää viranomaisten tulkintaeroja.

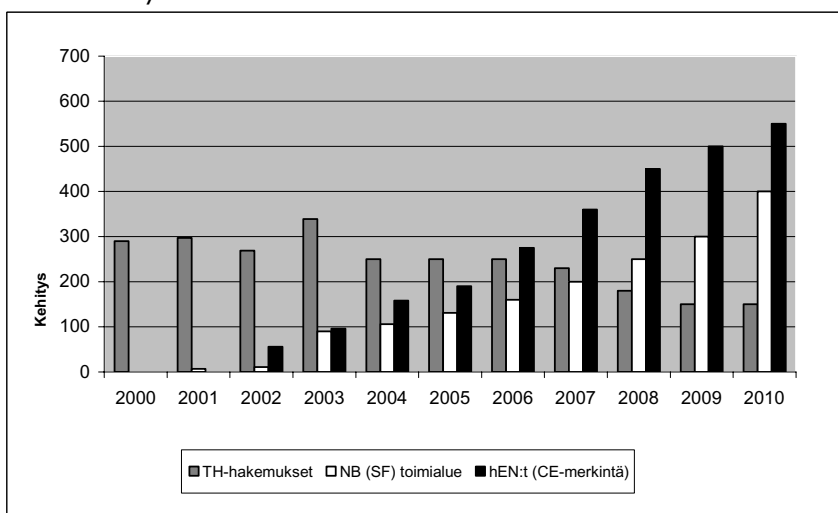
Puurakentamisen edistäminen jatkui

Ympäristöministeriön asettaman puurakentamisen seurantaryhmän toimikausi päättyi ja seurantaraportti valmistui. Raportin perusteella nykyisessä lainsäädännössä on edellytykset puu- ja pientalorakentamisen edistämiseksi, eikä merkittäviä säädösten ja määräysten muutostarpeita ole. Sen sijaan säädösten ja määräysten soveltamisessa ja tulkintojen yhdenmukaistamisessa on kehitettävää.

Rakennustuotteiden tyyppihyväksynnän siirto VTT:lle

Ympäristöministeriö valtuutti VTT:n rakennustuotteiden tyyppihyväksyntöjä antavaksi laitokseksi 1.9.2006 alkaen ja valtuutti samalla VTT:n käynnistämään tyyppihyväksynnästä annettujen asetusten soveltamisen. Tavoitteena on lopettaa tyyppihyväksyntätoiminta ministeriössä vuoden 2008 aikana. Ympäristöministeriön asetuksina annettiin kuusi uutta tyyppihyväksyntäohjetta siten, että vuoden lopussa toiminnasta oli siirretty VTT:lle yhteensä noin 80 prosenttia. CE-merkittyjen tuotteiden määrän on arvioitu kasvavan vuoteen 2010, mikä lisää markkinaavalvonnan resurssointitarvetta.

Tyyppihyväksyntätoiminnan sekä CE-merkintäjärjestelmän ja siihen liittyvän ilmoitettujen laitosten kehitys

I.3.9

Tehtäväalueittaiset kustannukset ja maksullinen toiminta

Tehtäväalueittaisesta määrärahojen käytöstä ja kustannuksista merkittävä osa ympäristöhallinnossa muodos-tuu henkilöstöön liittyvistä toimintamenoista. Siirtomenoista ja investointimäärärahoista suurimmat ovat asumistuki, luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisvarat ja suojelualueiden hoitomenot sekä ympäristötyöt ja EU-hankkeet.

Ympäristöministeriö

Tehtäväalue milj. euroa	Toteuma 2005	Toteuma 2006	Toteuma 2007
Alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu	8,3	9,0	8,1
Asuminen ja rakentaminen	6,7	6,2	6,1
Ympäristönsuojelu	10,4	11,4	10,1
Kansainvälinen yhteistyö	2,1	2,2	1,9
Hallinto	4,0	3,7	3,8
Viestintä	1,0	0,9	0,9
Yhteensä	32,5	33,4	30,9

Ympäristöministeriön vuoden 2007 kokonaiskustannukset laskeneet vajaa 10 prosenttia. Aleneminen selittyy osin vuoden 2006 EU-puheenjohtajuuden kertaluonteisten menojen poisjäännillä. Myös tehtäväalueiden kustannuksissa mukana olevien, päätöksentekoa suoraan palvelevien tutkimus- ja kehittämispalvelujen osuus kokonaiskustannuksista on jonkin verran vähentynyt käytettävissä olevien määrärahojen supistumisen takia. Ympäristöklusterin ja Metso-ohjelman tutkimuspalvelujen hankintaa ei lasketa ministeriön kustannuksiksi.

Palkkakustannusten osuus kokonaiskustannuksista on noin puolet. Palkankorotusten ja työnantajamaksujen nousuvaikutusta on vaimentanut henkilöstön määrän vähentyminen muun muassa tuottavuusohjelman toimeenpanon liittyen. Ylläesitettyjen kustannusten lisäksi ministeriö maksoi arvonlisäveroja 1 467 000 euroa.

Ympäristöministeriön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus

Ympäristöministeriön vähäinen maksullinen toiminta on bruttobudjetoitua. Maksullisen toiminnan tulot olivat yhteensä 203 258 euroa, josta 192 578 euroa tuli rakennusalan tyyppihyväksyntämaksuista. Tyyppihyväksyntämaksut ovat suoritekohtaisia kustannusvastaavia, mutta muista, lähinnä yksittäisistä lupasuoritteista ja maakuntakaavojen vahvistukseen liittyvistä valituksista perittävät maksut eivät vastaa niiden omakustannusarvoa.

Alueelliset ympäristökeskukset

Alueellisten ympäristökeskusten menot kasvoivat yhteensä 17 miljoonaa euroa eli 8 prosenttia. Suurimpia määrärahojen käytön lisäyksiä ympäristökeskuksissa oli luonnonsuojelualueiden hankintaan ja korvauksiin käytettävien menojen kasvu ohjelmien toimeenpanon myötä. Työ- ja työllisyysmäärärahojen käyttö kasvoi 3 milj. eurolla. Talousarvion ulkopuolinen rahoitus kasvoi 8,5 miljoonaa euroa pääosin ympäristöhankkeiden kuntien rahoitusosuuksien johdosta. EU:n rakennerahastorahoitus väheni noin 1,5 milj. euroa, mikä oli oletettua pienempi muutos ottaen huomioon ohjelmakauden muuttuminen. Henkilöstömenoihin käytettiin saman verran kuin edellisvuonna 79 milj. euroa, mutta koska kokonaismenot kasvoivat, palkkausten osuus määrärahojen käytöstä laski 41 prosentista 37 prosenttiin. EU: rakennerahastomäärärahoista ja vastaavasta kansallisesta rahoituksesta jäi yhteensä käyttämättä 22 %. Tästä YM:n hallinnonalan rahoituksen käyttämättä jäänyt osuus oli 16 % ja MMM:n hallinnonalan 47 %. Arvonlisäveromenoja maksettiin lisäksi 11 miljoonaa euroa.

Pienimuotoista ympäristöhoitotyötä, niin sanottua YTY-töitä, tehdään sekä työministeriön hallinnonalan palkkaperusteisilla määrärahoilla että Euroopan sosiaalirahaston määrärahoilla. ESR:n osuus on noin kolmannes. YTY-töissä työllistettiin yhteensä 260 htv, jossa oli vähennystä noin 15 %. Lapin ympäristökeskuksen osuus oli reilu kolmannes. Muita eniten työllistäviä olivat Kainuun, Keski-Suomen, Etelä-Savon, Kaakkois-Suomen ja Pohjois-Karjalan ympäristökeskukset. Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa oli lisäksi vastaavissa töissä lähinnä kuntien palkkalistoilla noin 60 htv.

Määrärahojen käyttö, miljoonaa euroa	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Toimintamenot 35.40.21	75,7	76,3	76,9
Luonnonsuojelualueiden korvaukset ja hankkiminen 35.20.63, 35.20.76	20,0	20,5	27,2
Työ- ja työllisyysmäärärahat 35.10.77, 30.51.77, 34.06.64	26,5	28,6	31,6
EU:n rakennerahastorahoitus 26.98.61, 30.14.62, 35.99.62, 34.05.62	20,6	21,0	19,4
Avustukset 35.10.63, 35.20.37, 35.20.64, 35.30.54, 35.99.65, 30.51.31	7,9	8,9	9,8
Muut määrärahat	39,3	45,0	51,9
Yhteensä	190,0	200,3	217,0

Ympäristökeskusten toimintamenojen käyttö kasvoi erittäin vähän, vain 0,6 milj. euroa. Tuottavuusohjelman mukaan ympäristökeskusten henkilöstön määrän piti vähentyä 20 htv. Todellisuudessa henkilöstö väheni 40 htv 1 344 htv:lla. Henkilöstömenojen osuus toimintamenoista säilyi ennallaan noin 77 %:na. Henkilötyövuosien väheneminen tuottavuusohjelmaa enemmän johtui uuden palkkausjärjestelmän omarahoitusosuuden tarpeesta sekä siitä, että 13 tutkijaa siirrettiin tutkimustehtävien työnjakoa selkeytettäessä ympäristökeskuksista Suomen ympäristökeskukseen. Siirron vaikutus vuonna 2007 oli noin 10 htv. Seuraavalle vuodelle siirtyvä määräraha hiukan kasvoi, ja siirtyvä osuus oli vajaa 8 %. Ympäristöluparuuhkan purkuun ja luonnonsuojelualueiden toteuttamishjelmaan suunnattiin erillisrahoituksesta 19 htv. Muutokset henkilöstön määrässä olivat odotusten mukaisia.

Kustannukset ja siirtomenot tehtäväalueittain

Kustannukset tehtäväalueittain, miljoonaa euroa	Kustannukset			Siirtomenot		
	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Ympäristönsuojelu	36,8	35,1	42,6	1,8	1,8	2,2
Luonnonsuojelu	15,6	12,8	13,3	10,0	12,2	21,2
Alueidenkäyttö	23,4	25,8	23,2	3,2	2,8	4,2
Vesivarojen käyttö ja hoito	42,6	50,2	46,1	8,6	10,5	9,5
Seuranta ja selvitykset	17,9	15,9	14,5	0,0	0,0	0,1
Yleiset ympäristötehtävät	6,3	7,0	9,6	6,6	9,0	8,7
Tilauspalvelut	1,1	1,5	1,1			
Muut				0	0	0
Yhteensä	143,8	148,3	150,4	30,3	36,4	46,0

Kustannukset on esitetty bruttomääräisinä ilman tuloja. Kustannuksiin ei sisälly kansallisomaisuudeksi laskettavien luonnonsuojelualueiden hankintamenoja.

Alueellisten ympäristökeskusten maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus

Maksullisen toiminnan tulot olivat 16 prosenttia budjetoitua suuremmat. Julkisoikeudellisten suoritteiden tulot kasvoivat hiukan ja liiketaloudellisten suoritteiden tulot vähenivät edelleen noin 10 prosenttia. Julkisoikeudellisten tulojen määrä oli 18 prosenttia budjetoitaessa oletettua suurempi ja liiketaloudellisten budjetoidun mukaiset. Liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus pysyi suunnilleen ennallaan, eikä tavoiteltua parantumista saavutettu.

Julikisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus nousi 55 prosenttiin. Kehitys näiden osalta on ollut hyvä. Julikisoikeudellisten tulojen määrä ei ole laskenut, kuten on arvioitu. Tuottajavastuutehtävissä, jotka on keskitetty Pirkanmaan ympäristökeskukseen, kustannusvastaavuus on heikko, 18 prosenttia. Tuottajavastuutehtävien maksutasoa on korjattu vuoden 2007 alusta voimaan tullessa maksuasetuksessa. Maksutaso on edelleen liian alhainen ennakoitua suuremman työmäärän ja toisaalta siksi, että tuottajat ovat liittyttyneet oletettua enemmän tuottajayhteisöihin, mikä vähentää ympäristökeskuksen saamia.

Suurin maksullisen toiminnan suoriteryhmä ovat edelleen ympäristöluvut, joista saatiin tuloja 2,3 miljoonaa euroa. Tulot pienivät 7 prosenttia edellisvuodesta, sillä myös ratkaisujen määrä väheni. Ympäristölupien kustannusvastaavuus parani prosenttiyksikön ja oli tavoitteen mukainen 50 prosenttia. Toiseksi merkittävien suoriteryhmä ovat rakentamisen poikkeamisluvat, josta saatiin tuloja 0,9 miljoonaa euroa. Niiden kustannusvastaavuus parani 6 prosenttiyksikköä 66 prosenttiin.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma 1000 euroa	toteuma 2005	toteuma 2006	tavoite 2007	toteuma 2007
Julkisoikeudelliset suoritteet				
Tuotot	4 002	4 084	3 500	4 119
Kustannukset				
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1	2		927
- Henkilökustannukset	4 350	4 258		3 174
- Vuokrat	7	8		8
- Palvelujen ostot	219	195		185
- Muut erilliskustannukset	36	32		23
Erilliskustannukset yhteensä	4 613	4 494		4 184
Käyttööjäämä	-611	-410		-66
Tukitoimintojen kustannukset	1 740	1 703		1 587
Muut yhteiskustannukset	1 958	1 916		1 785
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	3 698	3 619		3 372
Kokonaiskustannukset yhteensä	8 311	8 113	7 143	7 557
Kustannusvastaavuus (yli/alijäämä)	-4 309	-4 029		-3 438
Kustannusvastaavuus %	48 %	50 %	49 %	55 %
Liiketaloudellisesti hinnoiteltavat suoritteet				

Tuotot	1 286	1 526	1 400	1 379
Kustannukset				
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat	72	158		107
- Henkilökustannukset	606	730		738
- Vuokrat	25	34		20
- Palvelujen ostot	313	363		239
- Muut erilliskustannukset	61	84		89
Erilliskustannukset yhteensä	1 076	1 369		1 193
Käyttäjäämä	210	157		186
Tukitoimintojen kustannukset	242	292		295
Muut yhteiskustannukset	273	329		332
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	515	621		627
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 591	1 989	1 453	1 821
Kustannusvastaavuus (yli/alijäämä)	-305	-463		-441
Kustannusvastaavuusprosentti	81 %	77 %	96 %	76 %

Ympäristölupavirastot

Määrärahojen käyttö ja maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus

Ympäristölupavirastojen kokonaiskustannukset vuonna 2007 nousivat 2,5 prosenttia eli 6,3 miljoonaa euroon, josta 5,2 miljoonaa euroa oli henkilöstömenoja. Lupatulot olivat 2,0 miljoonaa euroa, ja niistä 1,7 miljoonaa euroa saatiin ympäristöluvista. Ennakoitua suuremmat tulot johtuivat siitä, että kertomusvuonna saatiin valmiiksi arvioitua useampia suuria teollisuuden ja kaivostoiminnan ympäristölupia.

Määrärahojen käyttö, 1000 euroa	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Menot	6 146	6 101	6 255
Tulot	1 468	1 955	2 037
Toimintamenot 35.50.21	4 678	4 146	4 218

Maksullisessa toiminnassa ympäristölupien kustannusvastaavuus oli 45 prosenttia ja vesitalousasioissa 19 prosenttia. Molempien asiaryhmien kustannusvastaavuus on pysynyt suunnilleen ennallaan edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2007 ratkaistiin pitkään käsittelyssä olleita ympäristölupahakemuksia, joissa osa kustannuksista on kohdistunut jo aiempiin vuosiin. Kun maksut ovat määräytyneet hakemuksen vireilletuloajankohdan mukaisesti, ne eivät täysin vastaa tavoitteeksi asetettua kustannusvastaavuutta. Vesitalousasioissa kustannusvastaavuustavoite on vuoden 2007 alusta 35 prosenttia. Vesitalousasioissa kustannusvastaavuustavoitteeseen pääsyä vaikeuttaa se, että isoissa, useita toimintoja sisältävissä kokonaisuuksissa lupamaksu määritellään vain yhden toiminnon mukaan ja muita osia ei laskuteta. Ympäristöluvissa toimintokokonaisuuksissa käytössä oleva maksun määräytymis peruste, jossa

päätoiminnon täyden hinnan lisäksi muista osista veloitetaan maksamaan puolet lupamaksusta, merkitsi myös vesitalousasioissa parempaa kustannusvastaavuutta.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-laskelma 1000 euroa	toteuma 2005	toteuma 2006	tavoite 2007	toteuma 2007
Julkisoikeudelliset suoritteet				
Tuotot	1 419	1 934	1 300	2 028
Kustannukset				
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
- Henkilökustannukset	3 706	3 659		3 714
- Vuokrat				
- Palvelujen ostot	103	66		76
- Muut erilliskustannukset	37	32		26
Erilliskustannukset yhteensä	3 847	3 758		3 816
Käyttäjämää	-2 428	-1 824		-1 788
Tukitoimintojen kustannukset	1 044	984		1 180
Poistot	22	22		23
Korot	2	2		1
Muut yhteiskustannukset	640	633		627
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 707	1 640		1 831
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 554	5 398	5 400	5 647
Kustannusvastaavuus (yli/alijäämä)	-4 134	-3 464	-4 100	-3 619
Kustannusvastaavuusprosentti	26 %	36 %	24 %	36 %

Kustannusvastaavuus asiaryhmittäin

	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Ympäristöluvut	32 %	47 %	45 %
Vesitalousasiat	15 %	16 %	19 %

1.4

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

1.4.1

Ympäristöministeriö

Tulostavoitteiden mukaisesti toimintavuonna valmistui ministeriön henkilöstöstrategia, jonka päällimmäisenä tavoitteena on oikein mitoitettu henkilöstön määrä ja rakenne sekä osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö. Samoin laadittiin tasa-arvosuunnitelma vuosille 2007-2009 ja päivitettiin henkilöstösuunnitelma. Henkilöstösuunnitelman mukaan vuonna 2007 jätettiin täyttämättä viisi avoimeksi tullutta tehtävää.

Henkilöstön määrä ja rakenne sekä henkilöstökulut 31.12.2007

Henkilöstön sijoittuminen ministeriön eri tehtäväalueille.

	2005	2006	2007
Alueidenkäyttö	75	73	70
Asuminen ja rakentaminen	58	55	50
Ympäristönsuojelu	93	95	83
Hallinto	68	67	65
Kansainväliset asiat	18	17	16
Viestintä	9	10	17
Yhteensä	321	317	301

Henkilöstömääriin on laskettu henkilöt, joilla oli virka- tai työsuhde ministeriöön vuoden lopussa. Osa viroista voi juuri silloin olla täyttämättä tai laskuissa mukana voi olla määräaikaisia työntekijöitä. Viestintäyksikön organisaatiomuutoksen yhteydessä sinne siirtyi kahdeksan henkilöä ministeriön muista yksiköistä. Muut siirrot mukaan lukien sisäinen vaihtuvuus oli runsaan kolmen prosentin luokkaa.

Henkilöstön rakenne, tehty työaika ja työvoimakustannukset

	Toteuma 2005	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007
Henkilöstön lukumäärä	321	317	301
Muutosprosentti edellisvuoteen %	-0,1	-1,3	- 5,0
Henkilötyövuodet htv	318	316	299
Henkilöstön keski-ikä, vuotta.	49,5	49,2	50,4
45-vuotta täyttäneiden osuus %	73,2	73,1	75,0
Koulutustasoindeksi	6,0	5,9	5,9
- miehet	6,6	6,6	6,6
- naiset	5,6	5,5	5,6
Määräaikaisen henkilöstön osuus %	14,0	14,8	10,3
- ma. naisia henkilöstöstä	8,7	9,8	7,6
- ma. miehiä henkilöstöstä	5,3	5,9	2,3
Kokoaikaisen henkilöstön lkm	306	301	290
Osa-aikaisen henkilöstön lkm	15	16	11
Kokoaikaisen henkilöstön % osuus	95,3	95,0	96,4
Osa-aikaisen henkilöstön % osuus	4,7	5,0	3,6
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta %	77,0 79,0 (ml.koulutus)	77,5 79,4 (ml koulutus)	78,0 79,5 (ml koulutus)
Työvoimakustannukset 1000 euroa (ilman muita välillisiä tv-kustannuksia)	15 700	15 850	15 790
Välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista %	64	60 %	54 %
Henkilöstön arvo (euroa)			108, 2 M€

Henkilöstömäärä on vähentynyt edellisvuodesta liki viidellä prosentilla, koska vuoden 2006 lopussa päättyi usean määräaikaisen EU-avustajan määräys. Eläkkeelle siirtyi kahdeksan henkilöä. Virastoon palkattiin 26 henkilöä vakinaisiin tai määräaikaisiin tehtäviin.

EU-avustajien lähtö näkyy myös määräaikaisen henkilöstön vähenemisenä. Lisäksi kaksi määräaikaista palvelussuhdetta vakinaistettiin. Valtaosa määräaikaisista työskentelee virkavapaalla olevan henkilön sijaisena.

Välillisten työvoimakustannusten alenemaan vaikuttaa se, että sairaus- ja muihin palkallisiin poissaoloihin eli välillisiin kustannuksiin käytettiin edellisvuotta vähemmän rahaa. Tämä selittää myös tehdyn työajan kasvua.

Keski-ikä nousee edelleen, koska ikärakenne on voimakkaasti suuriin ikäluokkiin painottuva eikä avautuviin asiantuntijatehtäviin aina rekrytoida nuoria työntekijöitä. Tilanne edellyttää myös erilaisia toimenpiteitä poistuvan osaamisen säilyttämiseksi virastossa tai siirtämiseksi uusille työntekijöille.

Ikärakenne

Ikäryhmä	Toteutuma 2005		Toteutuma 2006		Toteutuma 2007	
	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
-> 24	3	1	-	-	-	-
25-34	27	9	31	10	25	9
35-44	54	17	54	17	48	16
45-54	119	37	107	34	100	33
55-64	117	36	125	39	124	41
65-	-	-	-	-	4	1
yhteensä	321	100	317	100	301	100

Työhyvinvointi

Työttyytyväisyys on edellisvuodesta laskenut vuoden 2005 tasolle. Laskua selittävät osaltaan jatkuvaan kiireeseen ja töiden organisointiin liittyvät kysymykset. Lähtövaihtuvuus on edelleen vähäistä. Lukuun lasketaan vain toisen organisaation palvelukseen siirtyneet. Sairauspäivillä mitattuna henkilöstön työkuunto parani edellisvuoteen nähden. Myös työterveyskustannukset ovat euromääräisesti ja henkilötyövuotta kohden edellisvuodesta vähentyneet.

Henkilöstön työkyky ja hyvinvointi sekä investoinnit/kustannukset

	Toteuma 2005	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007
Työttyytyväisyysindeksi	3.24	3.27	3.23
Lähtövaihtuvuus %	4.0	2.8	2.3
Tulovaihtuvuus %	8.4	11.2	8.2
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen %	0.9	0.3	0.9
Sairauspoissaolot työpäivää/htv	10.5	9.0	8.6
Työterveyshuolto euroa/htv brutto	555	605	568
Työkunnan ja työttyytyväisyyden edistäminen euroa/htv	63	74	95

Osaaminen ja muu aineeton pääoma

Koulutukseen osallistuttiin edellistä vuotta vähemmän, vaikka ammatilliseen täydennyskoulutukseen käytettiin hieman edellistä vuotta enemmän aikaa. Valmistuneen henkilöstöstrategian jalkauttamiseksi järjestettiin yhteisöllisyyttä edistäviä tilaisuuksia koko henkilöstölle. Esimiesvalmennukseen käytettiin avoimia johtamis- ja esimieskursseja, joista osa jatkuu vielä vuonna 2008. Osastoilla ja yksiköissä järjestettiin työyhteisön kehittämistilaisuuksia. Tietotekniikkakoulutus painottui aiemmin käyttöön otettujen ohjelmien hallinnan parantamiseen. Koska vuoden 2006 EU-puheenjohtajuus ja siihen valmentautuminen olivat lisänneet henkilöstön EU-osaamista ja kielitaitoa, tarvittiin valmennusta näillä alueilla vain vähän.

Henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä investoinnit/kustannukset

	Toteuma 2005	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007
Koulutus ja muu kehittäminen euroa/htv	1516	1412	1100
Ammattitaidon kehittämisen osuus työajasta (päivää/htv)	5.0	4.9	3,9
Ympäristöhallinnon atk-ajokorttitutkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä	13 %	17%	18%

1.4.2

Ympäristökeskukset

Henkilöstön määrän kehitys ja jakauma

Alueellisten ympäristökeskusten koko henkilökunnan määrä väheni edelleen edellisvuodesta kuusi prosenttia. Toimintamenomäärärahoilla palkatun henkilöstön määrä väheni edellisvuodesta 2,3 prosenttia ja henkilötyövuosien määrä 2,9 prosenttia.

Henkilöstön määrä momenteittain 31.12. vuosina 1995, 2005-2007

	1995	2005	2006	2007
Toimintamenot (35.40.21)	1238	1442	1408	1376
Vesivarojen käyttö ja hoito (30.50.22)	14	65	62	69
Työmäärärahat	417	173	166	155
Palkkaperusteinen työllistäminen	384	102	93	55
EU sosiaalirahasto		38	39	27
Ulkopuolinen ja projektirahoitus	52	105	138	109
Yhteensä	2105	1925	1906	1791

Toimintamenomäärärahoilla palkatun henkilöstön määrä on vähentynyt tuotavuusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Henkilötyöpanoksen väheneminen selvityksissä ja seurannassa johtuu ministeriön linjauksesta, jonka mukaisesti tutkimustoiminta ympäristöhallinnossa on keskitetty Suomen ympäristökeskukseen, ja toisaalta kirjauskäytännön muutoksesta viestinnän tehtävissä. Tutkimustehtäviä on

alueellisista ympäristökeskuksista siirtynyt SYKEN palvelukseen 13 henkilöä. Vies-
tinnän tehtävissä tehty tehtäväryhmittelymuutos merkitsi noin 30 henkilötövuoden
vähennystä seurannassa ja selvityksissä ja vastaavaa lisäystä yleisissä ympäristöteh-
tävissä.

Ympäristölupien käsittelyssä ja luonnonsuojelualueiden toteuttamisessa on edel-
leen ollut käytössä ruuhkanpurkuvoimavaroja. Lisävoimavaroja on myös kohden-
nettu myös vesienhoidon suunnitteluun.

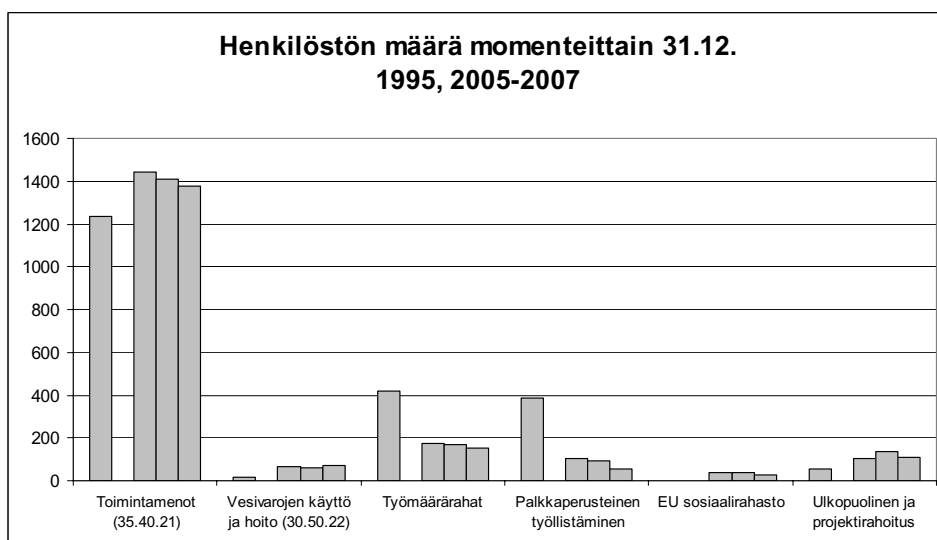
Toimintamenoäärärahoilla palkatun henkilöstön työajan käyttö 1995, 2005-2007 (htv)

Tehtäväalue	1995	2005	2006	2007
Ympäristönsuojelu	238	319	324	318
Luonnonsuojelu	66	135	141	137
Alueidenkäyttö	151	168	164	167
Vesivarojen käyttö ja hoito	181	199	200	185
Seuranta ja selvitykset	271	232	230	183
Yleiset ympäristötehtävät	41	69	72	115
Tilauspalvelut	20	7	8	6
Sisäiset palvelut	246	257	245	234
Yhteensä	1 214	1 384	1 384	1344

Ympäristökeskusten henkilöstön keski-ikä on edelleen hieman nousut. Suurim-
mat ikäryhmät ovat 50-54-vuotiaat ja 55-59-vuotiaat, joissa molemmissa on noin 20
prosenttia henkilöstöstä.

Henkilöstömäärä, henkilöstörakenne ja henkilöstökulut (toimintamenoäärärahoilla palkattu henkilöstö)

	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Henkilöstön lukumäärä	1 442	1 408	1376
muutosprosentti edellisvuoteen	-0,8 %	-2,4 %	-2,3%
Henkilötövuodet	1 384	1 384	1 344
Henkilöstön keski-ikä	47,5	48,3	48,8
45 vuotta täyttäneiden osuus %	64 %	67 %	69 %
Koulutustasoindeksi	5,6	5,6	5,6
naiset	5,4	5,4	5,5
miehet	5,8	5,7	5,8
Määräaikainen henkilöstö	164	134	139
Määräaikaisen henkilöstön osuus %	11,4 %	9,5 %	10,1 %
Osa-aikainen henkilöstö	84	99	110
Osa-aikaisen henkilöstön osuus %	5,8 %	7,0 %	8,0 %
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta	79,9 %	79,7 %	79,5 %
Kokonaistyövoimakustannukset 1000 euroa/vuosi	59 577	60 032	60 448
Tehdyn työajan palkat, osuus palkkasummasta %	75 %	75 %	75 %
Välilliset työvoimakustannukset 1000 euroa	24 522	23 891	24 081
Välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työ- ajan palkoista, %	70 %	66 %	66 %

Työhyvinvointi

Työtyytyväisyysmittaus tehtiin kahdeksassa ympäristökeskuksessa. Työtyytyväisyysindeksin keskiarvo oli 3,36. Tulokset ympäristökeskuksittain vaihtelivat välillä 3,20 - 3,45. Kuten aikaisempinakin vuosina, parhaat arvosanat annettiin työn sisällöstä ja haasteellisuudesta (3,74) sekä työilmapiiristä ja yhteistyöstä (3,63). Heikoimmiksi arvioitiin palkkaus (2,87) ja tiedon kulku (3,10).

Sairauspoissaolot ovat edelleen hieman vähentyneet. Ympäristökeskusten välillä poissaolojen määrä vaihtelee suhteellisen paljon. Pienimmillään sairauspoissaoloja on 5 työpäivää ja enimmillään 11,7 työpäivää henkilötyövuotta kohti. Työkyvyttömyyseläkkeelle jäi viisi henkilöä vuonna 2007.

	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Työtyytyväisyysindeksi	3,34	3,35	3,36
Lähtövaihtuvuus %	3,8 %	3,1 %	4,9 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen %	0,5 %	0,7 %	0,4 %
Sairauspoissaolot työpäivää/htv	9,3	8,8	8,6
Työterveyshuolto euroa/htv (brutto)	480	499	555

Osaaminen ja muu aineeton pääoma

Osaamisen kehittämisessä keskeisiä aiheita olivat esimiestyö sekä tietoteknisen osaamisen kehittäminen. Atk-ajokortin on ympäristökeskuksissa suorittanut 84 prosenttia henkilöstöstä. Laatutyössä valmistuneet 12 toimintamallia ovat siirtyneet ylläpitovaiheeseen, ja seuraavien toimintamallien kehittäminen on aloitettu.

	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Koulutus ja muu kehittäminen euroa/htv	1 730	1 510	2 268
Ammattitaidon kehittämisen osuus työajasta pv/htv	7,5	6,1	5,8
Ympäristöhallinnon atk-ajokorttitutkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä %	62 %	80 %	84 %

Ympäristölupavirastot

Henkilöstön määrä ja rakenne sekä henkilöstökulut

Ympäristölupavirastojen vuoden lopun henkilömäärä hieman lisääntyi edellisvuodesta, mutta henkilötyöpanos pysyi ennallaan. Vaikka ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantumoon liittyvää luparuuhkaa on saatu purettua, määräaikaista henkilöstöä on tarvittu edelleen, sillä vuonna 2007 tuli arvioitua enemmän lupahakemuksia vireille ja käsittelyssä on ollut muun muassa suuria kaivosten sekä teollisuuslaitosten lupia.

Henkilöstön keski-ikä on laskenut edellisvuodesta. Ikärakenne on hieman muuttunut: 45-55-vuotiaiden määrä on vähentynyt ja alle 40-vuotiaiden määrä lisääntynyt, myös 60 vuotta täyttäneitä on edellisvuotta enemmän. Ikärakenteen muutos johtuu siitä, että vakinaista henkilöstöä on virkavapailla aiempaa enemmän ja sijaiset ovat nuorempia. Tämä selittää myös kohonnutta määräaikaisten määrää. Koulutustasoindeksi on noussut hieman. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita on edelleen lähes kolme neljäsosaa henkilöstöstä.

Henkilöstömäärä, henkilöstörakenne ja henkilöstökulut

	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	91	88	91
muutosprosentti edellisvuoteen	-3,2 %	- 3,3 %	3,4 %
Henkilötyövuodet	93	90	90
Henkilöstön keski-ikä	49,1	49,7	49,1
45 vuotta täyttäneiden osuus %	69,2 %	73,9 %	67,0 %
Koulutustasoindeksi	6,4	6,3	6,4
Koulutustasoindeksi, naiset	5,9	5,7	5,8
Koulutustasoindeksi, miehet	7,0	7,0	7,1
Määräaikainen henkilöstö	19	20	24
Määräaikaisen henkilöstön osuus %	20,9 %	22,7 %	26,4 %
Osa-aikainen henkilöstö	6	5	6
Osa-aikaisen henkilöstön osuus %	6,6 %	5,7 %	6,6 %
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta	82 %	82 %	82 %
Kokonaistyyövoimakustannukset 1000 euroa/vuosi	5 117	5 118	5 256
Tehdyn työajan palkat, osuus palkkasummasta	76 %	76 %	76 %
Välilliset työvoimakustannukset 1000 euroa	2 056	1 937	2008
Välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista, %	67 %	61 %	62 %

Työhyvinvointi

Työtyytyväisyyskyselyn kokonaisindeksi parani edelleen ja ympäristölupavirastojen väliset erot ovat kaventuneet, vaihtelu oli välillä 3,34 – 3,65. Sairauspoissaolot vähenivät edelleen edellisvuodesta, eikä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtynyt ketään.

Henkilöstön työkyky ja hyvinvointi

	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Työtyytyväisyysindeksi	3,22	3,42	3,48
Lähtövaihtuvuus % (sis. myös eläkkeelle siirtymisen)	6,9 %	8,8 %	7,5 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen %	0 %	0 %	0 %
Sairauspoissaolot työpäivää/htv	7,6	7,2	6,7
Työterveyshuolto euroa/htv, brutto	400	414	521

Osaaminen ja muu aineeton pääoma

Ympäristölupavirastot ovat jatkaneet yhteistyötä toimialakohtaisissa kehittämisryhmissä tavoitteena yhtenäistää lupamenettelyä ja -käytäntöjä. Substanssiosaamisesta on huolehdittu oman alan seminaarein. Tietoteknisten perusvalmiuksien kehittämisessä on edetty ja jo kaksi kolmasosaa ympäristölupavirastojen henkilöstöstä on suorittanut ympäristöhallinnon atk-ajokorttitutkinnon.

Henkilöstön osaamisen kehittäminen

	toteuma 2005	toteuma 2006	toteuma 2007
Koulutus ja muu kehittäminen euroa/htv	2 318	1 968	2 035
Ammattitaidon kehittämisen osuus työajasta pv/htv	6,7	5,7	5,8
Ympäristöhallinnon atk-ajokorttitutkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä %	22 %	35 %	66 %

Tilinpäätösanalyysi

Ympäristöministeriön tiliviraston tilipäätös kattaa ministeriön, kolmesta alueellista ympäristökeskusta ja kolme ympäristölupavirastoa. Myös alueellisten ympäristökeskusten hoitamat maa- ja metsätalousministeriön rahoittamat vesivarojen käyttö- ja hoitotehtävät sisältyvät tilinpäätökseen.

1.5.1

Rahoituksen rakenne ja talousarvion toteutuminen

Ympäristöministeriön tiliviraston käytettävissä oli edellisvuosilta siirtyneet määrärahat mukaan lukien vuonna 2007 talousarviorahoitusta yhteensä 831,8 miljoonaa euroa (830,6 miljoonaa euroa vuonna 2006) ja talousarvion ulkopuolista rahoitusta 21,2 miljoonaa euroa (11,7 miljoonaa euroa vuonna 2006). Ympäristöministeriön oman hallinnonalan määrärahojen osuus on pysynyt ennallaan noin 88 prosenttina. Maksullisen toiminnan tuloja sekä nettoutettua yhteistoimintarahoitusta ja EU-rahoitusta oli lisäksi 22,0 miljoonaa euroa eli saman verran kuin vuonna 2006.

Rahojen kokonaiskäyttö oli yhteensä 729,0 miljoonaa euroa (722,1 milj. euroa vuonna 2006). Toiminnan kokonaisvolyyymi käytännössä supistui, kun otetaan huomioon palkkojen ja muiden kustannusten nousu. Muiden hallinnonalojen määrärahoja käytettiin muun muassa vesivarojen käyttö- ja hoitotehtäviin 32,6 miljoonaa euroa (MMM), lähialueiden ympäristöinvestointeihin 2,6 miljoonaa euroa (UM), Kioton mekanismien rahoitukseen 10,1 miljoonaa euroa (KTM), EU:n aluekehitysrahaston hankkeisiin 11,7 miljoonaa euroa (SM, MMM) ja työllisyysperusteisiin investointeihin, palkkaperusteiseen työllistämiseen ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) hankkeisiin (TM). Ulkopuolisen rahoituksen nousu noin 10 miljoonalla eurolla liittyy kuntien kanssa yhteistyössä tehtävien vesihuoltohankkeiden rahoitusosuuksien käsittelytavan muutokseen. Hankkeiden kokonaisrahoitus kuntien rahoitusosuus mukaan lukien kulkee aiempaa laajemmin alueellisten ympäristökeskusten kautta. Kainuun kehittämisrahaa käytettiin Kainuun ympäristökeskuksessa 0,55 miljoonaa euroa.

Vuodelle 2008 siirtyi määrärahoja 102,6 miljoonaa euroa eli noin 12 prosenttia käytettävissä olevista määrärahoista. Määrä oli hieman vähemmän kuin edellisessä vuodenvaihteessa ja osa siirtyvistä määrärahoista oli jo sidottu, vaikka maksatus siirtyi vuoden vaihteen yli.

Ympäristöhallinnon yhteinen kehittämis- ja suunnittelumääräraha yhdistettiin vuoden 2007 talousarviossa ministeriön toimintamenomäärärahaan, mikä hankaloittaa varsinaisten toimintamenojen tason vertailua edellisvuoteen.

Asumistukimääräraha 427,7 miljoonaa euroa oli hallinnonalan budjetista lähes 60 prosenttia. Asumistukeen käytettiin määrärahoja hieman edellisvuotta vähemmän, sillä tuensaja oli hyvän työllisyyskehityksen ansiosta lähes 8 000 vähemmän kuin vuonna 2006. Asumistukitehtävät määrärahoineen päätettiin kevään hallitusohjelmassa siirtää vuoden 2008 alusta lukien sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle.

Alueelliset ympäristökeskukset käyttivät ympäristötyö- sekä vesistö- ja vesihuoltohankkeisiin ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön sekä työministeriön työ- ja työllisyysmäärärahoja yhteensä noin 31,6 miljoonaa euroa (28,6 milj. euroa vuonna 2006). Puolet ympäristökeskuksista käytti myös työministeriön palkkaperusteista työllisyysrahoitusta ympäristötyöllistämiseen yhteensä 3,3 miljoonaa euroa.

EU:n rakennerahoitusta käytettiin alueellisissa ympäristökeskuksissa yhteensä noin 19,4 miljoonaa euroa. Hankkeiden maksatukset etenevät edelleenkin ennakoitua hitaammin, vaikka asiaan kiinnitettiin tehostetusti huomiota ohjelmakauden lähestyessä loppuaan. Maksatukseen varattuja arviomäärärahoja jäi viidennes käyttämättä.

Luonnonsuojelualueiden hankintaan ja korvauksiin yksityismaiden rauhoittamisesta käytettiin yhteensä noin 33 miljoonaa euroa (31,5 milj. euroa vuonna 2006) talousarviomäärärahoja.

1.5.2

Tuotto- ja kululaskelma ja tase

Tiliviraston **vuoden 2007 tuotto- ja kululaskelman** kulujäämä 689,4 miljoonaa euroa on edellisvuoden tasoa.

Toiminnan tuotot nousivat neljänneksellä 47,3 miljoonaan euroon. Maksullisen toiminnan tulot pysyivät aiemmalla tasollaan. Muiden toiminnan tuottojen lisäys kertomusvuonna perustuu lähinnä vesihuoltohankkeiden kuntarahoituksen ja muiden osapuolten rahoitusosuuksien kirjanpitokäsittelyn muutokseen, jossa myös em. ulkopuolisilla rahoitusosuuksilla maksettavat menot aiempaa laajemmin sisältyvät ympäristökeskusten kirjanpitoon. Yhteisrahoitteisen ja maksullisen toiminnan osuus toiminnan rahoituksesta on kuitenkin kokonaisuuteen nähden edelleen vähäinen.

Toiminnan kokonaiskulut ovat nousseet vain noin kolme prosenttia eli varsin kohtuullisesti. Henkilöstökulut, jotka muodostavat yli puolet kokonaiskuluista, ovat vähentyneet lähes viidellä prosentilla. Henkilötyöpanos on vähentynyt todellisuudessa vielä enemmän, kun otetaan huomioon palkankorotukset ja työnantajamaksujen nousu. Henkilötyöpanoksen vähenemisestä noin 10 htv:n verran aiheutui tutkimustehtävien siirrosta hallinnonalalla SYKEN hoidettavaksi. Maa- ja vesirakennuspalvelujen ostot ympäristötöiden ja vesistö- ja vesihuoltotöiden toteuttamiseksi ovat kasvaneet noin 8 miljoonalla eurolla. Maa- ja vesirakennuspalvelut muodostavat jo 60 prosenttia palvelujen ostojen kokonaismäärästä 56 miljoonasta eurosta.

Varsinaisia tuloja on nettoutetun maksullisen toiminnan lisäksi vähän. EU:n Life-rahastosta tuloutettiin hankkeiden EU-rahoitusosuuksia noin 0,4 miljoonaa euroa eli huomattavasti arvioitua vähemmän hankkeiden ja niiden tilitysten ennakoitua hitaamman etenemisen johdosta. Yhteistoiminnan tuottoja oli tuloista edellisvuoden tasoisesti noin 16,1 miljoonaa euroa.

Satunnaisiin tuottoihin sisältyy 3,2 miljoonan euron arvosta luonnonsuojelutarkoituksiin käytettäviä, valtiolle perintönä tulleita alueita, vaihtomaita ja asunto-osakkeita.

Suurin menoerä noin 427,7 miljoonaa euroa on siirtoa KELAlle asumistukien maksatukseen. Se myös muodostaa tiliviraston tuotto- ja kululaskelman kulujäämästä kaksi kolmasosaa.

Elinkeinoelämälle suoritetuista siirtomenoista on 24,3 miljoonaa euroa eli lähes 60 prosenttia Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien rahoitusta, joka on bruttobudjetoituna talousarviossa.

Kotitalouksille suoritettujen siirtomenojen nousu yli kaksinkertaiseksi 22,7 miljoonaan euroon edellisvuoteen nähden perustuu siihen, että valtioneuvoston vahvistamien luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisessa käytetään aiempaa enemmän korvauksia yksityismaiden omistajille alueiden rauhoittamisesta aiheutuvista taloudellisista menetyksistä sen sijaan, että suojelualueet hankittaisiin valtiolle.

Ulkomaille suoritettujen siirtomenojen suuri yksittäinen erä ja nousun syy on Suomen 10 milj. euron liittymismaksuosuus Euroopan jälleenrakennuspankin (EBRD) Kioton mekanismeja koskevaan hiilirahastoon (Multilateral Carbon Credit Fund MC-

CF), jonka rahoitus tuli kauppa- ja teollisuusministeriöltä. Lähialueyhteistyöhankkeisiin kohdennetut Suomen rahoitusosuudet ulkoasianministeriön lähialuerahoituksen määrärahoista ovat puolestaan jonkin verran vähentyneet.

Öljyjättemaksun kertymästä siirrettiin talousarvion ulkopuoliseen öljysuojarahastoon öljyisten maiden puhdistusta varten kaksi miljoonaa euroa.

Tiliviraston **taseen** loppusumma on 255,6 miljoonaa euroa on 51,6 miljoonaa edellisvuotta pienempi. Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvien, valtion ylläpitovastuulla olevien vesistörakenteiden osuus taseesta nousi tästä syystä jo kolmeen neljäsosaan taseen loppusummasta.

Kansallisomaisuudessa ovat luonnonsuojelutarkoituksiin hankitut maa- ja vesialueet, jotka ovat vuoden vaihteessa ministeriön hallinnassa ja joiden hallintaa ei ole vielä siirretty maa- ja metsätalousministeriön kautta Metsähallitukselle.

Käyttöomaisuusarvopapereihin sisältyneet Ekokem Oy:n valtion osakkeet, kirjanpitoarvoltaan 15 237 826,14 euroa siirrettiin valtioneuvoston kanslian hallintaan.

Taseen loppusummaa vähentää osaltaan myös se, että asumistuen siirryttyä 1.1.2008 lukien sosiaali- ja terveysministeriön hoidettavaksi jäi vuodenvaihteessa Kelalle maksettava seuraavan tammikuun asumistuen katteensiirto suuruudeltaan noin 34 miljoonaa euroa pois vuodenvaihteen lyhytaikaisista saamisista.

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Ympäristöministeriö on arvioinut ministeriön tulosalueiden, 13 alueellisen ympäristökeskuksen ja kolmen ympäristölupaviraston antamien sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumien sekä eräiden virastojen erikseen suorittamien itsearviointien perusteella, miten ympäristöministeriön tiliviraston sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet. Kokonaisuutena on lausumien ja sisäisen valvonnan yleisten viitekehikkojen pohjalta arvioitavissa, että toiminnan ja talouden hoidon perusprosessit ovat hyvällä tasolla ja täyttävät talousarvioasetuksen vaatimukset. Valtiontalouden tarkastusviraston suorittamat kirjanpidon ja maksuliikkeen sekä palkkahallinnon sisäisen valvonnan tarkastukset tukevat tätä johtopäätöstä. Virastoissa koetaan kuitenkin toimintaan ja talouteen kohdistuvien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja riskien hallinnan olevan edelleen vaikeaa koulutuksesta ja muista toimenpiteistä sekä yksittäisistä edistymisistä huolimatta. Myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan integroitumisessa koko toimintaan on yleisesti kehittämisen varaa.

Arvioinnin perusteella on havaittu seuraavia olennaisimpia kehittämistarpeita, joiden vuoksi on ryhdytty ja ryhdytään toimenpiteisiin:

1. Riskienhallintaan liittyviä toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja työkaluja kehitetään edelleen ympäristöhallinnon toimintaan ja tarpeisiin soveltuviksi. Erityisesti on kehittämistarvetta hyväksyttävän riskitason määrittämisen käytettävistä menetelmistä eri tilanteissa sekä riskien huomioonottamisessa toiminnan suunnittelussa. Riskienhallinnan osaamista ja suunnitelmallisuutta parannetaan sekä hallinnonalan yhteisellä että virastokohtaisella koulutuksella. Selvitetään menettelyjä, joilla riskienhallinta liitetään johtamisjärjestelmiin sekä strategisen suunnittelun ja tulossuunnittelun prosesseihin.
2. Henkilöstön ikärakenteen kehitys ja tuottavuusohjelman henkilöstövähennykset edellyttävät varautumista mittaviin henkilöstömuutoksiin ja tarvittavan osaamisen turvaaminen pitkäjänteistä henkilöstösuunnittelua, osaamisen suunnitelmallista kehittämistä ja työhyvinvointiin panostamista. Henkilöstösuunnittelua on jo tehostettu muun muassa tuottavuusohjelman toimeenpanoon liittyen ja esimerkiksi ministeriössä on käynnistetty osaamisen suunnitelmallisen kehittämisen hanke. Riittävän ja relevantin tiedon saatavuuden samoin kuin tietojärjestelmien toimivuuden varmistaminen edellyttävät systemaattista riskienhallintaa.
3. Hyödynnetään laatutyön yhteydessä määriteltyjä keskeisten prosessien kuvauksia riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan parantamisessa. Talous- ja henkilöstöpalvelujen keskeiset prosessit käydään uudelleen läpi virastojen ja ympäristöhallinnon palveluyksikön tehtävien yhteensovittamiseksi. Samassa yhteydessä arvioidaan prosessien keskeiset riskit, eri vaiheissa tarvittavien valvontarutiinien riittävyys ja täsmennetään ympäristöhallinnon virastojen ja ympäristöhallinnon palveluyksikön vastuut ja menettelytavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan hoidossa.

Arviointien tulokset

Kertomusvuonna ei tehty tässä raportoitavia arviointeja.

Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä

Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Kansallinen rahoitus

Tilivirastossa ei ole kertomusvuonna havaittu valtion tai sen vastuulla oleviin varoihin liittyviä väärinkäytöksiä tai rikoksia.

EU-rahoitus

Myöskään EU-rahoituksessa ei ole kertomusvuonna havaittu edellä tarkoitettuja väärinkäytöksiä tai rikoksia eikä ole ollut edellä tarkoitettuja toimenpiteitä.

Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Kansallinen rahoitus

Tilivirastossa ei ole kertomusvuonna tehty valtion tukiin tai rahoitukseen liittyviä takaisinperintäpäätöksiä.

EU-rahoitus

Myöskään EU-rahoituksessa ei ole kertomusvuonna tehty takaisinperintäpäätöksiä.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

1/5

Osaston, momentin ja tilijaoittelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2007	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	180 724,70	209 869,09	209 869,09	-	100 %
11.04.01. Arvonlisävero	180 724,70	209 869,09	209 869,09	-	100 %
12. Sekalaiset tulot	14 595 214,76	8 869 064,14	1 661 887,88	-7 207 176,26	19 %
12.35.40. Alueellisten ympäristökeskusten tulot	390 723,26	220 000,00	451 890,91	231 890,91	205 %
12.35.40.1. Vesiensuojelumaksut	176 623,60	120 000,00	179 567,61	59 567,61	150 %
12.35.40.2. Muut sekalaiset tulot	214 099,66	100 000,00	272 323,30	172 323,30	272 %
12.35.60. Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista	4 650 000,00		0,00		
12.35.60.1. Korvaukset öljynsuojarahastosta		4 500 000,00		0,00	
12.25.60.2. Korvaukset vahingonkorvausvelvillisiltä		150 000,00		0,00	
12.35.99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	1 413 554,74	3 500 000,00	710 932,83	-2 789 067,17	20 %
12.35.99.1 Maksullinen toiminta	216 325,13	180 000,00	203 993,29	23 993,29	113 %
12.35.99.2. Muut sekalaiset tulot	27 979,58	20 000,00	112 068,65	92 068,65	560 %
12.35.99.3. EU-Rahoitus	1 169 250,03	3 300 000,00	394 870,89	-2 905 129,11	12 %
12.39.04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	12 690 194,00	338 619,32	338 619,32	-	100 %
12.39.10 Muut sekalaiset tulot	100 742,76	89 444,82	89 444,82	-	100 %
12.39.50 Nettotulot osakemyynistä (nettob)	0,00	71 000,00	71 000,00	-	100 %
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	3 671,00	900,00	900,00	-	100 %
13.03.01 Osinkotulot	3 671,00	900,00	900,00	-	100 %
Tuloarviotilit yhteensä	14 779 610,46	9 079 833,23	1 872 656,97	-7 207 176,26	21 %

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle	
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	1 857 233,49	1 115 630,85	318 380,59	797 250,26	
24.01.19 Ulkoasianministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	52 653,49	0,00	0,00		
24.01.19.3 Lähialueyhteistyön arvonlisäveromenot	52 653,49	0,00	0,00		
24.01.29 Ulkoasianministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	129 131,85	129 131,85		129 131,85	
24.50.66 Lähialueyhteistyö (s3v)	1 804 580,00	986 499,00	189 248,74	797 250,26	
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	12 008 296,93	13 332 400,00	10 215 922,98	663 607,86	
26.98.61 Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto -ohjelmiin (a)	11 240 601,72	12 218 000,00	9 788 157,86		
26.98.61.1 - Itä-Suomi	2 375 858,53	3 433 000,00	2 969 808,98		
26.98.61.1.5. -MMM	913 787,23	895 000,00	629 351,39		
26.98.61.1.8 - YM	1 462 071,30	2 538 000,00	2 340 457,59		
26.98.61.2. - Pohjois-Suomi	2 075 542,32	2 037 000,00	1 801 652,48		
26.98.61.2.5 - MMM	638 151,64	460 000,00	320 189,07		
26.98.61.2.8. - YM	1 437 390,68	1 577 000,00	1 481 463,41		
26.98.61.3. - Etelä-Suomi	3 416 954,83	3 687 000,00	2 889 866,24		
26.98.61.3.5. - MMM	370 643,16	560 000,00	208 091,37		
26.98.61.3.8. - YM	3 046 311,67	3 127 000,00	2 681 774,87		
26.98.61.4. - Länsi-Suomi	2 776 105,21	2 966 000,00	2 078 559,86		
26.98.61.4.5. - MMM	368 079,17	897 000,00	450 826,16		
26.98.61.4.8. - YM	2 408 026,04	2 069 000,00	1 627 733,70		
26.98.61.5. - Kainuu	596 140,83	95 000,00	48 270,30		
26.98.61.5.5. - MMM	62 000,00				
26.98.61.5.8. - YM	534 140,83	95 000,00	48 270,30		
26.98.62. EU:n rakennerahastojen valtionosuus sisäasiainministeriön osalta (a)	287 695,21	51 000,00	27 972,98		
26.98.62.5. Kainuu (ek)	287 695,21	51 000,00	27 972,98		
26.98.62.5.5. - MMM	62 000,00				
26.98.62.5.8. - YM	225 695,21	51 000,00	27 972,98		
26.98.63. Kainuun kehittämisraha (s3v)	480 000,00	1 063 400,00	399 792,14	663 607,86	
26.98.63.08. Vesihuollon tukeminen	250 000,00	805 000,00	211 866,52	593 133,48	
26.98.63.08.1.- Vedenhankinta ja viemäröinti	150 000,00	705 000,00	177 266,52	527 733,48	
26.98.63.08.2. - Vesiensuojelu	100 000,00	100 000,00	34 600,00	65 400,00	
26.98.63.09. Ympäristötyöt	230 000,00	258 400,00	187 925,62	70 474,38	

	Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle"
	1 115 630,85	0,00	3 851 765,88	4 838 264,88	2 526 640,15	2 311 624,73
	0,00	-				
	0,00	-				
	-					
	986 499,00	-	3 851 765,88	4 838 264,88	2 526 640,15	2 311 624,73
	10 879 530,84	2 452 869,16	151 198,23	1 214 598,23	550 990,37	663 607,86
	9 788 157,86	2 429 842,14				
	2 969 808,98	463 191,02				
	629 351,39	265 648,61				
	2 340 457,59	197 542,41				
	1 801 652,48	235 347,52				
	320 189,07	139 810,93				
	1 481 463,41	95 536,59				
	2 889 866,24	797 133,76				
	208 091,37	351 908,63				
	2 681 774,87	445 225,13				
	2 078 559,86	887 440,14				
	450 826,16	446 173,84				
	1 627 733,70	441 266,30				
	48 270,30	46 729,70				
		-				
	48 270,30	46 729,70				
	27 972,98	23 027,02				
	27 972,98	23 027,02				
		-				
	27 972,98	23 027,02				
	1 063 400,00	-	151 198,23	1 214 598,23	550 990,37	663 607,86
	805 000,00	-	93 500,00	898 500,00	305 366,52	593 133,48
	705 000,00	-	93 500,00	798 500,00	270 766,52	527 733,48
	100 000,00	-	0,00	100 000,00	34 600,00	65 400,00
	258 400,00	-	57 698,23	316 098,23	245 623,85	70 474,38

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	797 847,17	195 516,24	13 120,54	182 395,70	
28.01.19. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	282,68				
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	2 416,24	2 416,24		2 416,24	
28.80.21. Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen (s2v)	10 000,00	144,44	9 855,56	10 000,00	
28.80.24. VEL -perusteinen kuntoutus ja työhyvinvoinnin tuki (s2v)	1 610,49				
28.80.26. EU -puheenjohtajuus (s2v)	486 554,00				
28.81.01 Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkaukset	46 700,00				
28.81.25. Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (s2v)	262 700,00	183 100,00	10 559,86	172 540,14	
28.81.25.15. Ympäristöministeriön hallinnonala	262 700,00				
28.81.25.35. Ympäristöministeriö	183 100,00	10 559,86	172 540,14	183 100,00	
29. Opetusministeriön hallinnonala	1 970,00	34 290,00	34 290,00	0,00	
29.60.50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (s3v)	34 290,00	34 290,00		34 290,00	
29.60.50.1. Tutkimusmääräraha	34 290,00	34 290,00		34 290,00	
29.88.50 Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (s3v)	1 970,00				
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	25 334 824,50	27 647 411,91	14 347 930,13	12 563 028,04	
30.10.62. Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (a)	1 454 407,71	1 650 000,00	914 441,26		
30.10.62.5. EAKR -hankkeet, kausi 2000-2006	1 454 407,71	1 650 000,00	914 441,26		
30.10.62.5.1. EAKR/Tavoite I- ja 2-ohjelmat	1 650 000,00	914 441,26		914 441,26	
30.14.62. Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (s3v)					
30.14.62.5. EAKR -hankkeet, kausi 2000-2006					
30.20.43. Maatalouden ympäristötuki (s2v)	250 241,22	610 647,00	231 115,38	379 531,62	
30.20.43.1. Vesitaloussuunnittelu (EK) (enintään)	30 000,00	28 000,00	3 584,25	24 415,75	
30.20.43.5. Luonnon monimuotoisuutta koskevien yleissuunnitelmien laatiminen (EK) (enintään)	220 241,22	259 647,00	103 900,84	155 746,16	
30.20.43.6. Yhteisön vesipolitiikan puitteiden toteuttaminen (EK) (enintään)		323 000,00	123 630,29	199 369,71	
30.50.22. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (s2v)	4 750 000,00	4 825 000,00	3 563 966,44	1 261 033,56	
30.50.31. Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (s3v)	5 590 000,00	5 927 000,00	1 061 836,00	4 865 164,00	
30.50.43. Eräät valtion maksettavaksi määrättyt korvaukset (a)	145 465,00	68 000,00	67 105,00		

	Tilinpäätös 2007	Vertailu Ta- lousarvio - Ti- linpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	195 516,24	0,00	148 738,72	341 838,72	159 414,70	182 395,70
		-				
	-					
	-		10 000,00	144,44	9 855,56	
			7 471,26	7 471,26	7 471,26	0,00
			28,32	28,32	0,00	0,00
	183 100,00	-	141 239,14	324 339,14	151 799,00	172 540,14
			141 239,14	141 239,14	141 239,14	-
	-		183 100,00	10 559,86	172 540,14	
	34 290,00	-		34 290,00	34 290,00	-
			34 290,00	34 290,00	-	
			34 290,00	34 290,00	-	
		-				
	26 910 958,17	736 453,74	24 821 082,95	48 853 729,95	30 953 306,62	17 900 377,10
	914 441,26	735 558,74	1 015 492,29	2 665 492,29	2 028 091,64	637 400,65
	914 441,26	735 558,74	1 015 492,29	2 665 492,29	2 028 091,64	637 400,65
	735 558,74	1 015 492,29	2 665 492,29	2 028 091,64	637 400,65	
	610 647,00		161 218,18	771 865,18	392 314,19	379 531,62
	28 000,00		63 764,12	91 764,12	67 348,37	24 415,75
	259 647,00		97 454,06	357 101,06	201 335,53	155 746,16
	323 000,00			323 000,00	123 630,29	199 369,71
	4 825 000,00		1 442 876,76	6 267 876,76	5 006 843,20	1 261 033,56
	5 927 000,00		6 557 167,12	12 484 167,12	5 840 286,80	6 643 880,32
	67 105,00	895,00				

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle	
30.50.77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt (s3v)	9 690 000,00	11 015 000,00	4 957 701,14	6 057 298,86	
30.51.77.1 Uudet keskeneräiset hankkeet					
30.51.77.2. Perusparannukset (s3v)					
30.51.77.3. Velvoitetyöt ja uppopuiden poisto (s3v)					
30.51.77.4. Hankekohtainen suunnittelu					
30.51.77.5. Pienehköt vesistö- ja vesihuoltotyöt					
30.51.77.6. Vöyrinjoen tulvasuojelu- ja kunnos-tushanke					
30.90.19. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (a)	3 379 010,57				
30.90.27. Yhteistutkimukset (s3v)	75 700,00	5 000,00	5 000,00		

32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	6 222,00	119 184,02	110 352,41		
32.60.42. Kiiton mekanismien käyttö (s3v)					
32.60.43. Kiiton mekanismit (a)	6 222,00	119 184,02	110 352,41		
34. Työministeriön hallinnonala	4 201 169,48	3 310 521,34	3 310 521,34		
34.01.19. Työministeriön hallinnonalan arvonnalisämenot (a)	9 867,16				
34.01.29. Työministeriön hallinnonalan arvonnalisämenot (a)	6 297,72	6 297,72		6 297,72	
34.06.51. Työllistämisen, koulutuksen ja erityistimet (a)	4 191 302,32	3 304 223,62	3 304 223,62		
34.06.51.2.1. - Palkkaukset	3 781 707,70	2 997 888,95	2 997 888,95		
34.06.51.2.2. - Muut menot	409 594,62	306 334,67	306 334,67		
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	659 417 515,89	656 788 849,00	582 468 236,35	56 147 855,01	
35.01.21. Ympäristöministeriön toimintamenot (s2v) (nettob)	23 612 000,00	34 596 000,00	26 061 619,51	8 534 380,49	
35.01.21.01. -Yhteiset menot		19 744 833,58	17 776 341,44	1 968 492,14	
35.01.21.02. -Tulosalueiden menot		735 149,87	698 649,87	36 500,00	
35.01.21.03. -Koulutus		139 768,75	139 323,76	444,99	
35.01.21.04. -Viestintä		310 000,00	104 742,07	205 257,93	
35.01.21.05. -Yhteishankkeiden menot		37 981,34	37 981,34	0,00	
35.01.21.06. -Kansainvälinen yhteistyö		3 010 000,00	1 253 294,54	1 756 705,46	
35.01.21.07. -Kehittäminen ja suunnittelu		10 505 000,00	5 938 020,03	4 566 979,97	
35.01.21.08. -Suur-Helsingin kansainvälinen suunnittelukilpailu (ek)	150 000,00	150 000,00	0,00	150 000,00	
35.01.21.09. -Yhteishankkeiden tulot		-36 733,54	-36 733,54	0,00	
35.10.60 Siirto öljysuojarahastoon (s3v)	2 000 000,00	2 300 000,00	0,00	2 300 000,00	
35.10.63. Ympäristönsuojelun edistäminen (s3v)	1 695 000,00	1 060 000,00	269 226,00	790 774,00	
35.10.63.1. Avustukset vesiensuojelua edistäviin investointeihin	1 695 000,00	1 060 000,00	269 226,00	790 774,00	

	Tilinpäätös 2007	Vertailu Ta- lousarvio - Ti- linpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	11 015 000,00	-	15 644 328,60	26 659 328,60	17 680 784,38	8 978 530,95
	5 000,00	-		5 000,00	4 986,41	

	110 352,41	8 831,61	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00
			10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00
	110 352,41	8 831,61				
	3 310 521,34	0,00				
		-				
	3 304 223,62	-				
	2 997 888,95	-				
	306 334,67	-				
	638 616 091,36	18 172 757,64	70 463 412,37	264 213 261,37	182 288 154,29	81 586 562,31
	34 596 000,00	-	3 809 202,78	38 405 202,78	29 870 822,29	8 534 380,49
	19 744 833,58	34 596 000,00	2 235 763,49	21 980 597,07	20 012 104,93	1 968 492,14
	735 149,87	0,00	15 950,53	751 100,40	714 600,40	36 500,00
	139 768,75		1 067,39	140 836,14	140 391,15	444,99
	310 000,00		109 473,16	419 473,16	214 215,23	205 257,93
	37 981,34		447,70	38 429,04	38 429,04	0,00
	3 010 000,00		1 446 500,51	4 456 500,51	2 699 795,05	1 756 705,46
	10 505 000,00			10 505 000,00	5 938 020,03	4 566 979,97
			150 000,00	150 000,00	0,00	
	-36 733,54			-36 733,54	-36 733,54	0,00
	2 300 000,00	-	2 000 000,00	4 300 000,00	2 000 000,00	2 300 000,00
	1 060 000,00	-	2 365 932,11	3 425 932,11	1 969 197,00	1 456 735,11
	1 060 000,00	-	2 365 932,11	3 425 932,11	1 969 197,00	1 456 735,11

Päälukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		
			käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle	
35.10.67 Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa (s3v)	1 345 444,00	700 000,00	0,00	700 000,00	
35.10.77. Ympäristötyöt (s3v)	11 630 000,00	10 900 000,00	3 125 475,41	7 774 524,59	
35.10.88. Osakkeiden hankkiminen	1 100 000,00				
35.20.22. Eräät luonnonsuojelun menot (s3v)	1 570 000,00	1 570 000,00	1 159 133,73	410 866,27	
35.20.37. Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (s3v)	925 000,00	850 000,00	30 500,00	819 500,00	
35.20.52. Metsähallituksen julkiset hallintototeuttävät (s3v)	24 038 000,00	24 078 000,00	23 778 000,00	300 000,00	
35.20.63. Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (s3v)	14 963 357,00	17 970 500,00	7 662 497,28	10 308 002,71	
35.20.64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (s3v)	2 350 000,00	2 350 000,00	474 668,67	1 875 331,33	
35.20.76. Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (s3v)	23 800 000,00	19 000 000,00	6 863 746,20	12 136 253,80	
35.20.88. Osakkeiden hankkiminen	6 500 000,00	300 000,00		300 000,00	
35.30.54. Asumistuki (a)	438 500 000,00	440 500 000,00	427 683 912,75		
35.40.21. Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (s2v) (netto)	65 619 605,14	67 355 000,00	61 643 614,04	5 711 385,96	
35.50.21. Ympäristölupavirastojen toimintamenot (s2v) (netto)	4 685 000,00	4 722 000,00	2 882 293,19	1 839 706,81	
35.99.19. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	5 977 464,72				
35.99.22. Kehittäminen ja suunnittelu (s2v)	12 930 000,00				
35.99.22.1. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu	4 110 000,00				
35.99.22.2. Asunto- ja rakentamistoimi	1 820 000,00				
35.99.22.3. Ympäristöklusteri	2 000 000,00				
35.99.22.4. Ympäristönsuojelu	1 770 000,00				
35.99.22.5. Jakamaton	400 000,00				
35.99.22.6. Hallinto	100 000,00				
35.99.22.7. Tietojärjestelmät	1 000 000,00				
35.99.22.8. Suomen ympäristökeskuksen palvelusopimus	1 730 000,00				
35.99.26. Eräät korvaukset (s2v)	218 000,00	205 349,00	74 000,00	131 349,00	
35.99.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	9 000 000,00	5 806 822,83		5 806 822,83	
35.99.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta (a)	9 094 744,34	12 039 000,00	9 900 817,50		
35.99.63. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (s3v)	2 000 000,00	1 493 000,00		1 493 000,00	
35.99.65. Eräät avustukset (s3v)	2 000 000,00	2 000 000,00	1 724 599,95	275 400,05	
35.99.66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (a)	1 499 900,69	1 500 000,00	1 474 689,29		
Määrärahatilit yhteensä	703 625 079,46	702 543 803,36	610 818 754,34	70 354 136,87	

	Tilinpäätös 2007	Vertailu Ta- lousarvio - Ti- linpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	700 000,00	-	1 894 643,02	2 594 643,02	1 168 881,43	1 412 460,33
	10 900 000,00	-	11 025 198,44	21 925 198,44	10 368 581,39	11 551 500,69
		-	1 070 000,00	1 070 000,00	0,00	1 070 000,00
	1 570 000,00	-	188 964,87	1 758 964,87	1 326 224,39	432 740,48
	850 000,00	-	1 488 388,36	2 338 388,36	864 535,80	1 473 852,56
	24 078 000,00	-		24 078 000,00	23 778 000,00	300 000,00
	17 970 499,99	0,01	16 092 062,02	34 062 562,02	21 217 699,45	12 841 306,47
	2 350 000,00	-	2 378 195,47	4 728 195,47	1 508 029,44	3 214 367,58
	19 000 000,00	-	11 034 482,27	30 034 482,27	11 729 206,92	18 278 783,85
	300 000,00	-	6 500 000,00	6 800 000,00	0,00	6 800 000,00
	427 683 912,75	12 816 087,25				
	67 355 000,00	0,00	5 295 234,86	72 650 234,86	66 930 655,82	5 711 385,96
	4 722 000,00	-	1 335 587,05	6 057 587,05	4 217 880,24	1 839 706,81
		-	7 004 602,04	7 004 602,04	7 004 602,04	
		-				
		-				
		-				
		-				
		-				
		-				
		-				
	205 349,00	-	0,00	205 349,00	74 000,00	131 349,00
	3 193 177,17					
	9 900 817,50	2 138 182,50				
	1 493 000,00	-	3 053 747,48	4 546 747,48	1 182 337,58	3 089 038,29
	2 000 000,00	-	426 174,64	2 426 174,64	1 723 883,54	701 574,69
	1 474 689,29	25 310,71				
	681 172 891,21	21 370 912,15	99 436 198,15	329 495 983,15	226 512 796,13	102 644 567,70

**TILIVIRASTON TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMAN TIEDOT
VALTUUKSISTA JA NIIDEN KÄYTÖSTÄ MOMENTIN TARKKUUDELLA**

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)						
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2007 valtuudet				
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	
24.50.66 Lähialueyhteistyö	2 155	0	0	0	0	
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 155	0	0	0	0	
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	
26.98.61 Euroopan aluekehitysrahas- ton osallistuminen EU:n rakennera- hasto-ohjelmiin	13 740	273	2 103	2 376	2 297	
Aikaisempien vuosien valtuudet	13 740					
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		273	2103	2 376	2 297	
30.10.62 Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun ke- hittämisestä	2 185	0	226	226	210	
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 185					
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		0	226	226	210	
32.60.43 Kioton mekanismit	36	104	0	104	95	
Aikaisempien vuosien valtuudet	36	0	0	0		
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		104	0	104	95	
35.10.77 Ympäristötyöt	11 262	5 000	0	5 000	5 000	
Aikaisempien vuosien valtuudet	11 262	0	0	0		
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		5 000	0	5 000	5 000	
35.20.63 Eräät luonnonsuojeluun	7 159	16 000	0	16 000	1 839	
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	7 159	0	0	0		
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		16 000	0	16 000	1 839	
...						
35.20.76 Luonnonsuojelualueiden hankkiminen	411	15 800	0	15 800	1 054	
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	411					
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet, josta		15 800	0	15 800	935	
...						
35.99.62 EU:n rakennerahastojen val- tion rahoitusosuus	14 438	40	3 626	3 666	1 623	
Aikaisempien vuosien valtuudet	14 438					
Vuonna 2007 käytettävissä olleet valtuudet		40	3626	3 666	1 623	

		Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Käyttämättä	Uusittavissa 2008 TA:ssa	Talousarvio-	Määräraha-	Määräraha-	Määräraha-	Määräraha-	Määräraha-
		menot 2007	tarve 2008	tarve 2009	tarve 2010	tarve myöhemmin	tarve yhteensä
0	0	160	542	646	214	593	1 995
0	0	160	542	646	214	593	1 995
0	0	0	0	0	0	0	0
79	0	9 740	6 297	0	0	0	6 297
		9740	4 000	0	0	0	4 000
79			2297	0	0	0	2 297
21	0	914	1 481	0	0	0	1 481
		914	1 271	0	0	0	1 271
21		0	210	0	0	0	210
9	0	110	21	0	0	0	21
		36	0	0	0	0	0
9	0	74	21	0	0	0	21
0	0	3 630	5 000	1 000	0	0	6 000
		3 630	1 000	0	0	0	1 000
0			4 000	1 000	0	0	5 000
14 161	0	3 626	1 909	0	0	0	1 909
		3 626	70	0	0	0	70
14 161			1839	0	0	0	1 839
14 746	0	292	1 054	0	0	0	1 054
		292	119	0	0	0	119
14 865			935	0	0	0	935
2 043	0	9 901	6 161	0	0	0	6 161
		9901	4 538	0	0	0	4 538
2 043		0	1623	0	0	0	1 623

3 Tuotto ja kululaskelma

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN TILIVIRASTON TUOTTO- JA KULULASKELMA	I.I. - 31.12.2007		I.I. - 31.12.2006	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	7 930 062,16		7 913 078,42	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	74 952,58		37 526,82	
Muut toiminnan tuotot	39 293 134,83	47 298 149,57	30 019 603,01	37 970 208,25
TOIMINNAN KULUT				
Aineet tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	7 206 299,34		10 839 922,19	
Varastojen lis.(-)tai väh.(+)	-247 929,18		-1 931 954,52	
Henkilöstökulut	100 052 113,31		100 341 337,81	
Vuokrat	9 064 403,92		9 507 582,57	
Palvelujen ostot	56 137 511,36		49 009 815,42	
Muut kulut	8 644 774,06		9 977 025,22	
Valmisvarastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	13 125,00		0,00	
Valmistus omaan käyttöön	-2 804 016,37		-3 618 174,19	
Poistot	4 074 180,56		4 779 577,01	
Sisäiset kulut	18 452 267,92	-200 592 729,92	15 968 795,15	-194 873 926,66
JÄÄMÄ I		-153 294 580,35		-156 903 718,41
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	3 442,85		5 509,82	
Rahoituskulut	-70 336,26	-66 893,41	-54 494,10	-48 984,28
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	1 340 033,67		3 219 141,46	
Satunnaiset kulut	-372 251,78	967 781,89	-275 203,77	2 943 937,69
JÄÄMÄ II		-152 393 691,87		-154 008 765,00
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Euroopan unionilta	394 870,89	394 870,89	1 169 250,03	1 169 250,03
Kulut				
Kunnille	12 274 491,97		12 297 879,91	
Kuntayhtymille	1 165 351,22		973 363,28	
Sosiaaliturvarahastoille	427 683 912,75		436 239 367,79	
Elinkeinoelämälle	35 160 961,69		41 907 376,05	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	100 000,00		0,00	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	9 103 943,05		12 613 444,97	
Kotitalouksille	22 705 902,40		9 027 153,38	
Ulkomaille	13 372 360,88		5 134 465,63	
Talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille	2 000 000,00		1 736 000,00	
Muut siirtotalouden kulut	776 115,45		503 474,60	
Kulujen palautukset	-9 142,12	-524 333 897,29	-12 324,30	-520 420 201,31
JÄÄMÄ III		-676 332 718,27		-673 259 716,28
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAK- SUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	179 567,61		176 623,60	
Perityt arvonnisäverot	1 429 837,31		1 120 180,47	
Suoritetut arvonnisäverot	-14 631 362,98	-13 021 958,06	-12 882 583,11	-11 585 779,04
TILIKAUDEN KULUJÄÄMÄ		-689 354 676,33		-684 845 495,32

4 Tase

TILIVIRASTON TASE	31.12.2007		31.12.2006	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAIUUUS				
Maa- ja vesialueet	21 165 140,48		24 754 259,53	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	588 019,77	21 753 160,25	531 945,77	25 286 205,30
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Tutkimus- ja kehittämismenot	0,00		1 975,20	
Aineettomat oikeudet	62 800,50		96 453,18	
Muut pitkävaikutteiset menot	139 365,14	202 165,64	189 454,03	287 882,41
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	201 048,82		201 048,82	
Rakennusmaa- ja vesialueet	11 036,02		11 036,02	
Rakennukset	213 084,60		238 436,92	
Rakennelmat	755 515,92		669 715,37	
Rakenteet	194 476 883,38		195 526 830,24	
Koneet ja laitteet	5 966 109,21		7 309 905,76	
Kalusteet	54 651,95		99 440,63	
Muut aineelliset hyödykkeet	2 586,18		2 586,18	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 120 155,12	205 801 071,20	2 732 480,45	206 791 480,39
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	17 668,94	17 668,94	15 388 363,55	15 388 363,55
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä		206 020 905,78		222 467 726,35
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAIUUUS				
VAIHTO-OMAIUUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	11 820 297,96	11 820 297,96	11 964 790,04	11 964 790,04
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	9 758 221,51		8 298 640,36	
Siirtosaamiset	9 993,75		25 207,47	
Muut lyhytaikaiset saamiset	4 528 185,88		3 297 132,17	
Ennakkomaksut	1 843 858,84	16 140 259,98	35 894 823,76	47 515 803,76
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatililit	427,50	427,50	1 922,53	1 922,53
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAIUUUS YHTEENSÄ		27 960 985,44		59 482 516,33
VASTAAVAA YHTEENSÄ		255 735 051,47		307 236 447,98

VASTATTAVAA	31.12.2007		31.12.2006	
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma	230 590 552,26		230 590 552,26	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	40 079 535,12		38 459 108,22	
Pääoman siirrot	642 148 530,47		686 465 922,22	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	-689 354 676,33	223 463 941,52	-684 845 495,32	270 670 087,38
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		223 463 941,52		270 670 087,38
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilit	3 420 541,71		2 155 130,46	
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	5 840,94		5 840,94	
Saadut ennakot	612 203,74		691 031,25	
Ostovelat	5 357 587,94		5 484 081,98	
Tilivirastojen väliset tilitykset	2 280 072,06		2 065 917,19	
Edelleen tilittävät erät	1 762 351,15		1 627 393,81	
Siirtovelat	15 249 574,91		20 680 013,36	
Muut lyhytaikaiset velat	3 582 937,50	32 271 109,95	3 856 951,61	36 566 360,60
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		32 271 109,95		36 566 360,60
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		255 735 051,47		307 236 447,98

5 Liitetiedot

5.1

Tilinpäätöslitteet

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laadintaperiaatteista ja vertailtavuudesta

Liite 2: Nettotutetut tulot ja menot

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liite 15: Velan muutokset

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

TILIVIRASTON TILINPÄÄTÖKSEN LIITTEET

Tiliviraston tilinpäätöksen liite I. Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset

Hallinnonalojen arvonlisäveromenomomenttien numerointia muutettiin vuoden 2006 talousarviossa. Alla ovat sisällöltään vastaavina pysyneet vanhat ja uudet momenttinumerot.

Momentti v. 2006	Momentti v. 2007	
24.01.19	24.01.29	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot
28.01.19	28.01.29	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot
30.90.19	30.90.29	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot
34.01.19	34.01.29	Työministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot
35.99.19	35.99.29	Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot

Valtiovarainministeriön hallinnonalan vuoden 2006 talousarvion momentti 28.80.24 (Työhyvinvoinnin tuki) on poistettu talousarviosta. Vuoden 2007 talousarvioon on perustettu uusi momentti 28.80.21. (Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen) (s 2v).

Valtiovarainministeriön hallinnonalan vuoden 2006 talousarvion momentti 28.80.26 (EU-puheenjohtajuus) ja sen määräraha on poistettu talousarviosta.

Opetusministeriön hallinnonalan vuoden 2006 talousarviossa on aiempi momentti 29.88.50 (Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat) muuttunut vuoden 2007 talousarvion momentiksi 29.60.50.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vuoden 2006 talousarvion momentin 30.10.62 (Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä) määräraha on vuoden 2007 talousarviossa budjetoitu arviomäärärahana.

Ympäristöministeriön hallinnonalan vuoden 2006 talousarvion momentti 35.99.22 (Kehittäminen ja suunnittelu) on poistettu talousarviosta ja sille aiemmin budjetoidusta kehittämis- ja suunnittelumenoista on 10 004 000 euroa otettu huomioon momentilla 35.01.21.

2. Valuuttakurssina muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi on käytetty varainhoitovuoden viimeisen päivän Euroopan keskuspankin kurssi.

3. Vuoden 2006 alusta voimaan tulleen poistosuunnitelman mukaisesti on hankintahinnaltaan alle 10 000 euron omaisuudesta tehty vuonna 2007 suunnitelmasta poikkeavat poistot jäljellä olleesta poistamattomasta hankinta-arvosta. Poistosuunnitelman mukaan poistettiin myös eräiden omaisuustilien romuarvot. Suunnitelmasta poikkeavat poistot nousivat tästä syystä yhteensä 458.600,36 euroon vuonna 2007, kun ne vuonna 2006 olivat 9.131,03 euroa.

Muutoin tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita ja menettelyjä kuin edellisenä vuonna.

4. Tilivirastolla on **aloittavan taseen hyväksymisen jälkeen** seuraavat tuottoina kirjatut omaisuuserät vuonna 2007:

1007	Luonnonsuojelutarkoitukseen hankitut maa- ja vesialueet	2 352,18
------	---	-----------------

5. Liikekirjanpidon **tilin 6098/6099 Muut satunnaiset tuotot** erittely on seuraava:

Kohdan 4 omaisuuseriä vastaavat tuotot	2 352,18
Valtion perintönä saadut luonnonsuojelualueet (lkp 1007)	208 485,00
Valtion perintönä saadut vaihtomaat (lkp 1529)	830 645,00
Pakkolunastettuja luonnonsuojelualueita (lkp 1007)	382,06
Muut satunnaiset tuotot	298.169,43
Yhteensä	1 340 033,67

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 2.
Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2007	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12.39.50 Nettotulot osakemyynnistä	Bruttotulot	120 616,50	0	71 000,00	0,00
	Bruttomenot	0,00	0	0,00	0,00
	Nettotulot	120 616,50	0,00	71 000,00	0,00

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2006	Talousarvio 2007 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2007 määrärahojen	
				käyttö vuonna 2007	siirto seuraavalle vuodelle
35.01.21 Toimintamenot YM	Bruttomenot	23 661 602,83	34 746 000,00	26 099 503,05	
	Bruttotulot	49 602,83	150 000,00	37 883,54	
	Nettomenot	23 612 000,00	34 596 000,00	26 061 619,51	8 534 380,49
35.40.21 Toimintamenot Alue	Bruttomenot	76 194 054,23	75 955 000,00	71 634 633,24	
	Bruttotulot	10 574 449,09	8 600 000,00	9 991 019,20	
	Nettomenot	65 619 605,14	67 355 000,00	61 643 614,04	5 711 385,96
35.50.21 Toimintamenot YLV	Bruttomenot	6 639 756,10	6 022 000,00	4 919 005,16	
	Bruttotulot	1 954 756,10	1 300 000,00	2 036 711,97	
	Nettomenot	4 685 000,00	4 722 000,00	2 882 293,19	1 839 706,81

* Tässä saa esittää talousarvion mukaiset bruttotulot ja -menot.

	Tilinpäätös 2007	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2007	Käyttö vuonna 2007 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	34 633 883,54	-			29 908 705,83	
	37 883,54	-			37 883,54	
	34 596 000,00	-	3 809 202,78	38 405 202,78	29 870 822,29	8 534 380,49
	77 346 019,20	-			76 929 868,10	
	9 991 019,20	-			9 991 019,20	
	67 355 000,00	0,00	5 295 234,86	72 650 234,86	66 930 655,82	5 711 385,96
	6 758 711,97	-			6 254 592,21	
	2 036 711,97	-			2 036 711,97	
	4 722 000,00	-	1 335 587,05	6 057 587,05	4 217 880,24	1 839 706,81

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 3.
Arviomäärärahojen ylitykset

Ei ylityksiä vuonna 2007.

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 4.
Peruutetut siirretyt määrärahat

		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
28. Valtionvarainministeriön hallinnonala			28,32
Vuosi 2006			28,32
28.81.01	Euroopan unionin kansallisten asian- tuntijoiden palkkaukset(s 2v)	28,32	
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala			46,23
Vuosi 2005			26,86
30.50.77	Vesistö- ja vesihuoltotyöt (s 3v)	13,27	
30.90.27	Yhteistutkimukset (s 3v)	13,59	
Vuosi 2006			19,37
30.20.43.5	Luonnon monimuotoisuutta koske- vien yleissuunnitelmien ja arvioinnin laatiminen (s 2v)	19,37	
35.	Ympäristöministeriön hallin- nonala		338 544,77
Vuosi 2005			330 351,69
35.10.67	Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa (s 3v)	13 301,26	
35.10.77	Ympäristötyöt (s 3v)	5 116,36	
35.20.63	Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (s 3v)	3 556,10	
35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoi- toon (s 3v)	5 798,45	
35.20.76	Luonnonsuojelualueiden hankkimi- nen (s 3v)	26 491,50	
35.99.63	EU:n ympäristörahaston osallistumi- nen ympäristö- ja luonnonsuojelu- hankkeisiin (s 3v)	275 371,61	
35.99.65	Eräät avustukset (s 3v)	716,41	
Vuosi 2006			8193,08
35.40.21	Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (s 2v)	8 193,08	
Pääluokat yhteensä			338 619,32
Vuosi 2005			330 378,55
Vuosi 2006			8 240,77

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 5.
Henkilöstökulujen erittely

	2007	2006
Henkilöstökulut	82 093 502,57	82 660 913,28
Palkat ja palkkiot	81 688 896,91	82 439 509,33
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	404 605,66	221 403,95
Henkilösivukulut	17 958 610,74	17 680 424,53
Eläkekulut	14 151 165,47	13 908 443,26
Muut henkilösivukulut	3 807 445,27	3 771 981,27
Yhteensä	100 052 113,31	100 341 337,81
Johdon palkat ja palkkiot, josta	0,00	0,00
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	10 242,71	2 605,88
Johto	7 945,63	2 360,00
Muu henkilöstö	2 297,08	245,88

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 6. Poistosuunnitelma

Poistot kirjataan liikekirjanpitoon kuukausittain. Poistojen tekeminen aloitetaan viimeistään tuotantontekijän käyttöönottokuukautta seuraavasta kuukaudesta. Arvonkorotuksista ei tehdä poistoja.

Taseeseen aktivoidusta kansallisomaisuudesta tehdään poistoja vain siltä osin, kun kansallisomaisuutta käytetään tuotantontekijänä.

Mikäli kansallis- tai käyttöomaisuushyödykkeen tuotantokyvyn todetaan vähentyneen olennaisesti odotettua enemmän, minkä johdosta hyödykkeen suunnitelman mukaan poistamatta olevasta hankintamenosta ei jäljellä olevana vaikutusajana todennäköisesti enää saada sitä vastaavaa vastinetta, on tehtävä kertaluonteinen lisäpoisto. Tällainen kertaluonteinen poisto voidaan tehdä em. edellytysten täytyessä myös sellaisesta kansallis- tai käyttöomaisuudesta, esimerkiksi maa-alueen tai arvopaperin, hankintamenosta, jota poistosuunnitelman mukaan ei kirjata poistoina kuluksi. Omaisuuden myynnin yhteydessä tehdään viimeinen poisto omaisuuden viimeiseltä käyttökuukaudelta, jonka jälkeen jäljellä oleva menojäännös kirjataan omaisuuden myyntivoittojen tai -tappioiden tilin veloitukseksi. Omaisuuden ilmaisluvutuksen, lopullisen käytöstä poistamisen tai menetyksen yhteydessä sen mahdollinen jäljellä oleva menojäännös poistetaan kokonaan.

LKP-ryhmittäin poistot suoritetaan seuraavasti:

Tili-ryhmä	Omaisuusryhmä	Poistoaika	Arvostus periaate	Jäännös arvo
I10	Perustamis- ja järjestelymenot	3 vuotta	Hankintameno	0%
III	Tutkimus- ja kehittämismenot	3 vuotta	Hankintameno	0%
I12	Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Hankintameno	0%
I13	Liikearvo	3 vuotta	Ostetun liiketoiminnan kauppahinnan osa, joka ylittää ostettujen varojen ja velkojen käyvän arvon erotuksen	0%
I14	Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta	Hankintameno	0%
I19	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	-	0%
I20	Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa, maa-aines-alueet käytön mukaan	Käypä arvo	0%
I21	Rakennusmaa- ja vesialueet	ei poistoaikaa, maa-aines-alueet käytön mukaan	Käypä arvo	10%
I22	Teollisuus- ja toimistorakennukset Asuinrakennukset	30 vuotta 30 vuotta	Hankintameno	10% 10%
I23	Rakennelmat	20 vuotta	Hankintameno	0%
I24	Rakenteet	30 vuotta	Hankintameno	50%
I25- I26	Katso alla tarkempi taulukko			
I27	Kalusteet	10 vuotta	Hankintameno	0%
I28	Malmivarat ja muut maa-ainekset Muut aineelliset hyödykkeet	Käytön mukaan 5 vuotta	Käypä arvo Hankintameno	0%
I29	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	Hankintameno	0%
I3	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	ei poistoaikaa	Hankintameno	0%

LKP ryhmän I25-I26 poistot suoritetaan tileittäin seuraavasti:

Tili	Omaisuusryhmä	Poistoaika	Arvostus periaate	Jäännös arvo
I250	Autot ja muut maakuljetusvälineet	7 vuotta	Hankintameno	10%
I251	Laivat ja muut vesikuljetusvälineet	7 vuotta	Hankintameno	10%
I253	Raskaat työkoneet	15 vuotta	Hankintameno	10%
I254	Kevyet työkoneet	10 vuotta	Hankintameno	10%
I255	Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	3 vuotta	Hankintameno	0%
I256	Toimistokoneet ja laitteet	5 vuotta	Hankintameno	0%
I257	Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	5 vuotta	Hankintameno	0%
I258	Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	5 vuotta	Hankintameno	0%
I259	Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	8 vuotta	Hankintameno	0%
I260	Muut tutkimuslaitteet	8 vuotta	Hankintameno	0%
I1261	Vesirakenteiden laitteet	10 vuotta	Hankintameno	15%
I269	Muut koneet ja laitteet	5 vuotta	Hankintameno	0%

Poistomenetelmä on kaikissa omaisuuserissä tasapoisto.

Hankkeen käypä arvo määräytyy jälleenhankintahinnan tai indeksikorjatun nykykäyttöarvon mukaan. Nykykäyttöarvo saadaan, kun jälleenhankintahinnasta tai indeksikorjatusta alkuperäisestä hankintamenosta, johon on aktivoitu peruskorjausmenot, vähennetään poistot.

Koko poistosuunnitelma uusittiin vuoden 2007 aikana.

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 7.

Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kansallisomaisuus

	Maa ja vesi- alueet (100)	Ennakkomaksut ja kesk (109)	Yhteensä
Hankintameno 1.1. 2007	24 751 344,53 €	531 945,77 €	25 283 290,30 €
Lisäykset	5 145 907,23 €	58 074,00 €	5 203 981,23 €
Vähennykset	-8 732 111,28 €	-2 000,00 €	-8 734 111,28 €
Hankintameno 31.12. 2007	21 165 140,48 €	588 019,77 €	21 753 160,25 €
Kertyneet poistot 1.1. 2007	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Kertyneet poistot 31.12. 2007	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Arvonkorotukset	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Kirjanpitoarvo 31.12. 2007	21 165 140,48 €	588 019,77 €	21 753 160,25 €

Käyttöomaisuus

	Aineettomat hyödykkeet				Yhteensä
	Tutkimus- ja kehittämisen- menot (111)	Aineettomat oikeudet (112)	Muut pitkä- vaikutteiset menot (114)	Ennakkoma- maksut ja keskeneräi- set hankkeet (119)	
Hankintameno 1.1. 2007	1 975,20 €	1 152 318,28 €	391 989,03 €	0,00 €	1 546 282,51 €
Lisäykset	0,00 €	7 600,00 €	0,00 €	0,00 €	7 600,00 €
Vähennykset	0,00 €	-36 382,41 €	0,00 €	0,00 €	-36 382,41 €
Hankintameno 31.12. 2007	1 975,20 €	1 123 535,87 €	391 989,03 €	0,00 €	1 517 500,10 €
Kertyneet poistot 1.1. 2007	0,00 €	1 055 865,10 €	202 535,00 €	0,00 €	1 258 400,10 €
Vähennysten kertyneet poistot	0,00 €	-36 382,41 €	0,00 €	0,00 €	-36 382,41 €
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00 €	41 252,68 €	50 088,89 €	0,00 €	91 341,57 €
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	1 975,20 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	1 975,20 €
Kertyneet poistot 31.12. 2007	1 975,20 €	1 060 735,37 €	252 623,89 €	0,00 €	1 315 334,46 €
Arvonkorotukset	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Kirjanpitoarvo 31.12. 2007	0,00 €	62 800,50 €	139 365,14 €	0,00 €	202 165,64 €

Käyttöomaisuus

	Aineelliset hyödykkeet				
	Maa- ja vesialueet (120)	Rakennus-maa- ja vesialueet (121)	Rakennukset (122)	Rakennelmat (123)	
Hankintameno 1.1. 2007	201048,82	11036,02	590389,51	1232433,36	
Lisäykset	0,00	25700,00	0,00	141784,13	
Vähennykset	0,00	-25700,00	-26157,28	-10091,28	
Hankintameno 31.12. 2007	201048,82	11036,02	564232,23	1364126,21	
Kertyneet poistot 1.1. 2007	0,00	0,00	351952,59	562717,99	
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	-22069,80	-9142,96	
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	21264,84	55035,26	
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kertyneet poistot 31.12. 2007	0,00	0,00	351147,63	608610,29	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12. 2007	201048,82	11036,02	213084,60	755515,92	

Käyttöomaisuus

	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	
	Käyttöomaisuusarvopaperit (13)	Yhteensä
Hankintameno 1.1. 2007	15 388 363,55	15 388 363,55
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	-15 370 694,61	-15 370 694,61
Hankintameno 31.12. 2007	17 668,94	17 668,94
Kertyneet poistot 1.1. 2007	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12. 2007	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12. 2007	17 668,94	17 668,94

	Rakenteet (124)	Koneet ja laitteet (125/126)	Kalusteet (127)	Muut aineel- liset hyödyk- keet (128)	Ennakko- maksut (129)	Yhteensä
	233673263,37	23758304,31	318818,09	2586,18	2732480,45	262520360,11
	1284143,79	213872,97	0,00	0,00	1387674,67	3053175,56
	0,00	-1073274,50	-77108,43	0,00	0,00	-1212331,49
	234957407,16	22898902,78	241709,66	2586,18	4120155,12	264361204,18
	38146433,13	16448398,56	219377,46	0,00	0,00	55728879,73
	0,00	-1040563,61	-76933,72	0,00	0,00	-1148710,09
	2334090,65	1086822,50	27025,38	0,00	0,00	3524238,63
	0,00	438136,13	17588,59	0,00	0,00	455724,72
	40480523,78	16932793,58	187057,71	0,00	0,00	58560132,99
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	194476883,38	5966109,20	54651,95	2586,18	4120155,12	205801071,19

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 8.
Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2007	2006	Muutos 2007-2006
Korot euromääräisistä saamisista	2 542,85	1 838,82	704,03
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	900,00	3 671,00	-2 771,00
Liikelaitosten voiton tuloutukset	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	3 442,85	5 509,82	-2 066,97
Rahoituskulut	2007	2006	Muutos 2007-2006
Korot euromääräisistä veloista	68 955,21	54 277,32	14 677,89
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	1 381,05	2 16,78	1 164,27
Rahoituskulut yhteensä	70 336,26	54 494,10	15 842,16
Netto	-66 893,41	-48 984,28	-17 909,13

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 9.
Talousarviotaloudesta annetut lainat

Tilivirastolla ei ole varainhoitovuoden päättyessä voimassa myönnettyjä lainoja.

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 10.
Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2007						31.12.2006	
	Kap- pale määrä	Mark- kina- arvo	Kirjan- pitoarvo	Omis- tus- osuus %	Myyn- tioike- uksien alaraja %	Saadut osingot	Mark- kina- arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteer- ratut osakkeet ja osuudet								
Julkisesti noteeraa- mattomat osakkeet ja osuudet			17 668,94			900,00		15 428 080,31
Ekokem Oy								15 237 826,14
Kymen ympäris- tölaboratorio								132 868,47
Parikkalan Valo Oy	32		269,10					269,10
Suomen järvika- lastussäätiö	1		840,94					840,94
Vaasan Läänin Puhelin Oy	23		10 057,66					10 057,66
Pietarsaaren Seudun Puhelin Oy	1		379,20					379,20
Pohjanmaan Puhe- linosuuskunta	15		6 122,04			900,00		6 122,04
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet								
Osakkeet ja osuudet yhteensä			17 668,94			900,00		15 388 363,55

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	31.12.2007	31.12.2006
Liikelaitos		
- Peruspääoma		
- Muu oma pääoma		
...		
Muut oman pää- oman ehtoiset sijoit- ukset		
...		
Yhteensä		

Tiliviraston tilinpäätöksen liite II.
Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2007	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velka- kirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelka- kirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromää- räiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut euromääräiset sijoit- ukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoit- ukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromää- räiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	427,50	0,00	0,00	427,50
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	427,50	0,00	0,00	427,50
31.12.2006	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat talousarvion ulkopuo- lella olevilta valtion rahas- toilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena mak- settavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääri- set lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vie- raat varat	0,00	0,00	0,00	5 000	0,00	840,96	5 840,94
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	5 000	0,00	840,96	5 840,04

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 12.
Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Vastuusitoumukset

€ tai sanallinen selitys	31.12.2007	31.12.2006	Muutos 31.12.2007- 31.12.2006
Kansainvälisille rahoituslaitoksille annetut sitoumukset	0,00	0,00	0,00
Vastuut vahinko- ja vakuutuskorvauksista	0,00	0,00	0,00
Muut vastuut	0,00	0,00	0,00
- Vuokrasopimus ympäristöministeriö	12 900 000,00	0,00	
Yhteensä	12 900 000,00	0,00	12 900 000,00

Merkittävät monivuotiset taloudelliset sopimusvastuut

Vuokrasopimukset

Vuosittaiset talousarviomenot yhteensä, arvio

- Kestoajaltaan pidemmät kuin 4 vuoden sopimukset yhteensä 2 580 000

Toimitilojen määräaikaaiset (5v) vuokrasopimukset

Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset

Vuosittaiset talousarviomenot yhteensä, arvio

- Kestoajaltaan pidemmät kuin 4 vuoden sopimukset yhteensä 0,00

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 13.
Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Tilivirastolla ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 14.
Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä	"Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus"
Rahastot		
Öljysuojarahasto	3 420 541,71	Öljysuojarahasto on ympäristöministeriön hoidossa oleva valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto.
		Se huolehtii maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetussa laissa (378/1974) ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979) tarkoitettujen öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten sekä öljyntorjunnan hankinta- ja ylläpitokustannusten korvaamisesta.
		Öljysuojarahaston varoista voidaan myös harkinnanvaraisesti korvata öljyn saastuttamien maa-alueiden puhdistamiskustannuksia.

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 15.
Velan muutokset

Tilivirastolla ei ole liitteessä tarkoitettujavelkoja.

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 16.
Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Tilivirastolla ei ole liitteessä tarkoitettuja velkoja.

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 17.
Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi
tarvittavat muut täydentävät tiedot

Menomomenttien käyttö pääryhmyksestä poikkeavaan käyttötarkoitukseen		
Momentti	LKP-ryhmä	Euroa
24.50.66 Lähialueyhteistyö+ SMR	40 Aineet ja tarvikkeet	3 353,81
	41 Henkilöstökulut	60 618,30
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	42 Vuokrat	705,49
	43 Palvelujen ostot	15 965,49
Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisissä järjestöissä ja rahoituslaitoksissa sekä kohdemaissa toimivista asiantuntijoista johtuvien menojen rahoittamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös edellä mainittuun toimintaan liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen sekä muille valtion virastoille maksettavien lähialuehankkeista aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määräaikaiseen työso- pimussuhteeseen lähialueyhteistyön koordinoitiin, hankevalmisteluun, yhteisrahoitukseen, arviointiin ja hallintoon sekä sen kehittämiseen liittyviin asiantuntijatehtäviin Momentilta voidaan myöntää valtionavustusta.	45 Muut kulut	7 347,65
	49 Sisäiset kulut	184 208,10
	Yhteensä	272 198,84
26.98.61 Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	40 Aineet ja tarvikkeet	208 935,38
Määrärahaa saa yhdessä hallinnonalojen vastinrahoitusmomenttien määrärahojen kanssa käyttää myös Euroopan aluekehitysrahaston osarahoittamien ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan enintään 100 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.	41 Henkilöstökulut	886 165,76
	42 Vuokrat	27 398,56
	43 Palvelujen ostot	686 589,74
	45 Muut kulut	102 453,20
	49 Sisäiset kulut	57 834,15
	51 Rahoituskulut	
	61 Satunnaiset kulut	
	Yhteensä	1 969 376,79
26.98.62 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta	40 Aineet ja tarvikkeet	124,00
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen	41 Henkilöstökulut	6 980,89
laajennus:	42 Vuokrat	208,90
Määrärahaa saa käyttää myös teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen yhdessä momenteilla 26.98.61 ja 34.05.61 olevien EU-osuuksien kanssa	43 Palvelujen ostot	3 908,63
	45 Muut kulut	3 203,27
	Yhteensä	14 425,69

Momentti	LKP-ryhmä	Euroa
26.98.63 ja 405.26.98.63 ja 406.26.98.63 Kainuun kehittämisraha	40 Aineet ja tarvikkeet	39 474,64
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	41 Henkilöstökulut	120 122,45
	42 Vuokrat	1 682,52
Määrärahaa saa käyttää enintään 35 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien tila- ja muiden kustannusten maksamiseen	43 Palvelujen ostot	41 270,95
	45 Muut kulut	18 463,87
	49 Sisäiset kulut	9 436,88
	61 Satunnaiset kulut	100,00
	Yhteensä	230 551,31
30.10.62 ja 406.30.14.62 Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	40 Aineet ja tarvikkeet	20 818,54
Määrärahaa saa käyttää myös tekniseen apuun yhteisön tukiedellytysten mukaisesti yhdessä momenteilla 30.10.61 ja 26.98.61 olevien EU-osuuksien kanssa sekä alueellisen maaseudun kehittämisohjelman, Pohjois-Suomen tavoite I -ohjelman ja Leader+-yhteisöaloiteohjelman osalta kokonaan kansallisesti rahoitettavana osuutena sisältäen myös maaseudun kehittämistoimenpiteiden arviointiin tarvittavat varat. Määrärahaa saa käyttää kansallisena teknisenä apuna enintään 75 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen kokonaan valtion varoin. Määrärahaa saa käyttää myös neuvoston asetuksen (EY 1260/1999) artiklan 30 (tukikelpoisuus) ja artiklan 39 (varainhoitoa koskevat oikaisut) ja neuvoston asetuksen (ETY 2082/1993) artiklan 24 (tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.	41 Henkilöstökulut	40 178,40
	43 Palvelujen ostot	99 877,56
	45 Muut kulut	8 196,64
	51 Rahoituskulut	
	61 Satunnaiset kulut	
	Yhteensä	169 071,14
30.20.43 ja (406.30.20.43) Maatalouden ympäristötuki		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	40 Aineet ja tarvikkeet	2 810,38
	41 Henkilöstökulut	193 438,28
Määrärahaa saa käyttää myös luonnon monimuotoisuutta koskevien yleissuunnitelmien laatimisesta aiheutuviin kulutusmenoihin enintään 260 000 euroa	42 Vuokrat	3 938,62
	43 Palvelujen ostot	148 036,60
	45 Muut kulut	18 903,72
	49 Sisäiset kulut	3 015,65
	Yhteensä	370 143,25
406.35.10.67 + 405.35.10.67 Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa	40 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	14 092,01
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	41 Henkilöstökulut	32 342,39
	42 Vuokrat	1 009,42
Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen ympäristöhallintoon lähialueyhteistyön hankkeiden valmisteluun, toteuttamiseen ja valvontaan liittyviin tehtäviin	43 Palvelujen ostot	262 987,00
	45 Muut kulut	79 165,97
	49 Sisäiset kulut	177 345,02
	51 Rahoituskulut	10,00
	Yhteensä	566 951,81

Momentti	LKP-ryhmä	Euroa
35.20.63 Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset + SMR		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:		
”Määrärahaa saa käyttää myös alueellisten ympäristökeskusten maksa- miin korvauksiin rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamista vahingoista sekä vahinkojen estämi- sestä ja rauhoitettujen harvinaisten eläinkantojen suojelemiseksi tarvittavista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen. ”	43 Palvelujen ostot	67 333,16
	45 Muut kulut	8 524,75
	49 Sisäiset kulut	20 000,00
	51 Rahoituskulut	54 301,49
	61 Satunnaiset kulut	11 333,89
	Yhteensä	161 493,29
35.99.62 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympä- ristöministeriön osalta		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	40 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	129 033,01
	41 Henkilöstökulut	824 335,89
Määrärahaa saa käyttää myös teknisen avun ja edellä mainittujen ohjel- mien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen yhdessä momentilla 26.98.61 olevien EU-osuuksien kanssa.	42 Vuokrat	24 999,32
	43 Palvelujen ostot	551 948,03
	45 Muut kulut	76 215,81
	49 Sisäiset kulut	1 393 828,01
	51 Rahoituskulut	
	61 Satunnaiset kulut	
	Yhteensä	3 000 360,07
35.99.63 EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (EU) + SMR		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	40 Aineet ja tarvikkeet	
	41 Henkilöstökulut	
Määrärahaa saa käyttää noin 80 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen projektitehtäviin. Lisäksi momentille nettoutetaan työn- antajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.	42 Vuokrat	
	43 Palvelujen ostot	
	45 Muut kulut	
	49 Sisäiset kulut	
	51 Rahoituskulut	
	61 Satunnaiset kulut	

Muut liitteet

Liite 1. Ympäristöhallintoon liittyviä säädöksiä vuodelta 2007

Liite 2. Keskeiset kansainväliset ympäristösopimukset sekä niiden tavoitteet ja toteutuminen

Liite 3. Ympäristöministeriön tiliviraston toiminta- ja henkilöstötietoja

Liite 3.1. Alueellisten ympäristökeskusten toimintatietoja

Liite 3.2. Ympäristölupavirastojen toimintatietoja

Liite 3.3. Keskeiset henkilöstötunnusluvut 2007

Liite I.
Ympäristöhallintoon liittyviä säädöksiä vuodelta 2007

489/2007	Laki rakennuksen ilmastointijärjestelmän kylmälaitteiden energiatehokkuuden tarkastamisesta
487/2007	Laki rakennuksen energiatodistuksesta
71/2007	Laki Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta
1340/2007	Ympäristöministeriön asetus Metsähallituksen eräiden julkisten hallinto-tehtävien suoritteiden maksuista
1125/2007	Valtioneuvoston asetus asumistuen määräytymisperusteista vuodelle 2008
913/2007	Ympäristöministeriön asetus yhteistoteutushankkeista
849/2007	Tasavallan presidentin asetus Etelämannerta koskevaan sopimukseen liittyvän ympäristönsuojelupöytäkirjan liitteen V alaisten toimenpiteiden voimaansaattamisesta
787/2007	Valtioneuvoston asetus arseeniyhdisteiden, elohopeayhdisteiden ja di-butyylitinavetyboraatin sekä niitä sisältävien valmisteiden ja tuotteiden markkinoille luovuttamisen ja käytön rajoittamisesta
784/2007	Tasavallan presidentin asetus Etelämannerta koskevaan sopimukseen liittyvän ympäristönsuojelupöytäkirjan liitteen II muutoksen voimaansaattamisesta
765/2007	Ympäristöministeriön asetus rakennuksen energiatodistuksesta
550/2007	Valtioneuvoston asetus polysyklisen aromaattisten hiilivetyjen käytön rajoittamisesta ajoneuvojen ja maatalouskoneiden renkaiden pehmittimissä
294/2007	Tasavallan presidentin asetus pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevan Tukholman yleissopimuksen G liitteen voimaansaattamisesta
286/2007	Valtioneuvoston asetus valtion asuntorahastosta
285/2007	Valtioneuvoston asetus Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta
164/2007	Valtioneuvoston asetus ilmassa olevasta arseenista, kadmiumista, elohopeasta, nikkelistä ja polysyklisistä aromaattisista hiilivedyistä
1388/2006	Ympäristöministeriön asetus ympäristölupaviraston maksullisista suoritteista
1387/2006	Ympäristöministeriön asetus alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista
1382/2006	Valtioneuvoston asetus Meikon luonnonsuojelualueesta
1381/2006	Valtioneuvoston asetus Sipoonkorven luonnonsuojelualueesta
1207/2006	Ympäristöministeriön asetus Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista
1206/2006	Ympäristöministeriön asetus Valtion asuntorahaston maksullisista suoritteista
1205/2006	Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista
1073/2006	Valtioneuvoston asetus asumistuen määräytymisperusteista vuodelle 2007

Liite 2.

Keskeiset kansainväliset ympäristösopimukset sekä niiden tavoitteet ja toteutuminen.

Kertomusvuoden aikana hoidettiin loppuun neljän¹ sopimuksen tai niiden muutosten voimaansaattamistoimet.

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
Ilmastonmuutos		
<ul style="list-style-type: none"> • YK:n ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus 1992 (Rio de Janeiro) • Kioton pöytäkirja 1997	<p>Ilmakehän kasvihuonekaasujen pitoisuuden vakiinnuttaminen turvalliselle tasolle.</p> <p>Kioton pöytäkirjassa teollisuusmaat ovat sitoutuneet vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään yhteensä 5 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2012 mennessä. EU:n sisäisen taakanjaon mukaan Suomen veloitteena on sitoumuskaudella 2008-2012 päästöjen pitäminen vuoden 1990 tasolla.</p>	<p>Ilmastositopimus hyväksyttiin 1992 ja se tuli voimaan vuonna 1994. Sopimuksen on ratifioinut 192 valtiota ja EY.</p> <p>Pöytäkirjan on ratifioinut 176 valtiota ja EY. Pöytäkirja tuli voimaan 16.2.2005. Vuonna 2006 kasvihuonekaasupäästöt olivat noin 13 % Kioton perusvuoden 1990 tason yläpuolella. Vuoden 2007 päästötiedot raportoidaan vuoden 2009 alussa.</p> <p>Syksyllä 2007 ilmastositopimuksen osapuolet päättivät avata neuvottelut kv -sopimuksesta, joka koskee vuoden 2012 jälkeisestä ilmastositopimusjärjestelmää.</p>
Otsonikerrosta tuhoavat aineet		
<ul style="list-style-type: none"> • Otsonikerroksen suojelua koskeva Wienin yleissopimus 1985 (Wien) • Montrealin pöytäkirja 1987	<p>Yläilmakehän otsonikerrosta heikentävien aineiden käytön lopettaminen. Sopimus ja pöytäkirja käsittelevät otsonikerrosta tuhoavien aineiden käytön rajoittamisen lisäksi otsonikerroksen suojelua ja tutkimusta.</p>	<p>Wienin yleissopimuksen on ratifioinut 191 valtiota ja EY samoin kuin Montrealin pöytäkirjan. Otsonikerrosta heikentävien aineiden tuotantoa, kulutusta, käyttöä, tuontia ja vientiä on rajoitettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella 2037/2000 sekä valtioneuvoston päätöksellä 262/1998.</p> <p>Syksyllä 2007 Montrealin pöytäkirjan osapuolet sopivat osittain halogenoitujen kloorifluorihidriidien (HCFC –yhdisteet) käytöstä poistamisen tiukennetusta aikataulusta.</p>
Villieläimistö ja –kasvisto		
<p>Villieläimistön ja –kasviston kansainvälistä kaupaa koskeva yleissopimus (CITES) 1973 (Washington)</p>	<p>Uhanalaisten lajien ja niistä valmistettujen tuotteiden kansainvälisen kaupan säätely.</p>	<p>Sopimuksen on ratifioinut 172 valtiota. EY ei ole jäsen, koska taloudellisen integraatiojärjestön jäsenyyden mahdollistava sopimuksen muutos (tehty 1983) ei ole voimassa. Sopimusta toteutetaan neuvoston asetuksella 338/1997 ja useilla komission asetuksilla.</p>

¹ Tasavallan presidentin asetus pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevan Tukholman yleissopimuksen G liitteen voimaansaattamisesta (SopS 26/2007), Ympäristöministeriön ilmoitus Koillis-Atlantin merellisen ympäristön suojelusta tehdylle yleissopimuksella perustetun komission (OSPAR) päätösten voimaantulosta (Sops 27/2007), Tasavallan presidentin asetus Etelämannerta koskevaan sopimukseen liittyvän ympäristösuojelupöytäkirjan liitteen II muutoksen voimaansaattamisesta (SopS 67/2007) ja Tasavallan presidentin asetus Etelämannerta koskevaan sopimukseen liittyvän ympäristönsuojelupöytäkirjan liitteen V alaisten toimenpiteiden voimaansaattamisesta (SopS 72/2007).

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
Biologinen monimuotoisuus		
<ul style="list-style-type: none"> • Biologista monimuotoisuutta koskeva yleis-sopimus 1992 (Rio de Janeiro) • Bioturvallisuuspöytäkirja 2000 (Cartagena) 	<p>Maapallon ekosysteemien, eläin- ja kasvilajien sekä niiden sisältämien perintötekijöiden monimuotoisuuden suojelu, kestävä käyttö sekä perintötekijöiden käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukainen jako.</p> <p>Pöytäkirjan tavoitteena on varmistaa elävien, muuntogeenisten organismien (GMO) kansainvälisten siirtojen turvallisuus sekä biologisen monimuotoisuuden että ihmisen terveyden kannalta.</p>	<p>Sopimuksen on allekirjoittanut 168 valtiota ja EY ja ratifioinut 190 valtiota ja EY. Suomi ratifioi sopimuksen vuonna 1994. Joulukuussa 2006 valtioneuvosto hyväksyi luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön uuden strategian vuosiksi 2006-2016 ja Suomen biologista monimuotoisuutta koskevan kansallisen strategian ja toimintaohjelman.</p> <p>Tavoitteena on pysäyttää Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2010 mennessä ja vakiinnuttaa luonnon tilan suotuisa kehitys pitkällä aikavälillä. Strategialla pyritään myös varautumaan Suomen luontoa uhkaaviin maailmanlaajuisiin ympäristömuutoksiin sekä vahvistamaan Suomen vaikuttavuutta luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä maapallonlaajuisesti.</p> <p>Cartagenan pöytäkirja tuli voimaan 11.9.2003. Sen on ratifioinut 142 valtiota ja EY. Suomi ratifioi pöytäkirjan 9.7.2004. EY:n ja Suomen GMO -säädökset kattavat pöytäkirjan vaatimukset.</p>
Vaaralliset jätteet		
<ul style="list-style-type: none"> • Vaarallisten jätteiden maan rajat ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvontaa koskeva yleis-sopimus 1989 (Basel) • Vastuu- ja vahingonkorvauspöytäkirja 1999 (Basel) 	<p>Vaarallisten jätteiden valtioiden rajat ylittäviä siirtoja tehtäessä otetaan huomioon ympäristönäkökohdat; jätteiden syntyä vähennetään ja niitä pyritään hyödyntämään tai käsittelemään mahdollisimman lähellä syntypaikkaa.</p> <p>Pöytäkirjan tavoite on, että vahingonkäräjälle korvataan ongelmajätteiden siirrosta aiheutuneet vahingot omaisuudelle ja ympäristö ennallistetaan.</p>	<p>Baselin sopimuksen on allekirjoittanut 52 valtiota ja EY sekä ratifioinut 169 valtiota ja EY. Sopimuksen myötä ongelmajätteiden siirtojen valvonta on parantunut. Ongelmajätteiden vienti teollisuusmaista kehitysmaihin on kielletty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella 1013/2006. Suomi on osallistunut kehitysmaiden valmiuksien kehittämiseen ongelmajätteiden huollossa.</p> <p>Vastuu- ja vahingonkorvauspöytäkirjan on allekirjoittanut 13 valtiota, ei EY, ja ratifioinut 8 valtiota. Pöytäkirja ei ole vielä voimassa. Voimaantuloon tarvitaan 20 ratifiointia.</p>
Pysyvät orgaaniset yhdisteet		
<ul style="list-style-type: none"> • Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskeva Tukholman yleissopimus (POPs) 2001 (Tukholma) 	<p>Kymmenen torjunta-aineen ja teollisuuskemikaalin tuotannon ja käytön lopettaminen sekä dioksiini- ja fuuraanipäästöjen rajoittaminen.</p>	<p>Sopimus tuli voimaan 17.5.2004. Sopimuksen on allekirjoittanut 152 valtiota ja EY sekä ratifioinut 150 valtiota ja EY. Suomi ratifioi sopimuksen 3.9.2002 ja EY 16.11.2004. Yhteisössä sopimus on toimeenpanttu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella 850/2004.</p>
Vaarallisten kemikaalien kauppa		
<ul style="list-style-type: none"> • Rotterdamin yleis-sopimus kansainvälisen kaupan kohteena olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä (PIC), 1998 (Rotterdam) 	<p>Sopimukseen listattujen vaarallisten kemikaalien ja torjunta-aineiden vienti on sallittu vain tuojavaltion etukäteisluvalla. Tuoja-valtio voi myös kieltäytyä vastaanottamasta kemikaalia. Sopimus kattaa 39 kemikaalia tai kemikaaliryhmää.</p>	<p>Sopimus tuli voimaan 24.2.2004. Sopimuksen on allekirjoittanut 73 valtiota ja EY ja ratifioinut 119 valtiota ja EY. Suomi ratifioi sopimuksen 4.6.2004 ja EY 22.12.2002.</p>

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
Ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista koskeva yleissopimus (Geneve, 1979).		
	Sopimus on yksi keskeisimmistä kansainvälisistä ympäristösopimuksista, jolla suojellaan ympäristöä ja ihmisten terveyttä yli valtiorajojen ilman kautta kulkeutuvilta epäpuhtauksilta.	Vuonna 1979 yleissopimuksen allekirjoitti 31 valtiota ja EY. Sopimuksen on ratifioinut 51 valtiota ja EY. Suomi ratifioi sopimuksen 15.4.1981.
<p>Pöytäkirjat eri aineiden päästöjen vähentämiseksi tai käytön rajoittamiseksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Haihtuvat orgaaniset yhdisteet (VOCs) (Geneve, 1991) Rikki (Oslo, 1994) Typen oksidit (Sofia, 1988) Raskasmetallit (Århus, 1998) Pysyvät orgaaniset yhdisteet (POPs) (Århus, 1998) Happamoitumisen, rehevöitymisen ja alailmakehän otsonimuodostuksen rajoittaminen (Göteborg, 1999) 	<p>Haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen vähentäminen 30 prosentilla vuoden 1988 määrästä vuoteen 1999 mennessä.</p> <p>Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että rikkilaskeumat eivät ylitä kunkin alueen kriittisiä kuormituksia. Suomi on sitoutui vähentämään päästöjä 80 prosentilla 1980 määrästä vuoteen 2000 mennessä.</p> <p>Yleistavoitteena on ensi vaiheessa jäädyttää typen oksidien päästöt. Yleisin vertailuvuosi on 1987.</p> <p>Elohopean, lyijyn ja kadmiumin päästöjen vähentäminen alle 1990 päästötason.</p> <p>Pysyvien orgaanisten yhdisteiden käytön vähentäminen tai lopettaminen. Dioksiini -, furaani - ja PAH-yhdisteiden sekä heksaklooribentseenipäästöjen vähentäminen alle 1994 tason.</p> <p>Rikin, typen oksidien, ammoniakkin ja haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) päästöjen vähentäminen siten, että ne ovat pysyvästi vuodesta 2010 alkaen alle pöytäkirjassa asetettujen enimmäispäästöjen. Suomen enimmäispäästöt 2010 jälkeen ovat rikille 116 000, typen oksideille 170 000, VOC:lle 130 000 ja ammoniakille 31 000 tonnia.</p>	<p>Pöytäkirjan on allekirjoittanut 22 valtiota ja EY sekä ratifioinut 22 valtiota. Suomessa päästöt olivat 42 prosenttia pienemmät vuonna 2006 kuin vuonna 1988.</p> <p>Pöytäkirjan on allekirjoittanut 27 valtiota ja EY sekä ratifioinut 26 valtiota ja EY. Suomen päästöt olivat 86 prosenttia pienemmät vuonna 2006 kuin 1980.</p> <p>Pöytäkirjan on allekirjoittanut 25 valtiota sekä ratifioinut 30 valtiota ja EY. Suomi sitoutui jäädyttämään typen oksidien päästöt vuoden 1987 tasolle vuoden 1994 loppuun mennessä. Suomen päästöt olivat 33 prosenttia pienemmät vuonna 2006 kuin 1987.</p> <p>Pöytäkirja tuli voimaan 29.12.2003. Sen on allekirjoittanut 35 valtiota ja EY sekä ratifioinut 28 valtiota ja EY. Suomi ratifioi pöytäkirjan 20.6.2000 ja EY 3.5.2001. Suomen elohopeapäästöt olivat 10, kadmiumpäästöt 79 ja lyijypäästöt 92 prosenttia pienemmät vuonna 2006 kuin vuonna 1990.</p> <p>Pöytäkirja tuli voimaan 23.10.2003. Sen on allekirjoittanut 35 valtiota ja EY sekä ratifioinut 28 valtiota ja EY. Suomi ratifioi pöytäkirjan 3.9.2002 ja EY 30.4.2004. Suomen dioksiini- ja furaanipäästöt olivat 57 ja PAH-yhdisteiden päästöt 14 prosenttia pienemmät vuonna 2006 kuin vuonna 1994.</p> <p>Pöytäkirja tuli voimaan 17.5.2005. Sen on allekirjoittanut 31 valtiota sekä ratifioinut 23 valtiota ja EY. Suomi ratifioi pöytäkirjan 23.12.2003 ja EY 23.6.2003. Suomen päästöt vuonna 2006 olivat 84 000 tonnia rikkidioksidia, 192 000 tonnia typpidioksidia, 132 000 tonnia VOC:a ja 36 200 tonnia ammoniakkia.</p>

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
Tiedonsaanti ja osallistuminen		
<ul style="list-style-type: none"> Yleissopimus tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja viireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa (Århus, 1998) Pöytäkirja epäpuhauksien päästöjä ja niiden siirtoja koskevista rekistereistä (PRTR) (Kiev, 2003) 	<p>Ympäristöasioita koskevan tiedon saannin, kansalaisten osallistumisen ja muutoksenhaku- ja viireillepano-oikeuden takaaminen.</p> <p>Parantaa tiedonsaantia ympäristöasioista integroidun päästö- ja siirtorekisterin avulla.</p>	<p>Sopimus tuli voimaan 30.10.2001. Sopimuksen on allekirjoittanut 39 valtiota ja EY ja ratifioinut 40 valtiota (ml. 6 ei-allekirjoittajavaltiota) ja EY. Suomi ratifioi sopimuksen 1.9.2004 ja EY 17.2.2005. Suomen lainsäädäntö täyttää pääosin sopimuksen vaatimukset. Kansallinen toimeenpanoraportti tehtiin joulukuussa 2007.</p> <p>Pöytäkirjan on allekirjoittanut 37 valtiota ja EY ja ratifioinut 5 valtiota ja EY.</p>
Ympäristövaikutusten arviointi		
<ul style="list-style-type: none"> Yleissopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoo, 1991) Strategista ympäristöarviointia koskeva pöytäkirja (Cavtat, 2003) 	<p>Merkittäviä haitallisia rajat ylittäviä vaikutuksia aiheuttavien hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi sekä haittojen ehkäisy ja rajoittaminen ennen hanketta koskevan päätöksen tekoa.</p> <p>Todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavien suunnitelmien ja ohjelmien sekä soveltuvien osien toimintaperiaatteiden ja säädösten ympäristövaikutusten arviointi ja yleisön osallistuminen valmisteluun.</p>	<p>Sopimus tuli voimaan 1997. Sen on allekirjoittanut 29 valtiota ja EY sekä ratifioinut 40 valtiota ja EY. Suomi on soveltanut sopimusta kymmeneen hankkeeseen ja ollut seitsemän kertaa kohdeosapuolena.</p> <p>Pöytäkirjan on allekirjoittanut 36 valtiota ja EY ja ratifioinut 7 valtiota. Suomi ratifioi pöytäkirjan 18.4.2005.</p>

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
Itämeren suojelu		
<ul style="list-style-type: none"> Helsingin sopimus Itämeren merellisen ympäristön suojelusta 1992 Itämeren ympäristön-suojeluohjelma 1992 Itämeren merellisen ympäristön suojelu-komission (HELCOM) suositukset ja ministerijulkilausumat 1988, 1998 ja 2003 ja vuonna 2007 hyväksytty toimenpi-deohjelma BSAP (Baltic Sea Action Plan) 2007 	<p>Itämeren pilaantumisen ehkäisemi-nen ja lopettaminen sen ekologisen palautumisen edistämiseksi ja eko-logisen tasapainon säilyttämiseksi.</p> <p>Pahimpien Itämeren piste- ja haja-kuormittajien eliminointi.</p> <p>Mereen kohdistuvan ravinne- ja raskasmetallikuormituksen sekä pysyvien tai myrkyllisten orgaanis-ten yhdisteiden vähentäminen 50 prosentilla vuoteen 2005 mennessä vuoden 1987 tasosta. Vuoden 2001 ministerijulkilausuman tavoitteena on lisätä merenkulun turvallisuutta.</p> <p>BSAP -ohjelman tarkoituksena on Itämeren hyvä tilan saavuttaminen vuoteen 2021 mennessä. Ohjel-ma käsittää ympäristötavoitteita ja toimenpiteitä rehevöitymisen torjumiseksi haitallisten aineiden ja meriliikenteen haittojen ja vaiku-tusten vähentämiseksi sekä merel-lisen biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi.</p>	<p>Uusi sopimus tuli voimaan 17.1.2000 ja maatalou-den aiheuttaman kuormituksen ehkäisemistä sekä alusperäisten jätteiden vastaanoton järjestämistä koskevien liitteiden III ja IV muutokset 31.12.2000. Lisäksi aluksista peräisin olevan saastumisen eh-käisemistä koskevat liitteen IV muutokset ovat tulleet voimaan 1.12.2002 ja 1.7.2004.</p> <p>Toteutetaan kansallisen lupamenettelyn sekä kahden- ja monenvälisen yhteistyön, erityisesti lähialueyhteistyön kautta. Itämeren alueen 163 pahimmasta kuormittajasta 82 oli saatu eliminointua elokuuhun 2006 mennessä.</p> <p>Itämeren valuma-alueella vesistöihin päätyvän ko-konaisravinnekuormituksen arvioidaan laskeneen noin 40 % 1980-luvun lopulta. Yhdyskuntien ja teollisuuden fosforikuormituksen 50 % vähennysta-voite on saavutettu lähes kaikissa HELCOM -mais-sa, typpikuormituksen tavoitetta ei. Maatalouden kuormitus ei ole vähentynyt tavoitteen mukaisesti. Kuormituksen vähenemä ei vielä näy Itämeren kuormituksessa. HELCOM:in suosituksia pannaan kansallisesti toimeen valtioneuvoston periaate-päätöksellä "Vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015", Itämeren ja sisävesien suojelun toimenpi-deohjelmalla sekä EY-säädösten kautta. Kaikki merenkulun turvallisuutta koskevan julkilausuman toimet ovat toteutuneet.</p>

Liite 3. Ympäristöministeriön tiliviraston toiminta- ja henkilöstötietoja

Liite 3.1 Alueellisten ympäristökeskusten toimintatietoja

YMPÄRISTÖNSUOJELU	UUS	LOS	HAM	PIR	KAS	ESA	PSA	PKA	LSU	KSU	PPO	KAI	LAP	2007	2006	2005
Ympäristöluvut																
- ratkaistut	84	100	56	52	38	20	50	25	124	35	68	7	14	673	718	717
- vireillä 31.12.	134	164	44	63	32	21	18	13	130	23	42	14	6	704	778	896
- käsittelyaika keskim. kk	18,0	19,5	18,9	16,0	11,4	8,7	6,3	15,1	12,2	6,5	7,2	8,0	4,7	13,4	12,5	11,0
- uuden toiminnan ja toiminnan muutosten lupia käsitelty 8 kk:ssa	60 %	43 %	86 %	68 %	66 %	87 %	89 %	83 %	65 %	90 %	90 %	100 %	93 %	71 %	72 %	67 %
Ympäristönsuojeluilmoitukset	173	89	50	53	30	27	46	31	76	74	43	18	60	770	781	1 430
- YSL:n mukaiset ilmoitukset	120	50	42	40	28	22	35	31	33	37	20	4	29	491	533	980
- jätetiedostoon merkityt toiminnot	53	39	8	13	2	5	11	0	43	37	23	14	31	279	248	450
YSL:n ja VL:n mukaisista lupa-asioista annetut lausunnot, kpl	144	231	106	118	109	88	80	69	164	84	129	49	141	1 512	1 331	1 288
Valvonta: tarkastuskäynnit	303	272	183	269	180	90	140	136	329	164	414	129	138	2 747	2 821	2 911
Vesiensuojelu																
- vesiensuojelua kosk. maatalouden erityistukiläus., kpl	75	227	34	22	45	9	68	14	67	6	25	2	1	595	707	1 247
- vesiensuojeluavustukset, myönnetty kpl	10	17	4	6	0	3	1	8	2	3	3	36	2	95	107	104
- vesiensuojeluavustukset, 1000 €	171	150	100	90	0	57	50	58	100	150	76	92	70	1 164	2 179	2 152
ALUEIDENKÄYTTÖ	UUS	LOS	HAM	PIR	KAS	ESA	PSA	PKA	LSU	KSU	PPO	KAI	LAP	2007	2006	2005
Yleis- ja asemakaavoi- tusta koskevat viran- omaisneuvottelut	72	146	80	36	45	35	52	34	58	62	51	18	60	749	869	754
Kunnista tiedoksi tulleet päätökset	2 204	1 217	637	941	540	226	515	383	808	553	793	95	401	9 313	9 633	9 510
Oikaisukehotukset	4	1	1	0	0	1	0	2	8	1	3	1	2	24	16	8
Valitukset kaavapäätöksistä	2	1	2	1	1	0	1	1	1	0	0	0	2	12	18	10
Valitukset muista päätöksistä	20	4	4	0	4	3	5	4	13	6	34	5	5	107	94	87
Annetut lausunnot	359	232	198	135	224	124	61	119	224	185	220	28	137	2 246	2 077	1 878
Poikkeamispäätökset																
- ratkaistut yhteensä, kpl	331	250	184	246	154	193	158	147	246	161	308	111	277	2 766	2 888	2 926
rannat	256	216	149	211	121	188	141	125	200	147	246	98	252	2 350	2 484	2 512
muut	75	34	35	35	33	5	17	22	46	14	62	13	25	416	404	414
- vireillä 31.12. yhteen- sä, kpl	119	125	49	80	0	29	69	37	84	50	71	25	85	823	804	829
- käsittelyaika keski- määrin, kk	4,6	4,1	2,5	3,0	2,5	2,0	4,0	2,8	2,0	3,1	2,0	1,8	2,9	3,2	3	3
- käsitelty alle 6 kk:ssa	83 %	90 %	99 %	98 %	94 %	99 %	89 %	94 %	95 %	95 %	96 %	100 %	88 %	89 %	89 %	89 %
Yleiskaava-avustukset, kpl	3	4	3	2	1	2	2	7	6	10	7	0	0	47	43	58
Yleiskaava-avustukset, 1000 €	30	25	18	18	15	4	10	30	15	25	20	0	0	210	348	301
Rakennusperinnön hoitoavustukset myön- netyt, kpl	69	68	47	88	50	45	30	53	51	60	175	28	71	835	926	976
Rakennussuojelulain mukaiset päätökset	7	2	0	0	3	0	1	1	3	1	4	0	0	22	34	23

LUONNONSUOJELU	UUS	LOS	HAM	PIR	KAS	ESA	PSA	PKA	LSU	KSU	PPO	KAI	LAP	2007	2006	2005
SUOJELUOHJELMAT																
- kaupungit kpl	9	36	19	6	4	5	2	6	49	12	76	2	36	262	347	409
- vaihdot kpl	7	8	2	3	0	3	0	0	23	5	15	1	2	69	104	131
- lunastukset kpl	0	1	1	0	2	2	4	0	3	1	5	1	1	21	31	22
- hallinnan siirrot, per. kpl	2	2	1	2	0	1	0	0	2	0	3	0	0	13	16	19
- yksityiset suojelualueet kpl	37	75	49	41	12	26	34	14	90	52	72	6	13	521	525	650
YHTEENSÄ kpl	55	122	72	52	18	37	40	20	167	70	171	10	52	886	1 023	1 231
"- toteutettujen alueiden si- sältämät kiinteistöt kpl"	237	365	83	58	52	40	40	28	257	78	246	11	162	1 657	1 741	1 867
- kaupungit ha	69	203	74	37	21	10	27	109	350	51	634	7	1 244	2 835	4 266	4 972
- vaihdot ha	293	110	9	140	0	12	0	0	279	33	532	9	402	1 821	1 868	3 724
- lunastukset ha	0	63	2	0	8	13	40	0	229	0	61	59	39	514	708	509
- hallinnan siirrot, per.	22	31	35	11	0	11	0	0	217	0	44	0	0	370	338	488
- yksityiset suojelualueet ha	873	3 093	632	266	406	298	179	333	1 887	381	3 287	16	1 016	12 665	13 601	13 243
YHTEENSÄ ha	1 257	3 500	751	454	435	343	247	442	2 962	465	4 557	91	2 701	18 204	20 781	22 936
kauppahinta milj.euroa	0,7	1,8	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,2	0,7	0,1	0,7	0,0	0,4	5,7	7,5	8,6
luov.omais.arvo milj. euroa	2,2	0,6	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0	3,6	2,8	4,4
väliraha milj.euroa	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,2	1,3
lunastuskorvaus milj. euroa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	1,6	0,5
hall.sirtojen, perint.arvo, milj. euroa	0,4	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,8	1,1	3,0
yksityiset LS-alueet milj. euroa	0,6	6,6	0,3	0,0	0,0	1,3	0,1	0,1	2,5	1,1	1,5	0,0	0,2	14,4	9,7	8,3
Arvo yht. milj. euroa	3,7	9,0	0,7	0,4	0,2	1,5	1,2	0,2	3,5	1,4	2,6	0,1	0,7	25,4	22,8	26,2
Sisältää ympäristökeskusten, YM:n ja Metsähallituksen hankinnat Yksityisten suojelualueiden v.2007 kokonaispinta-ala 12 665 ha sisältää 8137 ha vesialueita.																
LSL:N MUKAISET RA- JAUS- JA RAUHOITUS- PÄÄTÖKSET																
Suojellut luontotyytit (29 §) kpl	17	28	38	0	4	5	0	8	0	15	9	0	2	126	100	135
Suojellut luontotyytit (29 §) ha	23	27	37	0	3	6	0	18	0	11	257	0	10	390	132	295
Erit.suoj.lajien es.paikat (47 §) kpl	6	3	0	3	0	0	0	5	0	1	0	2	0	20	15	21
Erit.suoj.lajien es.paikat (47 §) ha	5	0	0	3	0	0	0	8	0	5	0	1	0	22	65	12
Liito-oravan lis.-ja leväh- dyspaikat (72a §) kpl	65	37	43	72	7	18	0	5	47	15	0	2	0	311	197	152
Liito-oravan lis.-ja leväh- dyspaikat (72a §) ha	12	1	4	1	1	4	0	1	6	2	0	3	0	34	53	65
Alueen määräaik. rau- hoittaminen (25 §) kpl	1	17	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	20	15	7
Alueen määräaik. rau- hoittaminen (25 §) ha	1	151	0	0	0	0	0	0	0	14	0	0	0	165	186	23
ns. METSO - toteutus yht.																
Kaupat, päätökset, sopi- mukset ym. yht. kpl	4	4	5	17	16	16	5	13	10	11	7	0	2	110	87	81
Kiinteistöt yht. kpl	5	4	5	19	16	16	5	13	11	11	7	0	2	114	89	85
Pinta-ala yht. ha	13	54	55	142	208	141	24	115	90	189	55	0	151	1 237	1 370	2 262
Arvo milj.euroa yht.	0,1	0,3	0,4	1,0	1,2	1,2	0,2	0,6	0,4	1,6	0,1	0,0	0,3	7,3	5,7	4,5

VESIVAROJEN KÄYTTÖ JA HOITO	UUS	LOS	HAM	PIR	KAS	ESA	PSA	PKA	LSU	KSU	PPO	KAI	LAP	2007	2006	2005
Vesihuoltoavustukset, myönnetty kpl	10	17	12	27	13	6	5	37	15	12	30	10	14	208	254	254
Vesihuoltoavustukset, myönnetty 1000 €	841	480	600	600	626	503	470	368	360	600	712	381	377	6 918	6 703	6 695
Valmistuneet pohjavesiselvitykset, kpl	4	0	3	0	1	4	0	4	4	2	2	0	4	28	31	39
TUTKIMUS, SEURANTA JA YMPÄRISTÖ-TIETOISUUS	UUS	LOS	HAM	PIR	KAS	ESA	PSA	PKA	LSU	KSU	PPO	KAI	LAP	2007	2006	2005
Ympäristökeskuksen alueelta otetut valtakunnalliset seurantanäytteet, kpl	1630	1314	391	858	1538	503	478	1057	1390	619	601	680	1072	12 131	11 599	12 634
Ympäristökeskuksen alueelta otetut alueelliset seurantanäytteet, kpl	1845	1683	524	2396	1390	1205	1061	2323	500	1501	1354	1080	2196	19 058	39 325	40 575
Julkaisut	18	16	6	6	7	4	6	16	18	12	12	4	19	144	158	192
Tiedotteet	60	58	102	84	59	72	85	61	47	83	69	45	53	878	885	896
YLEISET YMPÄRISTÖTEHTÄVÄT	UUS	LOS	HAM	PIR	KAS	ESA	PSA	PKA	LSU	KSU	PPO	KAI	LAP	2007	2006	2005
YVA-menettely, lausunnot																
- arviointiohjelmista	8	5	4	2	7	0	3	0	5	0	3	0	1	38	35	25
- arviointiselostuksista	7	2	0	1	6	1	3	1	4	2	2	0	3	32	24	30
Ympäristötyöt																
RAKENTAMISKUST. milj euroa																
(Ei sis. alv eikä palkkaper. työll.)																
- YM:n toimialan hankkeet	3,8	0,4	0,0	1,4	1,8	1,5	0,8	1,0	0,8	0,8	5,1	0,7	1,8	19,7	13,5	12,0
- MMM:n toimialan hankkeet	0,6	3,1	1,5	2,7	2,7	0,3	2,3	1,1	3,6	0,9	3,9	0,4	1,3	24,3	20,3	18,1
- Muut hankkeet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	1,3	1,6
- yhteensä	4,4	3,5	1,5	4,1	4,5	1,9	3,1	2,1	4,4	1,6	9,0	1,1	3,1	44,2	35,1	31,7
- yht mukaanlukien alv	5,3	4,2	1,8	5,0	5,3	2,4	3,5	2,8	4,7	3,4	9,1	1,6	4,1	53,1	41,1	37,4
Hankkeiden työllistävä vaikutus																
- investointiohjelmien tod. työ., htv/v	27	25	0	25	42	11	57	13	65	14	65	10	45	399	266	378
- ympäristöhoitotyöt (YTY), htv/v	0	0	0	0	20	25	12	20	0	40	0	56	91	264	307	272
HENKILÖSTÖ 31.12.	UUS	LOS	HAM	PIR	KAS	ESA	PSA	PKA	LSU	KSU	PPO	KAI	LAP	2007	2006	2005
- toimintamonomentti	130	105	79	113	82	98	81	79	214	90	126	65	114	1 376	1 408	1 442
- kaikki	150	130	92	130	103	117	117	89	284	129	163	109	178	1 791	1 906	1 925

	UUS	LOS	HAM	PIR	KAS	ESA	PSA	PKA	LSU	KSU	PPO	KAI	LAP		2007	2006	2005
MÄÄRÄRAHAT																	
MÄÄRÄRAH. KÄYT- TÖ milj euroa	19,4	23,6	10,6	15,1	15,0	15,6	13,0	10,8	26,3	15,1	25,7	7,6	19,1		217,0	200,3	189,9
TUOTOT (nettobudje- toid.) milj euroa	1,0	0,7	0,5	1,1	0,6	0,7	0,4	0,6	1,4	0,8	0,8	0,2	0,7		9,7	10,35	9,77
TAUSTATietoja														Ahve- nan- maa			
KUNTIEN MÄÄRÄ 2007	34	78	28	28	24	18	23	16	55	28	38	9	21	16	416	431	432
ASUKKAITA (1000 as) 31.12.2006	1 467	687	369	472	319	159	249	168	438	270	381	84	185	27	5 277	5 256	5 237
PINTA-ALA (1000 km2)	9,5	19,7	11,6	14,3	13,0	18,7	20,4	21,8	26,9	19,9	36,8	24,9	98,9	2,0	338	338	338

YMPÄRISTÖKESKUSTEN LYHENTEET

UUSIMAA	UUS
LOUNAI-SUOMI	LOS
HÄME	HAM
PIRKANMAA	PIR
KAAKKOIS-SUOMI	KAS
ETELÄ-SAVO	ESA
POHJOIS-SAVO	PSA
POHJOIS-KARJALA	PKA
LÄNSI-SUOMI	LSU
KESKI-SUOMI	KSU
POHJOIS-POHJANMAA	PPO
KAINUU	KAI
LAPPI	LAP

Liite 3.2 Ympäristölupavirastojen toimintatietoja

	LSY 2007	ISY 2007	PSY 2007	yhteensä 2007	yhteensä 2006	yhteensä 2005
YMPÄRISTÖLUVAT						
- ratkaistut	150	61	86	297	247	279
- vireillä olevat	141	69	63	273	332	398
SEKAHANKKEET						
- ratkaistut	27	8	19	54	67	50
- vireillä olevat	19	22	32	73	72	88
VESITALOUSASIAT (muut kuin katselmusasiat)						
- ratkaistut	232	185	92	509	491	451
- vireillä olevat	206	75	42	323	311	294
KATSELMUSASIAT						
- ratkaistut	0	0	0	0	3	23
- vireillä olevat	9	2	2	13	13	13
HALLINTOPAKKOASIAT						
- ratkaistut	44	15	7	66	78	65
- vireillä olevat	47	11	7	65	66	52
ILMOITUSASIAT						
- ratkaistut	4	3	6	13	19	12
- vireillä olevat	1	0	0	1	3	4
RATKAISTUT ASIAT YHTEENSÄ	457	272	210	939	905	880
VIREILLÄ OLEVAT ASIAT 31.12. YHTEENSÄ	423	179	146	748	797	849
PÄÄTÖSTEN KÄSITTELYAIKA, KK						
- ympäristönsuojelulain mukaiset asiat	22,2	15,1	11,7	17,7	17,2	16,1
- sekahankkeet	24,3	12,5	12,4	18,3	17,1	13,3
- vesitalousasiat (muut kuin katselmusasiat)	10,4	4,2	5,7	7,3	7,7	7,3
- katselmusasiat					102,3	126,2
- muut asiat	9,5	5,3	4,1	7,7	7,3	6,6
Tuottavuus (ratkaisua / htv)	10,4	10,7	10,1	10,4	10,0	9,5
Taloudellisuus (kustannukset € / ratkaisu)	6 611	6 391	6 957	6 625	6 670	6 859
HENKILÖSTÖ 31.12.	45	26	20	91	88	91
HENKILÖTYÖVUODET	44,1	25,5	20,9	90	90	93

YMPÄRISTÖLUPAVIRASTOJEN LYHENTEET

LÄNSI-SUOMEN YMPÄRISTÖLUPAVIRASTO

LSY

ITÄ-SUOMEN YMPÄRISTÖLUPAVIRASTO

ISY

POHJOIS-SUOMEN YMPÄRISTÖLUPAVIRASTO

PSY

Liite 3.3 Keskeiset henkilöstötunnusluvut 2007

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ, HENKILÖSTÖRAKENNE JA HENKILÖSTÖKULUT	YM	YKE	YLV
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	301	1 376	91
muutosprosentti edellisvuoteen	-4,7 %	-2,3 %	3,4 %
Henkilötyövuodet	299	1 344	90
Henkilöstön keski-ikä	50,4	48,8	49,1
45 vuotta täyttäneiden osuus	75 %	69 %	67 %
Koulutustasoindeksi	5,9	5,6	6,4
Määräaikaisen henkilöstön osuus	10,3 %	10,1 %	26,4 %
Osa-aikaisen henkilöstön osuus	3,6 %	8,0 %	6,6 %
”Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta (sis. koulutukseen osallistumisen)”	80 %	80 %	82 %
Kokonaistyövoimakustannukset 1000 €	16 035	60 448	5 256
Tehdyn työajan palkat, osuus palkkasummasta	78 %	75 %	76 %
Välilliset työvoimakustannukset 1000 €	5 672	24 081	2 008
Välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista, %	54 %	66 %	62 %
TYÖHYVINVOINTI			
Työtyytyväisyysindeksi	3,23	3,36	3,48
Lähtövaihtuvuus (sis myös eläkkeelle siirtymisen)	2,9 %	4,9 %	7,5 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen	0,9 %	0,4 %	0,0 %
Sairauspoissaolot työpäivää/htv	8,6	8,6	6,7
Työterveyshuolto €/htv, brutto	568	555	521
OSAAMINEN JA MUU AINEETON PÄÄOMA			
Koulutus ja muu kehittäminen €/htv	1 100	2 268	2 035
Ammattitaidon kehittämisen osuus työajasta pv/htv	3,9	5,8	5,8
Ympäristöhallinnon atk-ajokorttitutkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä	18 %	84 %	66 %

6 Allekirjoitukset

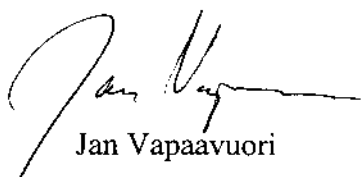
Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 15.3.2008

Ympäristöministeri

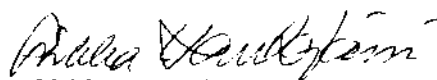
Kimmo Tiilikainen

Asuntopoliinisteri

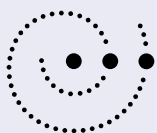

Jan Vapaavuori

Kansliapäällikkö

Sirkka Hautojärvi

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

ISBN 978-952-11-3076-2(nid.)

ISBN 978-952-11-3077-9 (PDF)

ISSN 1796-1696 (pain.)

ISSN 1796-170X (verkkokj.)